

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

11-17 EYLÜL 2023 HAFTASI

İÇİNDEKİLER

11 - 17 EYLÜL 2023 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	3
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	3
MİLLİ GELİR HEDEFİNİN YARISINA ULAŞILDI, SANAYİ KÜÇÜLDÜ, ÜRETİM DARALDI, EMEĞİN PAYI GERİLEDİ!	8
İKTİDAR, KATMA DEĞERLİ ÜRÜN İHRACINDA, TEKNOLOJİ VE ÇAĞI YAKALAMADA, ÜLKEYİ GERİYE GÖTÜRÜYOR!	9
YÜKÜ HALKIN SIRTINA BİNDİREN İKTİDAR, ARAPLARDAN YAPILACAK İTHALATA VERGİ MUAFİYETİ GETİRDİ!	10
ÇEVİR GAZI YANMASIN!	10
BUGÜNE-GELECEĞE İLİŞKİN UMUT VE BEKLENTİMİZ KALMADI	11
ENDEKS, HER ŞEYİN ÖZETİ	12
AÇLIK YOKSULLUK SINIRI VE ÜCRETLİ ÇALIŞANLARIN BORÇLARI	12
İKTİDAR VATANDAŞA 7 AYDA 22 MİLYAR CEZA KESTİ!	12
İCRA DOSYALARI YÜZDE 59 ARTTI	13
IMF TAAHHÜDÜ 'KEMER SIKMA'NIN FATURASI MEMUR VE EMEKLİ, %25 ZAM!	14
ORTA VADELİ PROGRAM İŞÇİNİN İŞ GÜVENCESİNİ ELİNDEN ALIYOR	15
PATRONUN KÂR HIRSI İŞÇİLERİ ÖLDÜRÜYOR	16
ÜNİVERSİTE MEZUNU İŞKUR KAPISINDA	17
YOLLAR YURTTAŞIN CEBİNE ÇIKIYOR!	18
GIDA KRİZİ	18
KEMERDE AÇACAK DELİK KALMADI	18
GIDA FİYATLARI DÜNYADA DÜŞÜYOR, BİZDE YÜKSELİYOR	20
'GIDA VE BESLENME' SORUNU DAHA HAYATİ HALE GELDİ.	21
OKULA BAŞLAMA MALİYETİ	21
MEB YİNE ROTAYI TERSİNE ÇEVİRDİ	22
KORUMA ALTINDAKİ ÇOCUKLARIN ÖLÜMÜ	23
HİÇBİR AYRIM YAPMADAN HER ÇOCUK İÇİN ÜCRETSİZ OKUL YEMEĞİ PROGRAMI HAYATA GEÇİRİLMELİDİR	24
TÜRKİYE BOŞALIYOR	24
TÜRKİYE'DE YAN DAL UZMANLIKLARI ARTIK TERCİH EDİLMEMEKTEDİR	25
YAŞAM TARZLARINA MÜDAHALE, CEZA TEHDİTLERİYLE SİNDİRME ZİHNİYETİ!	26
BAĞIMSIZ YARGIYI YOK SAYAN BASKICI ZİHNİYET	26
TÜRKİYE, KÜRESEL MAFYA LİDERLERİNİN İKAMETGAHINA DÖNÜŞTÜ!	27
ÇETELEŞME, ŞİDDET SARMALINI BÜYÜTTÜ	28
GÜVENLİK VE YARGIDA ÇİFTE STANDART!	29
İŞKENCEDE REKOR ARTIŞ	29
'VIP' İSRAFTA ISRAR	30
AKMAYAN MUSLUK 'TEMSİL' İÇİN AÇILDI	30
AZA TAMAH ETMEDİ	31
DMO ALIMLARINDA BÜYÜK KAÇAK	32
OLÇOKLARA PARA AKITILYOR	34
ÖİB'YE 'CENNET KOYU' BAŞVURUSU	34
AKP ELEKTRİK SEKTÖRÜNÜ SERMAYEYE TERK ETTİ	35
AKP'Lİ YOZGAT BELEDİYESİ, SU FİYATINA 3,5 KAT ZAM YAPTI	35
AKP'Lİ ARNAVUTKÖY BELEDİYESİ SAĞLIK MERKEZİ ARSASINA İŞ HANI DİKTİ!	35
KİLOSU 1 LİRAYA DÜŞEN KAVUN, HAYVAN YEMİ OLSUN DİYE HASAT EDİLMİYOR	36
ABD'Lİ ULUSLARARASI MISIR TEKELLERİNİN DİKTE ETTİĞİ FİYAT, ÜRETİCİYE DAYATILDI!	37
SANKİ İKTİDAR EL DEĞİŞTİRMİŞ, AKP YENİ İKTİDARA GELMİŞ GİBİ...	38
TTB'YE "İYİ HAL BELGESİ" BAŞVURU SAYISI	38
FATURA SAĞLIKÇIYA KESİLİYOR	39
HAYAL SATMAKTAN BIKMADILAR	40
SAĞLIK UYGULAMA TEBLİĞİ'NDE DEĞİŞİKLİK	42
SAĞLIKTA ŞİDDET SONA ERDİRİLSİN!	43
ROMANLAR	43
KADIN HAKLARI VE CİNSİYET EŞİTLİĞİ	44
İHVAN-MÜSLÜMAN KARDEŞLERLE YAKINLAŞMA	47

11 - 17 EYLÜL 2023 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

*11 Eylül 1957'de Ankara'da sağanak yağış **sele** yol açtı; **Bent Deresi taşı**, 133 kişi sele kapılarak öldü.

*11 Eylül 2001 - Bazen 9/11 olarak anılan **11 Eylül saldırıları**, İslamcı silahlı grup El-Kaide'nin 11 Eylül 2001 Salı sabahı Birleşik Devletler'de düzenlediği dört koordineli terör saldırısı dizisidir. Saldırıları, en az \$10 milyarlık altyapı ve mülk hasarına, ek olarak 2.977 ölüm, 25.000'den fazla yaralanma ve uzun vadeli sağlık problemleriyle sonuçlandı. Siviller ve hava teroristleri dışında 343 itfaiyeci ve 72 kolluk kuvvetleri görevlisi ise enkazda arama yaptıkları sırada yaşamını yitirdi veya kayboldu. Saldırı, insanlık tarihindeki en ölümcül terör saldırısı olarak kayıtlara geçti.

*12 Eylül 1980'de **12 Eylül Darbesi** gerçekleştirildi. Darbe sonrası; resmî rakamlara göre 650.000 kişi gözaltına alındı, 230.000 kişi askerî mahkemelerce yargılandı, cezaevlerinde ise işkence sonucu 171 kişi olmak üzere yaklaşık 300 kişi hayatını kaybetti, 50 kişi idam edildi, 1.683.000 kişi ise fişlendi.

*13 Eylül 1998'de bürokrat ve siyasetçi, Halkçı Parti'nin kurucu Genel Başkanı **Necdet Calp hayatını kaybetti**.

*14 Eylül 1966'da Türkiye'nin 4. Cumhurbaşkanı **Cemal Gürsel hayatını kaybetti**.

*15 Eylül Dünya Demokrasi Günü

*16 Eylül 1961'de Yassıada Yargılamaları neticesinde idama mahkûm edilen **Fatin Rüştü Zorlu ve Hasan Polatkan**'ın cezaları infaz edildi. Başbakan Adnan Menderes'in idam cezasının infazı ise ertelendi.

*16 Eylül 2016'da oyuncu, aktör ve film yapımcısı olmasının yanı sıra sosyal duyarlılığı ile de bilinen **Tarık Akan** hayatını kaybetti.

*17 Eylül 1961'de siyasetçi, Demokrat Parti Genel Başkanı ve Başbakan **Adnan Menderes idam edildi**. Millî Birlik Komitesi, 65 yaşını aşan Celâl Bayar ile öteki hükümlülerin idam cezalarını, müebbet hapse çevirdi. Adnan Menderes, 27 Mayıs Darbesi'nden sonra Yassıada Yargılamaları sonucu 9 ay 27 gün süren duruşmalar sonunda idam cezasına çarptırıldı ve 17 Eylül 1961 tarihinde Bursa'nın İmralı adasında idam edildi.

YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

✓ Türkiye ekonomisi bu yılın ikinci çeyreğinde geçen yılın aynı çeyreğine göre yüzde 3,8 oranında büyürken, son bir yıllık büyüme oranı ise yüzde 4,8 olarak gerçekleşti. Yüzde 3,8 oranındaki büyüme, yüzde 23 civarında bir negatif reel faiz (politika faizi), yüzde 40 civarında oldukça yüksek yıllık enflasyon ve önceki çeyrekte yaşanan deprem ve ikinci çeyrekte yapılan seçimler nedeniyle kamu harcamalarının çok yüksek oranlarda artırılmasına rağmen yaşandığı için oldukça düşük sayılır.

✓ Türkiye'nin bu yılın ilk yedi aylık dönemindeki ihracatı önceki yıla göre yüzde 0,7 oranında azalarak 143 milyar 287 milyon dolara indi. İthalat yüzde 5 artarak 216 milyar 827 milyon dolara çıktı. Dış ticaret açığı ise yüzde 18,1 büyüdü ve 73 milyar 540 milyon dolar oldu. Temmuz sonu itibarıyla son bir yıllık dış ticaret açığı ise ilk kez 120 milyar dolar sınırını aştı ve 120 milyar 801 milyon dolara çıktı.

✓ Politika faizinin 7,5 puan artırarak yüzde 25'e çıkardığı 18-25 Ağustos haftasında Merkez Bankasının zaten eksi durumda olan net rezervi 5,2 milyar dolar daha azalarak -58 milyar dolara indi.

✓ Merkez Bankasının net rezervinin 5 milyar dolardan fazla azaldığı 18-25 Ağustos haftasında, kur korumalı mevduatlar 39,3 milyar lira azalırken, döviz mevduatları 4,5 milyar dolar arttı. Merkez Bankasının, politika faizi artırma ve bankaları KKM'den çıkan mevduatı TL vadeli mevduat açmaya zorlayan kararları bu baskı altında almak zorunda kaldığı anlaşılıyor.

✓ Bankacılık sektörünün bu yılın ilk yedi aylık dönemindeki karı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 41,2 oranında artarak 293,4 milyar liraya yükseldi.

✓ Küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ) bankacılık sektörüne olan kredi borçları da bu yılın ilk yedi aylık döneminde yüzde 37,4 (781 milyar lira) artarak 2,9 trilyon liraya yükseldi.

✓ Tarım sektörünün bankacılık sistemine olan borçları bu yılın ilk yedi aylık döneminde yüzde 48,1 oranında artarak temmuz ayında 487,5 milyar liraya kadar yükseldi.

✓ Vatandaşların bankalar ve finans kuruluşlarına olan bireysel kredi ve kredi kartı borç bakiyesi 18 - 25 Ağustos haftasında 40,5 milyar lira artarak 2 trilyon 374 milyar liraya kadar tırmandı. Beklenenin aksine (faiz oranlarında yaşanan yükseliş nedeniyle) tüketici kredisi kullanımı azalmıyor. Düşük gelir ve yüksek fiyat artışları kredi kartı borçlarındaki yükselişin sürmesine yol açabilir.

✓ İstanbul Ticaret Odasının (İTO) İstanbul için hesapladığı ücretliler geçinme endeksi (tüketici fiyatları) ağustosta bir önceki aya göre yüzde 8,79 oranında arttı.

✓ Ekonomik güven endeksi ağustosta yüzde 5,2 oranında azalarak 94,1'e kadar geriledi.

✓ Türkiye'nin bu yılın ilk yedi aylık dönemindeki tarım ürünü ithalatı yüzde 31,1 oranında artarak aynı dönemdeki tarım ihracatına yaklaştı. Geçen yılın ilk yedi aylık döneminde 5,4 milyar dolar olan tarım ürünü dış ticaret fazlası bu yılın aynı döneminde 3,8 milyar dolara geriledi.

DÜŞÜK FAİZ VE YÜKSEK ENFLASYONA RAĞMEN DÜŞÜK BÜYÜME

• Türkiye ekonomisi bu yılın ikinci çeyreğinde geçen yılın aynı çeyreğine göre yüzde 3,8 oranında büyürken, son bir yıllık büyüme oranı ise yüzde 4,8 olarak gerçekleşti.

• Yüzde 3,8 oranındaki büyüme, yüzde 23 civarında bir negatif reel faiz (politika faizi), yüzde 40 civarında oldukça yüksek yıllık enflasyon ve önceki çeyrekte yaşanan deprem ve ikinci çeyrekte yapılan seçimler nedeniyle kamu harcamalarının çok yüksek oranlarda artırılmasına rağmen yaşandığı için oldukça düşük sayılır.

• İkinci çeyrekte tarım sektörü yıllık olarak yüzde 1,2 oranında büyürken, sanayi sektörü yüzde 2,6 oranında küçüldü, inşaat sektörü yüzde 6,2, hizmetler sektörü de yüzde 6,4 oranında büyüdü.

• Harcama gruplarına göre bakıldığında ise büyümenin tümüyle, negatif reel faizle körüklenen tüketim harcamalarından kaynaklandığı gözleniyor. İkinci çeyrekte hanehalkı tüketim harcamaları reel olarak yüzde 15,6, devletin tüketim harcamaları yüzde 5,3, yatırım harcamaları yüzde 5,1 oranında büyürken, mal ve hizmet ihracatı yüzde 9 oranında küçüldü, mal ve hizmet ithalatı yüzde 20,3 oranında arttı.

• Hanehalkı tüketim harcamalarındaki artış büyümeye 10,7 puanlık, yatırım harcamalarındaki artış 1,3 puanlık, devletin tüketim harcamaları 0,3 puanlık katkı yaptı. İhracatta yaşanan azalma büyüme oranı 2,4 puan, ithalatta yaşanan artış da 3,9 puan aşağı çekti. Stokların azalması da büyümeyi 2,5 puan aşağı çekti.

• İkinci çeyrekte sektörel ve harcama grupları itibarıyla gelişmeleri birlikte değerlendirdiğimizde, negatif reel faizin hanehalkının tüketimini olabildiğince artırdığını, bu yolla ortaya çıkan talebin de ithalatı körükleyip ihracatı azalttığı gözleniyor. Sanayi sektörünün de artan tüketim ve yatırım talebine rağmen üretimini azaltması da uygulanan negatif reel faiz politikası ve ona eşlik eden rezerv satarak döviz kurunu kontrol etme politikasının sadece talebi ve ithalatı artırmak dışında bir işe yaramadığını ortaya koyuyor.

• Seçimden sonra iktidar tarafından da "akılcı" olduğu kabul edilen bu politika dış ticaret ve dolayısıyla cari işlemler açığını büyütürken ülkenin dış şoklara karşı kırılganlığını önemli ölçüde artırdığını gösteriyor.

• Bu arada seçim öncesi asgari ücret artışı ve kamu işyerlerinde imzalanan (özel sektöre de örnek oluşturan) toplu sözleşmelerle ücretlerin artırılması, ücretlerin geçen yılın ikinci çeyreğinde yüzde 25,3'e kadar gerileyen milli gelirden aldığı payı yüzde 34,3'e kadar çıkardı. Yatırım harcamalarının payı yüzde 21,4'ten yüzde 22,4'e çıktı. Karın payı ise yüzde 53,3'ten yüzde 43,8'e geriledi.

• Bu arada iktidarın, ağustos ayında yapılan ve Hakem Kurulu kararıyla sonuçlanan kamu çalışanlarıyla ilgili toplu sözleşme görüşmelerindeki tutumu, ücretlerin bu dönemden itibaren yeni bir reel erime sürecine sokulacağına işaret ediyor.

• Milli gelir yıllık olarak ise yüzde 4,8 oranında büyüdü. Türkiye'nin yıllık milli geliri (bu dönemde döviz kurunun rezerv satılarak ve KKM gibi uygulamalarla baskı altında tutulmuş olmasının katkısıyla ilk kez 1 trilyon dolar sınırını geçti. Son bir yıllık milli gelir 1 trilyon 22,2 milyar dolar oldu. Zımnî fiyat deflatorünün yüzde 79,6 (bir bakıma yıllık ortalama enflasyon) bir dönemde ortalama dolar kuru yüzde 52,7 oranında arttı. (Bir önceki bir yıllık dönemde 12,30 TL olan ortalama dolar kuru, son bir yılda 18,80 TL olarak gerçekleşti)

DIŞ TİCARET AÇIĞI BÜYÜYOR: YILLIK AÇIK 120 MİLYAR DOLARI GEÇTİ

• TÜİK in verilerine göre Türkiye'nin ihracatı temmuzda yüzde 8,3 oranında artarak 20 milyar 78 milyon dolar, ithalatı ise yüzde 10,5 oranında artarak 32 milyar 295 milyon dolar oldu. Aylık dış ticaret açığı ise yüzde 14,2 oranında büyüyerek 12 milyar 217 milyar dolar oldu.

- Yılın ilk yedi aylık döneminde ise ihracat önceki yıla göre yüzde 0,7 oranında azalarak 143 milyar 287 milyon dolara indi. İthalat yüzde 5 artarak 216 milyar 827 milyon dolara çıktı. Dış ticaret açığı ise yüzde 18,1 büyüdü ve 73 milyar 540 milyon dolar oldu.

- Temmuz sonu itibariyle son bir yıllık dış ticaret açığı ise ilk kez 120 milyar dolar sınırını aştı ve 120 milyar 801 milyar dolara çıktı.

MERKEZ BANKASININ NET REZERVİ 5 MİLYAR DOLARDAHA DÜŞÜP -58 MİLYAR DOLARA İNDİ

- Politika faizinin 7,5 puan artırarak yüzde 25'e çıkardığı 18-25 Ağustos haftasında Merkez Bankasının zaten eksi durumda olan net rezervi 5,2 milyar dolar daha azalarak -58 milyar dolara indi.

- Net rezervin 5 milyar dolar azaldığı söz konusu haftada swap yoluyla yapılan borçlanmalar nedeniyle, brüt rezerv 223 milyar dolar artarak 117,3 milyar dolar oldu. Brüt rezervin artması bankanın swap yoluyla yaptığı borçlanmaları 3,8 milyar dolar artırarak 72,3 milyar dolara çıkarması belirleyici oldu.

- Brüt rezervin 76 milyar doları döviz 41,3 milyar doları ise altın varlıklarından oluşuyor.

- 25 Ağustos itibariyle 119,4 milyar dolarlık dış varlığı (döviz ve altın) bulunan Merkez Bankasının bilançosunda (Hazine ye olan borçları da dahil) 113,6 milyar dolarlık, bilanço dışında ise 72,3 milyar dolarlık swap (Katar, BAE, Çin gibi ülkelerin merkez bankalarına ve yerli bankalara) borcu bulunuyor. Bilanço içerisinde gözükken borçlarda son haftada 1 milyar dolar swap borçlarında ise 3,8 milyar dolarlık artış yaşandı.

- Brüt rezervin yüzde 61,7'si yurt içi ve yurt dışından yapılan swap borçlanmalarından oluşuyor.

- Kamunun, Merkez Bankasındaki döviz mevduatı yükümlülük olarak kabul edilerek hesaplanan net rezerv (eksi) -66,6 milyar dolar olarak gözüküyor. Bu tanıma göre net rezervde son haftada 4,8 milyar dolarlık azalma gözlemlendi.

- Kamunun döviz mevduatı yükümlülük kabul edilmeden hesaplanan net rezerv ise son hafta 5,2 milyar dolar daha azalarak -58 milyar dolara indi.

- Merkez Bankasının faiz artırımından sonra kuru düşürebilmek için döviz sattığı ileri sürülmüştü. Ancak net rezervde yaşanan son iki haftada yaşanan 7,3 milyar dolarlık azalış, Merkez Bankasının, 7,5 puanlık faiz artışı kararını döviz rezervi üzerindeki bu ağır baskı yüzünden zorunlu olarak almış olabileceğini gösteriyor.

- Net rezerv yıl başından bu yana 14,6 milyar dolar azaldı.

KREDİ- MEVDUAT: KKM AZALIRKEN DÖVİZ MEVDUATLARI ARTTI

- Merkez Bankasının net rezervinin 5 milyar dolardan fazla azaldığı 18-25 Ağustos haftasında, kur korumalı mevduatlar 39,3 milyar lira azalırken, döviz mevduatları 4,5 milyar dolar arttı. Merkez Bankasının, politika faizi artırma ve bankaları KKM'den çıkan mevduatı TL vadeli mevduat açmaya zorlayan kararları bu baskı altında almak zorunda kaldığı anlaşılıyor.

- Bankalardaki mevduat 11-18 Temmuz haftasında 95,2 milyar lira azalarak 12,89 trilyon liraya gerilerken, kredi stoku ise 16 milyar liralık daralmayla 10,35 trilyon lira oldu. Mevduatın krediye dönüşüm oranı da yüzde 80,3 oldu.

- Mevduatta yaşanan artışın azalışın 39,3 milyar liralık kısmı kur korumalı mevduatlardan kaynaklandı. Kur korumalı mevduatlar 25 Ağustos itibariyle 3 trilyon 369 milyar liraya indi.

- **Dolarizasyon Oranları:** Bankalarda döviz cinsinden açılan hesaplar söz konusu haftada 4,5 milyar dolar artarak 206,2 milyar dolara kadar çıktı. Bu kapsamdaki gerçek kişilerin döviz mevduatı 3,4 milyar dolar artarak 127 milyar dolara kadar yükseldi.

- Yabancı para cinsinden açılan döviz mevduatlarının toplam mevduata oranı, 25 Ağustos itibariyle yüzde 42,2'ye çıktı.

- Gerçek kişilerin mevduatlarındaki dolarizasyon oranı ise yüzde 43,7'ye çıktı.

- İstatistiklerde TL olarak gösterilen ancak dövizde endeksli olan (son haftalarda fiilen yaşandığı gibi çözüldüğünde dövizde giden) KKM'ler de döviz mevduatı sayılarak hesaplanan gerçek dolarizasyon oranı ise 68,4 oldu. Diğer bir ifadeyle gerçek dolarizasyon oranı artmaya ve yüksek kalmaya devam ediyor.

- **Kredi Stoku:** Kredi stoku ise aynı haftada 16,3 milyar lira azalarak 10,37 trilyon lira oldu. TL cinsinden kredilerin 70,7 milyar lira arttığı 18 - 25 Ağustos haftasında döviz kredileri ise 537 milyon dolar azaldı.

- Ticari kredi faizlerinin seçimlerden sonra yüzde 14'lerden yüzde 30'lara kadar yükselmesi banka kredilerindeki artış hızını sınırlarken, bankaların vadesinde tahsil edemediği için icra takibine aldığı krediler ise 172 milyar lira oldu.

BANKALARIN KARI YÜZDE 41 ARTTI

- Bankacılık sektörünün bu yılın ilk yedi aylık dönemindeki karı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 41,2 oranında artarak 293,4 milyar liraya yükseldi. Bu dönemde özel bankaların karı yüzde 49,2 artarak 229,5 milyar liraya çıktı. Kamu bankalarının karı yüzde 18,2 ile özel bankalara göre çok daha düşük bir oranda artarak 63,8 milyar dolarda kaldı.
- Bankaların toplam aktifleri son bir yılda yüzde 62,3 oranında artarak 20 trilyon liraya çıkarken, toplam öz kaynaklar ise yüzde 71,6 büyüyerek 1,8 trilyon liraya çıktı.

KOBİ'LERİN BANKALARA BORCU

- Küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ) bankacılık sektörüne olan kredi borçları da bu yılın ilk yedi aylık döneminde yüzde 37,4 (781 milyar lira) artarak 2,9 trilyon liraya yükseldi.
- KOBİ'lerin zamanında ödeyemediği için bankalar tarafından takibe alınan kredi borçları ise yüzde 10,5 oranında azalarak 52,3 milyar liraya indi.
- *(Bankalar takibe aldıktan sonra da tahsil edemedikleri borçlarının önemli bir kısmını varlık yönetim şirketlerine devrettikleri için takipteki krediler azalmış gözüküyor.)*

TARIM SEKTÖRÜNÜN BANKALARA BORÇLARI

- Tarım sektörünün bankacılık sistemine olan borçları bu yılın ilk yedi aylık döneminde yüzde 48,1 oranında artarak temmuz ayında 487,5 milyar liraya kadar yükseldi.
- Sektörün kamu bankalarına olan borçları yüzde 52,3 artarak 415,9 milyar liraya çıktı. Özel bankalara olan borçları ise sadece yüzde 10,9 artarak 71,5 milyar lira oldu.
- Sektörün zamanında ödeyemediği için bankalar tarafından takibe alınan kredi borçları ise 2,2 milyar liraya kadar indi.

VATANDAŞIN BORÇLARI

- Vatandaşların bankalar ve finans kuruluşlarına olan bireysel kredi ve kredi kartı borç bakiyesi 18 - 25 Ağustos haftasında 40,5 milyar lira artarak 2 trilyon 374 milyar liraya kadar tırmandı. Beklenenin aksine (faiz oranlarında yaşanan yükseliş nedeniyle) tüketici kredisi kullanımı azalmıyor. Düşük gelir ve yüksek fiyat artışları kredi kartı borçlarındaki yükselişin sürmesine yol açabilir.
- Söz konusu haftada tüketici kredilerinde 15,5 milyar, kredi kartı borç bakiyesinde ise 25 milyar liralık artış yaşandı.
- Yıl başından bu yana ise tüketici kredileri yüzde 31,6 oranında artarak 1 trilyon 474 milyar liraya, kredi kartı borç bakiyesi ise yüzde 98 oranında artarak 901 milyar liraya yükseldi.
- Bankaların zamanında tahsil edilemediği için icra takibine aldıkları vatandaşlardan olan kredi alacakları ise yılbaşından bu yana 8,1 milyar liralık artışla 38,4 milyar liraya çıktı. Varlık yönetim şirketlerinin kontrolünde ise 36,6 milyar liralık bir batık tüketici kredisi alacağı bulunuyor.
- Bu arada vatandaşların TOKİ'ye de 46 milyar liralık taksitli konut borcu bulunuyor.
- **Bankalara Ödenen Faiz:** Vatandaşların, bu yıl ocak-temmuz döneminde kredi kartı ve bireysel krediler nedeniyle bankalara ödediği faiz geçen yıla göre yüzde 79,7 oranında artarak 171,2 milyar liraya ulaştı. Vatandaşlar geçen yıl aynı dönemde 95,3 milyar lira faiz ödemişti.

FAİZ ORANLARI

Mevduat Ve Kredi Faizleri:

- Merkez Bankasının politika faizini artırması ve KKM'den dönen mevduatın TL mevduata dönüşünün özendirilmesi TL mevduat faizini artırıyor.
- Bankalar, 18 – 25 Ağustos arasında tüm vadelerdeki TL mevduatın ortalama faizi 1,16 puan artarak 26,01'e çıkardılar.

- Bankalar, önceki hafta ihtiyaç kredisi faizlerini 0,52 puan azaltarak yüzde 46,6'ya, taşıt kredisi faizlerini 0,43 puan düşürerek yüzde 37,7'ye indirdiler, konut kredilerinin faizini ise 0,95 puan artırarak yüzde 36,93'e çıkardılar. Bütün bireysel kredilerin ortalama faizi ise 0,49 puan azalarak yüzde 45,29 oldu.

- TL ticari kredilerin faizi 18 – 25 Temmuz haftasında 1,17 puan artarak yüzde 32,32 oldu. Dolar cinsinden ticari kredi faizi yüzde 10,06, Euro cinsinden olanın faizi de yüzde 8,36 oldu. TL Ticari kredi faizlerinde yılbaşından bu yana 18,25 puanlık artış oldu.

Hazine Borçlanma Faizleri

- İkincil piyasada, iki yıl vadeli tahvilin yıllık faizi geçen hafta sonu itibariyle önceki hafta sonuna göre 0,01 puan azalarak yüzde 21,55'e, beş yıl vadelinin faizi 0,74 puan azalarak yüzde 18,55'e indi. On yıl vadelinin faizi de 0,66 puan artarak yüzde 19,30 oldu.

- Hazinesinin beş yıl vadeli dış borçlanma kağıtlarının (Eurobond) faizi de 8,34 seviyesinde gerçekleşti.

- Türkiye'nin risk primi (CDS) ise önceki haftaya göre yüzde 9 oranında azalarak 367,1 oldu. CDS 350 olan Türkiye'nin uzun yıllar ortalamasının ve 300 olan aşırı kırılganlık göstergesinin oldukça üzerinde seyretmeye devam ediyor.

TEMMUZDA HİZMET FİYATLARI YÜZDE 14 ARTTI

- Türkiye'nin yeni bir üç haneli enflasyon sürecine girmeye başladığı temmuz ayında hizmet üretici fiyatları bir önceki aya göre yüzde 14,06 oranında arttı.

- Hizmet üretici fiyatlarındaki son bir yıllık artış ise yüzde 68,9'a çıktı.

İSTANBUL'DA AĞUSTOS ENFLASYONU YÜZDE 8,8 OLDU

- İstanbul Ticaret Odasının (İTO) İstanbul için hesapladığı ücretliler geçinme endeksi (tüketici fiyatları) ağustosta bir önceki aya göre yüzde 8,79 oranında arttı. Bu oran geçen yıl Ağustosta yüzde 2,29 olmuştu.

- İstanbul'da tüketici fiyatları bu yılın ilk sekiz aylık döneminde toplam yüzde 48,82 arttı, yıllık enflasyon ise yüzde 74,16'ya yükseldi.

DÖVİZ KURU-ALTIN BORSA

- Merkez Bankasının açıkladığı kurlara göre dolar kuru geçen hafta önceki haftaya göre yüzde 1,03 oranında artarak 26,68 TL, Euro kuru ise yüzde 1,57 oranında artarak 28,94 TL seviyesine yeniden yükseldi.

- Dolar kuru yıl başından bu yana yüzde 42,7, Euro kuru ise yüzde 45,2 oranında arttı. TL'nin yıl başından bu yana değer kaybı dolara karşı yüzde 29,91, Euroya karşı ise yüzde 31,1 oldu.

- 1 Ocak – 1 Eylül 2023 dönemi ortalama dolar kuru ise 21,57 liraya kadar yükseldi.

- Geçen hafta yüzde 2,02 oranında artan gram altın fiyatlarında yıl başından bu yana ise yüzde 52,1 oranında artış yaşandı, Borsa endeksi geçen hafta yüzde 4,4 oranında yükseldi.

İCRA DAİRELERİNE YENİ GELEN DOSYA SAYISI

- 1 Ocak- 1 Eylül 2023 tarihleri arasında icra dairelerine gelen yeni dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 58,9 oranında artarak 9 milyon 307 bin oldu.

- Ayrı dönemde, aboneliklerden kaynaklanan icradaki bazı alacaklardan vazgeçilmesinin de etkisiyle 10 milyon 883 bin dosya da sonuçlandı.

- Dolayısıyla UYAP üzerinden açılan ve icra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı 21 milyon 708 bin oldu.

AÇLIK VE YOKSULLUK SINIRI

- Türk-İş, ağustosta açlık sınırının bir önceki aya göre 540 lira artarak 12 bin 198 liraya yükseldiğini açıkladı. Yoksulluk sınırının ise bin 759 liralık artışla 39 bin 733 lira olduğunu hesapladı.

- Birleşik Kamu-İş Konfederasyonunun araştırmasına göre ise dört kişilik bir ailenin açlık sınırı ağustosta bir önceki aya göre 981 lira daha artarak 13 bin 701 liraya yükseldi.

- Aynı ailenin açlık sınırı da 4 bin 289 liralık artışla 38 bin 273 lira olarak gerçekleşti.

BANKALARDAKİ MEVDUATIN YÜZDE 72'Sİ MİLYONERLERİN

- Türkiye’de bankalarda bulunan ve yurtiçi yerleşiklere ait TL ve döviz mevduatlarının yüzde 72,6’sı içerisinde bir milyon lira ve daha yüksek miktarda para bulunan hesaplarda kontrol ediliyor.
- BDDK’nın verilerine göre Temmuz 2023 itibariyle bankalarda Türk vatandaşlarına ait toplam 11 trilyon 514 milyar liralık mevduat bulunuyor. Bu mevduatın 8 trilyon 363 milyar liralık büyük kısmı kısmı 1 milyon 79 bin hesapta tutuluyor.

EKONOMİYE GÜVEN DİPTE

- Ekonomik güven endeksi ağustosta yüzde 5,2 oranında azalarak 94,1’e kadar geriledi.
- 100’ün üzerinde güveni, altında ise güvensizliği gösteren ekonomik güven endeksinin bu kadar azalması tüketicilerin yani vatandaşların güvensizliğinden kaynaklandı. Tüketici güven endeksi ağustosta yüzde 15,1 oranında azalarak 68’e kadar geriledi.
- Ağustosta reel sektör güveni yüzde 0,3, hizmet sektörü güveni yüzde 1,7, perakende sektörü güveni yüzde 0,3, inşaat sektörünün güveni de yüzde 0,8 oranında azaldı.

TARIMDA İTHALAT İHRACATA YAKLAŞTI

- Türkiye’nin bu yılın ilk yedi aylık dönemindeki tarım ürünü ithalatı yüzde 31,1 oranında artarak aynı dönemdeki tarım ihracatına yaklaştı. Geçen yılın ilk yedi aylık döneminde 5,4 milyar dolar olan tarım ürünü dış ticaret fazlası bu yılın aynı döneminde 3,8 milyar dolara geriledi.
- TÜİK’in verilerine göre Türkiye’nin gıda ve canlı hayvan ihracatı bu yıl ocak-temmuz döneminde geçen yılın aynı dönemine göre sadece yüzde 6 oranında artarak 13,8 milyar dolar oldu. Aynı dönemdeki gıda ve canlı hayvan ithalatı ise yüzde 31,1 oranında artarak 10,1 milyar dolara yükseldi.
- İhracatta gözlenen düşük artış canlı hayvan, et ve et ürünleri ile süt ve süt ürünleri ihracatında yaşanan yüksek oranlı azalmalardan kaynaklanırken, ithalat tüm kalemlerde arttı.
- Bu dönemde ithalat canlı hayvanlarda yüzde 535, et ve et ürünlerinde yüzde 80,5, hububat ve hububat ürünlerinde yüzde 30, meyve ve sebze yüzde 40, kahve, çay, kakao ve baharatta yüzde 28,3 artış kaydetti.

BEYAZ EŞYADA ÜRETİM VE İHRACAT AZALDI, İTHALAT VE İÇ SATIŞLAR ARTTI

- Türkiye’nin bu yılın ilk yedi aylık döneminde beyaz eşya üretimi geçen yıla göre yüzde 4,5 oranında azalarak 17 milyon 732 bin adete gerilerken, yurt içi satışlar yüzde 15,2 oranında artarak 5 milyon 611 bine yükseldi.
- Üretimde yaşanan azalma dış talepteki düşüşten kaynaklandı. Bu dönemde ihracat yüzde 15,6 oranında azalarak 12 milyon 233 bine geriledi.
- İç talepteki artış ithalatın da yüzde 81,6 oranında artarak 305 bine çıkmasına yol açtı.

MİLLİ GELİR HEDEFİNİN ANCAK YARISINA ULAŞILDI, SANAYİ KÜÇÜLDÜ, ÜRETİM DARALDI, EMEĞİN PAYI GERİLEDİ!

TÜİK’in açıkladığı 2023 yılı 2. Çeyrek Büyüme verileri, 1 trilyon 22 milyar dolar olan GSYİH ile iktidarın 2023 için ilan ettiği 2 trilyon dolarlık milli gelirin ancak yarısına ulaşıldığını gösterdi. Yüzde 3,8 oranındaki büyüme hızına karşılık sanayi küçüldü, üretim daraldı, ücretlilerin milli gelir payı geriledi!

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2023 2. Çeyrek Büyüme hızını yüzde 3,8 olarak açıkladı. Bu yılın ilk çeyrek büyüme hızı yüzde 3,9 idi. Geçen yılın ilk çeyreğinde yüzde 11,4 olan büyüme hızı diğer çeyreklerde gerileyerek bu yılın 2.Çeyreğinde yüzde 3,8’e indi. Veriler ekonominin son bir yılda duraklama-yavaşlamaya girdiğini, sanaysiz ve üretimsiz şekilde büyüdüğünü gösteriyor. Bireysel tüketim harcamalarındaki yüzde 15,6’ya varan yükseliş, deprem sonrası insani yardımlarla insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde yüzde 5,1 artış büyümeye destek verdi. Deprem inşaatlarına yapılan yüklü kamu harcamaları, iktidarın faiz karşıtı söylemlerinin aksine banka-finans sektörünün faiz kazançlarından kaynaklı yüksek kârları büyümeyi desteklerken, ekonominin, üretimin, istihdam ve ihracatın lokomotifleri sanayi, 2. Çeyrekte de yüzde 2,6 küçüldü. İmalat sanayiindeki küçülme ise yüzde 1,9 olarak gerçekleşti.

✓ Sanayideki gerileme büyüme hızı verileriyle üç çeyrekte bu yana üst üste düşüyor. Bu da ülke sanayinin, imalat sanayinin, üretimin, ihracatın ve istihdamın geleceği açısından ciddi risklerin varlığını işaret ediyor.

Sanayideki gerileme sürecinin üç çeyrekte bu yana kesintisiz olarak sürmesi, yılbaşından bu yana mal ve hizmet ithalatı, tüketim malları ithalatı yüzde 20,3 oranında hızla artarken, sanayinin ihracata dönük üretimin omurgasını oluşturan ara ve yatırım malı ithalatının gerilemesi, buna paralel olarak ihracatın yüzde 9 oranıyla düşmeye devam etmesi, büyümenin sürekliliği ve geleceği açısından oldukça ciddi bir olumsuzluk göstergesi. Bu tabloyla dış ticaretten büyümeye gelen katkı da eksi oldu. Sanayiye, yatırıma, üretime, tarıma, teknolojiye aktarılmayan, esirgenen yüz milyarlarca liralık kaynaklar Kur Korumalı Mevduat (KKM) sahiplerine, döviz kurlarını tutmaya, rezerv satışlarına, hazinenin borç ve faiz geri ödemelerine aktarıldı. İkinci çeyrekte tarım sektörü yüzde 1,2 büyürken, inşaat sektörü ise yüzde 6,2 oranında büyüme sergiledi.

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) 3 aylık dönemde 5 trilyon 502 milyar 192 milyon TL ve 271,5 milyar dolar olurken, yıllık bazda 1 trilyon 22 milyar dolar oldu. İktidarın 2023 hedeflerinde milli gelir 2 trilyon dolar, kişi başı milli gelir 25 bin dolardı. 2.Çeyrekte 3 aylık yıllık GSYİH'nin 271,5 milyar dolar, yıllık tutarın 1 trilyon 22 milyar dolar açıklanmasında belirleyici unsur TÜİK'in dolar kurunu 20,27 TL olarak alması. Oysa 2.Çeyreğin son ayında 18'den 26 TL'ye çıkan kurla GSYİH'nin dolar karşılığı 65,5 milyar dolar düşerek 271,5 milyardan 206 milyar dolara, yıllık GSYİH de 1 trilyon doların altına inecekti.

Sanayideki gerileme, ağır vergi ve zamlarla frenlenen tüketim harcamaları, faiz artışıyla krediye erişimin zorlaşması sonrası yatırımların duraklaması, 3.Çeyrek büyümesine düşüş olarak yansıtacak. **Muhtemelen Temmuz-Eylül dönemi 3.Çeyrekteki büyüme yüzde 3'ün altına inecek!**

İKTİDAR, KATMA DEĞERLİ ÜRÜN İHRACINDA, TEKNOLOJİ VE ÇAĞI YAKALAMADA, ÜLKEYİ GERİYE GÖTÜRÜYOR!

2002-2022 döneminde ABD ve Türkiye'deki en büyük şirketler sıralamasındaki ilk 10 şirketin sergilediği tablo; ülke kaynaklarını toprağa ve ranta gömen AKP iktidarlarının başta dış ticaret ve katma değerli ürün ihracında, teknoloji ve çağı yakalamada ülkeyi geriye götürdüğünü sergiliyor!

Kaynakları toprağa ve ranta gömen AKP politikaları nedeniyle Türkiye, giderek geriliyor ve pazar kaybediyor. 2002 yılında, Fortune sıralamasına göre ABD'nin en büyük ilk 10 şirketi; Wal-Mart, General Motors, Exxon Mobil, Ford Motor, General Electric, Citigroup, Chevron Texaco, IBM, American International Group, Verizon olarak sıralanıyordu. 2022 sonunda ABD'deki sıralama; Apple, Amazon, Google, Microsoft, Wal-Mart, Facebook, Verizon, Disney, Home Depot, AT&T olarak değişmiş. Ağırlıklı olarak teknoloji, bilişim, internet, dijital - sosyal medya platformları, arama motorları, e-ticaret şirketleri. Türkiye'de ise AKP'nin iktidara geldiği 2002'de İstanbul Sanayi Odası'nın en büyük 500 şirket sıralamasında ilk 10; Tüpraş, EÜAŞ, Arçelik, Vestel, TOFAŞ, Erdemir, Oyak Renault, Türkiye Şeker Fabrikaları, Tekel, Aygaz iken, 2022 sonunda, ilk 10; Tüpraş, THY, Petrol Ofisi, BİM, Shell Turcas Petrol, Ford Otosan, Ahlatçı Kuyumculuk, Arçelik, Rönesans, Erdemir.

✓ Dünya yapay zeka, bilişim-iletişim-dijitalleşme yolunda ilerlerken, Türkiye yerinde sayıyor. Teknolojiyi, ihracat için ara malını, hammaddeyi ithal eden, inovasyon ve bilimsel teknolojiyi üretimine yansıtamayan, yetişmiş insan gücünü hızla yitiren, teknoloji festivalleriyle övünen bir konumda.

Ocak-Temmuz dönemi dış ticaret rakamlarına göre; ihracat geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 0,7 azalarak 143,3 milyar dolar olurken, ithalat yüzde 5 artışla 216,8 milyar dolar gerçekleşti. Yedi aylık dış ticaret açığı, yüzde 18,1 artarak 62,3 milyar dolardan, 73,6 milyar dolara yükseldi. Yıllık dış ticaret açığı, 120 milyar doları aştı. (2022 -2023 Temmuz)

Artan kurlar ve girdi maliyetleriyle Türkiye ihracatında önemli paya sahip tekstil ve hazır giyim geriledi. Sektörde bir yılda 1 milyon kişiyi aşan istihdam kaybı yaşandı. Tekstilde yaşanan pazar kayıplarından doğan boşluğu aynı ürünü daha ucuza üreten Bangladeş, Vietnam, Kamboçya gibi ülkeler dolduruyor. 2002-2022 dönemi dış ticaret tablosuna bakıldığında AKP hükümetlerinin ihracata sağlanan tüm teşviklere ve kredilere rağmen ciddi bir dönüşüm sağlayamadığı, bir dönem yaşanan kur avantajını ülke ihracatı lehine değerlendiremediği, görülüyor. En fazla dış ticaret açığı verilen ülkeler yıllar önce Çin, Rusya, İsviçre, Almanya, Hindistan, Güney Kore, Japonya ve İran olarak sıralanırken, 2022 temmuzuna gelindiğinde de yine Çin, Rusya, Almanya, Güney Kore, İsviçre, Hindistan, Japonya. ABD ambargosu ve yaptırımlardan dolayı İran geri planda kalmış.

Türkiye'nin ihracatının yüzde 70'i aşan kısmı ithal ara ve yatırım malı ile hammaddeye dayalı. Yıllardır ihracatın bağımlı olduğu bu ithalatı ikame edecek, bunları içeride üretmek için değer yaratacak bir sanayi dönüşümü sağlanamadı. Bilim ve teknoloji dışlanıp, beton ve rant öncelendiği için kur, enflasyon, enerji fiyatlarındaki değişim Türkiye'nin dış ticaretini, ihracatını, döviz gelirlerini ve ekonomisini kırılgan hale getiriyor. **İnsan kaynakları tükeniyor!**

EK VE MÜKERRER İLE YÜKÜ HALKIN SIRTINA BİNDİREN İKTİDAR, ARAPLARDAN YAPILACAK İTHALATA VERGİ MUAFİYETİ GETİRDİ!

Bütçe gelirlerini artırmak için ek vergiler getiren, mükerrer vergi düzenlemesiyle yükü halkın ve işletmelerin sırtına bindiren iktidar, Birleşik Arap Emirlikleri'nden yapılacak milyarlarca dolarlık ithalata ise vergi muafiyeti getirdi. Brezilya, zenginlerden ek vergi almaya, İtalya ve İspanya bankalarının yüksek kârlarından ilave vergi yasaları çıkartmaya hazırlanıyor. İktidar ise halka ve yerli işletmelere ek vergiler salıyor!

AB ülkeleri, başta İspanya, İtalya, Litvanya olmak üzere; bankaların elde ettiği yüksek kârlara tek seferlik ek vergi için düzenlemeye gidiyor. Fransa ve bazı ülkeler üst gelir gruplarından ek servet vergisi almaya hazırlanıyor. Brezilya Devlet Başkanı Lula da Silva, bütçe gelirlerini artırmak, açıkları azaltmak, mali dengeyi sağlamak için zenginlere, yüksek gelir gruplarına yeni vergiler getiren yasa tasarısını parlamentoya gönderdi. Türkiye'de ise iktidar, gelirine bakılmaksızın herkesin aynı oranda ödediği dolaylı vergilerde (KDV, ÖTV, ATV) artışa gitti. Ardından ödenmiş Motorlu Taşıtlar Vergisini (MTV) bir kez daha mükerrer almak için torba yasa çıkarttı. Türkiye'nin önemli ihrac kalemlerinden altın, kıymetli maden ve mücevher ihracatında kullanılan ve dahilde işleme rejimi (DIR) çerçevesinde ithal edilen altına kısıtlama ve yüzde 20 ek gümrük vergisi getirildi. İhracatçının dövizinin yüzde 40'ına el koyma uygulaması halen devam ediyor.

Halka ve işletmelere, ihracatçıya deprem harcamalarını gerekçe göstererek ek vergiler getiren iktidar, **milyarlarca TL vergi kaybını göze alarak, BAE'den yapılacak ithalata gümrük vergisi muafiyeti getirdi!** Vergi muafiyetine tabi Gümrük Tarife Pozisyonları (GTP) listesi; kırmızı ve beyaz etten yumurtaya, süte, bisküviye, bira hammaddesi malt vb. Türkiye'de üretilen pek çok ürünü kapsıyor.

✓ Yerli üreticiyi ve gıda sanayicisini yıkıma uğratacak bu kararın karşılığında, BAE'ye hangi söz ve taahhütlerin verildiği kamuoyundan gizleniyor!

Borç bulmak için yapılan Körfez turunda BAE ile 50 milyar dolarlık yatırım ve finansman anlaşması imzalandığı, ticaret hacminin 25 milyar dolara çıkartılacağı açıklanmıştı. BAE'ye tanınan gümrük vergisi istisnaları, BAE ürünlerine ithalat kapısının ardına kadar açılması neyin karşılığı? BAE, içme suyunu bile ithal ederken bu vergi muafiyeti kararıyla bir anda bu ürünleri Türkiye'ye ihrac edecek konuma geliyor. Bu istisnadan dolayı yaşanacak vergi kaybı nasıl telafi edilecek? Yüksek faizle borçlanarak mı, vatandaşa ve yerli işletmelere yeni ek vergiler, ürünlere yapılacak yeni zamlarla mı? Türkiye'nin BAE'ye ihracatında makine parçaları, metalurji ürünleri, altın ve mücevherat dışında gıda, tarım ve hayvancılık ürünlerinin payı yüzde 34 düzeyinde. **Bu kararla gıda sanayii ve üretimi gibi stratejik bir alan Körfez sermayesinin egemenliğine açılıyor.**

Daha önce et, canlı hayvan, fasulye vb. ithalatıyla yerli üretici-besici yok olma aşamasına getirildi. Şimdi BAE'den gümrüksüz ithalatla rekabette zorlanıp zarar edecek yerli gıda şirketlerinin kelepir fiyatına BAE tarafından satın alınmasına zemin hazırlanıyor. **İktidarın sağladığı bu ayrıcalık, ülkenin yerli üreticisine ve ekonomik bağımsızlığına karşı bir operasyon ve kötülüktür!**

ÇEVİR GAZI YANMASIN!

Faizdeki U dönüşüne gerekçe arayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, 'ekonomide yaşanan sıkıntıların çok önemli bir kısmının gerçekte iktisadi değil siyasi oyunların ürünü olduğunu' savundu. Seçim sonrası daha önceki tezlerinin tam tersi bir söylemle ortaya çıkan Erdoğan, kendi kendisini tekzip eden açıklamalarına yenilerini ekledi.

Cumhurbaşkanı (CB) Erdoğan, bir yandan daha önce 'herkes kendi yoluna' dediği AB ile yeniden yakınlaşmak için Macaristan'da Başbakan Viktor Orban ile bir araya gelirken diğer yandan Dışişleri Bakanı, Bulgaristan Dışişleri Bakanı'ndan AB üyeliğine destek sözü istiyor. Kısa süre önce AB-ABD sermayesinin ve Londra ve New York'taki küresel tefeci-faizci lobilerin Türkiye'yi 'kur-faiz-enflasyon cenderesine sokma' planlarını bozduklarını söylerken Hazine ve Maliye Bakanı ile Merkez Bankası Başkanını önde gelen küresel faizcilerle, sermayedarlarla toplantılar yapıp para bulmaya gönderiyor. JP Morgan ile İstanbul buluşmasından sonra şimdi de Hazine ve Maliye Bakanı Şimşek, Goldman Sachs'ın ayağına giderek küresel sermaye ve faiz lobileriyle bir araya gelip borç bulmak için New York yolcusu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın asıl keskin U dönüşünü gösteren beyanatı ise ekonomide yaşanan sıkıntıların büyük bölümünün 'iktisadi değil siyasi oyunların ürünü' olduğunu iddia eden tezi! Cumhurbaşkanı Erdoğan; 'Emin olun ekonomide yaşadığımız sıkıntıların çok önemli bir kısmı iktisadi değil, siyasi saikle hayata geçirilen oyunların

ürünüydü' dedi. Merkez Bankası'nın üç aydır art arda faiz artırmasına sessiz kaldığına göre, iki yıldır dillendirdiği faiz nastır iddiasından siyasi oyunların ürünü olduğunu fark edip vazgeçtiği anlaşılıyor.

✓ **'Açık Kapı'** politikasıyla sınırları ardına kadar açıp, yaklaşık 12 milyon sığınmacı ve kaçak göçmeni ülkeye sokan ve 100 milyar doları aşan ekonomik faturayı bu ülkeye ve millete ödeten siyasi oyun neydi?

✓ Faiz indirip kur ve enflasyonu patlatarak, **Kur Korumalı Mevduat** adıyla hiçbir ekonomistin akıl edemediği asrın icadını keşfedip uygulayarak milletin sırtına 700 milyar TL kur ve faiz yükü bindiren siyasi oyunu kim yazdı?

✓ İmar aflarıyla milyonlarca insanın 'mezar evlerde' yaşamasına onay verip üste para alan, şimdi ise iktidarın bakanının bile 'uykularım kaçıyor' dediği **İstanbul Depremi**ni 21 yıldır ihmal ettiren siyasi oyuna Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı ikna eden hangi siyasi oyundu?

✓ Emeklilere maaş zammını engelleyip serzenişlere yol açan, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı Esad'la, Sisi'yle, AB'yle, BAE'yle kavgaya sürükleyen, İhvan'ın ikametini Türkiye'ye taşıyan siyasi oyunu sahneleyenler kimlerdi?

Geriyeye dönüp bakınca; milyonları açlığa, yokluğa sürükleyip, bir avuç kişiyi ihya eden siyasi-ekonomik eylemlerin, dünyayı kıskandıran ama ülkeyi batıran ekonomi modellerinin, gece yarısı yayınlanan kararların altında hep Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın imzası var. **'İktisadi sonuçları olan siyasi oyunların' tümünün yazanı ve uygulayanı bizzat kendi değilse, o zaman kendisini bu oyunlara getirenleri açıklasın!**

BUGÜNE-GELECEĞE İLİŞKİN UMUT VE BEKLENTİMİZ KALMADI

Tüketici Güven Endeksi (TÜGE) ağustos verileri mevcut ve gelecek 12 aya ilişkin tüm beklentilerin kötüleştiğini, işsizlik, gelir yetersizliği ve hayati harcamaları yapabilme endişesinin olağanüstü arttığını ortaya koydu. Her seçim öncesi yükselen TÜGE'nin seçim sonrası sert düşüşler göstermesi, anket sonuçlarının seçim dönemlerinde siyasi vaatlerle manipüle edildiğini düşündürüyor!

Mayıs'taki seçim sürecinde 91,1'le son beş yılın en yüksek değerine ulaşan TÜGE, seçim ertesi üç aydır kesintisiz düşüştü. 2014 Cumhurbaşkanı seçimi öncesinde 95 puana, 2018 Cumhurbaşkanı ve Milletvekili seçimi öncesinde 90'a yükselen TÜGE şimdi olduğu gibi o dönemde de seçim sonrası ağırlaşan ekonomik tablo, yaşanan ekonomik-sosyal krizler, asılsız çıkan ekonomik vaatler sonrasında hızla gerilemişti. TÜİK ve Merkez Bankası'nın ortak gerçekleştirdiği TÜGE anketlerindeki bu görüntü, iktidar açısından güven ve inandırıcılık niteliğindeki TÜGE verilerinin, her alandaki gibi seçim sürecinde siyasi manipülasyona maruz kaldığını düşündürüyor.

Ağustosta yüzde 15,1 (12,1 puan) düşerek 68 değeriyle son 13 ayın en düşük düzeyine inen TÜGE'de, seçim sonrası üç ayda yaşanan düşüş yüzde 25,3'e tırmandı. TÜGE'nin ağustos ayında geldiği seviye 2008-2009 küresel finansal krizin etkilerinin yaşandığı, büyümenin eksiye düştüğü dönemin de altında.

TÜGE alt endekslerinde geçen 12 aylık döneme göre mevcut dönemde hanenin maddi durumu endeksi değeri yüzde 12,9 daha düşerek 56,2'ye inerken, gelecek 12 ayda hanenin maddi duruma ilişkin beklenti endeksi de ağustosta yüzde 19,6, son üç ayda yüzde 32,2 gerileyerek 63,7'ye indi. Gelecek 12 ayda işsiz sayısı beklentisi alt endeks değeri ağustosta yüzde 9,5, son üç ayda yüzde 23,5 düşerek 68,4 oldu. Bu endekste azalma işsizliğin artacağı, yükselme azalacağını ifade ediyor.

Alt endekslerden mevcut dönemin dayanıklı tüketim malı satın almak için uygunluğu endeksi 39,8'e inerken, gelecek 12 ayda dayanıklı tüketim mallarına harcama düşüncesi de ağustosta yüzde 5,7 azalarak 89'a geriledi. Hanenin içinde bulunduğu durum endeksi önceki aya göre yüzde 5,2 düşerek 74 oldu. Mevcut dönemin tasarruf etmek için uygunluğu temmuza göre yüzde 5,2, mayıstan bu yana yüzde 9 düşüşle 66 olurken, gelecek 12 aylık dönemde tasarruf etme olasılığına ilişkin beklenti de ağustosta yüzde 17,3, üç ayda yüzde 29,5 düşüşle 28,7'ye kadar indi. Hanelerin gelecek 12 ayda otomobil alma ihtimali endeksi ağustosta yüzde 16,7, son üç ayda yüzde 32,6 gerileyerek 13'e, konut satın alma ihtimali endeksi de bu ay yüzde 25,3, son üç ayda yüzde 37,7 düşerek 7,1 değeriyle adeta dibe vurdu.

TÜGE anket sonuçları, toplumun bugüne ve gelecek 12 aya ilişkin umut ve beklentisinin kalmadığını sergiliyor. İktidarın yarattığı ekonomik enkazın altında, yaşanan ekonomik yangınla bir ev-araba sahibi olma hayalini bile terk etmiş. Toplum, gelirinin hızla erimesi karşısında en insani ve hayati ihtiyaçlarını karşılayamama kaygısı yaşarken, iktidarın ekonomi kurmayları halka kulaklarını tıkayıp küresel sermayenin isteklerini yerine getiriyor!

ENDEKS, HER ŞEYİN ÖZETİ

Verileri tartışmalı Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı ağustos ayına ilişkin Tüketici Güven Endeksi'ne göre, mayıs ayında yüzde 91 olan endeks, üç ayda yüzde 68'e düştü. CHP Manisa Milletvekili ve TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu Üyesi Ahmet Vehbi Bakırloğlu da endeks ile AKP'nin aldığı oylara ilişkin bir çalışma hazırladı. Bakırloğlu, "Tüketici Güven Endeksi ile AKP'nin aldığı oy oranları arasındaki anlamlı bir ilişki var. TGE'nin yüzde 68'e düşmesi, AKP oylarının yüzde 30'un altına düştüğünü gösteriyor" dedi.

Bakırloğlu, "Nisan 2022'de TGE, yüzde 67,3'tü. Eğer geçen yıl seçim olsaydı, AKP kaybediyordu. Anketler de bunu doğruluyordu. Uygulanan seçim ekonomisi ile asgari ücretteki artışlar, en düşük emekli maaşının 5 bin 500 liradan 7 bin 500 liraya çıkarılması, memur ve emeklilere yüzde 41 zam ile seçimlerin yapıldığı mayıs ayında endeks yüzde 90'a kadar yükseldi. Fakat seçimin havası çabuk söndü. Ülke ekonomisindeki kriz daha da derinleşti. Yerel seçimler için 'seçim ekonomisi' oluşturmaya çalışılıyor. Torba kanun ve ek bütçe ile Cumhurbaşkanına 2,2 trilyon lira borçlanma yetkisi verildi. Bu yetki ile borçlanma yapılacak ve yılbaşında iktidar yine seçim ekonomisi uygulayarak yerel seçimleri kazanmayı hedefleyecek. Ama artık dere kurudu. Ülke ekonomisi büyük bir çıkmaz içine sokuldu."

Bakırloğlu'nun yaptığı araştırmaya göre, oluşan tablo şu şekilde:

- Temmuz 2007 seçiminde AKP'nin oy oranı yüzde 46.58, tüketici güven endeks oranı yüzde 97.2'ydi.
- Haziran 2011 seçiminde AKP'nin aldığı oy yüzde 49.83, endeks oranı yüzde 98 oldu.
- Haziran 2015 seçiminde AKP yüzde 40.87 oy aldı. Endeks oranı yüzde 89 puandı.
- Kasım 2015 seçiminde AKP'nin aldığı oy oranı yüzde 49.49, endeks ise yüzde 95.
- Haziran 2018 seçiminde AKP yüzde 42.6 oy alırken endeks oranı yüzde 91.

AÇLIK YOKSULLUK SINIRI VE ÜCRETLİ ÇALIŞANLARIN BORÇLARI

Ağustos ayı açlık ve yoksulluk sınırı

Türk-İş, ağustosta açlık sınırının bir önceki aya göre 540 lira artarak 12 bin 198 liraya yükseldiğini açıkladı. Yoksulluk sınırının ise bin 759 liralık artışla 39 bin 733 lira olduğunu hesapladı. Bu durumda yoksulluk sınırı ağustos ayında asgari ücretin 3,4 katı oldu.

Birleşik Kamu-İş Konfederasyonunun araştırmasına göre ise dört kişilik bir ailenin açlık sınırı ağustosta bir önceki aya göre 981 lira daha artarak 13 bin 701 liraya yükseldi. Aynı ailenin açlık sınırı da 4 bin 289 liralık artışla 38 bin 273 lira olarak gerçekleşti. Bu durumda iki sendikanın yapmış olduğu araştırmaya göre ağustos ayında ortalama **açlık sınırı 12 bin 949 TL'ye**, ortalama **yoksulluk sınırı ise 39 bin 3 TL'ye** yükseldi.

Ücretli emekçilerin borçlarındaki artış

Ücretli emekçilerin ve emeklilerin bankalar ve finans kuruluşlarına olan bireysel kredi ve kredi kartı borç bakiyesi 18- 25 Ağustos haftasında 40,5 milyar lira artarak 2 trilyon 374 milyar liraya kadar tırmandı.

Beklenenin aksine faiz oranlarında yaşanan yükseliş nedeniyle tüketici kredisi kullanımı azalmak bir yana artarak devam ediyor. Düşük gelir ve yüksek fiyat artışları kredi kartı borçlarındaki yükselişin sürmesine yol açmaya devam ediyor.

Söz konusu haftada tüketici kredilerinde 15,5 milyar, kredi kartı borç bakiyesinde ise 25 milyar liralık artış yaşandı.

Yıl başından bu yana ise tüketici kredileri yüzde 31,6 oranında artarak 1 trilyon 474 milyar liraya, kredi kartı borç bakiyesi ise yüzde 98 oranında artarak 901 milyar liraya yükseldi.

Vatandaşların, bu yıl ocak-temmuz döneminde kredi kartı ve bireysel krediler nedeniyle bankalara ödediği faiz geçen yıla göre yüzde 79,7 oranında artarak 171,2 milyar liraya ulaştı. Vatandaşlar geçen yıl aynı dönemde 95,3 milyar lira faiz ödemişti.

İKTİDAR VATANDAŞA 7 AYDA 22 MİLYAR CEZA KESTİ!

İktidar seçimden sonra vatandaşları cezaya boğdu

CHP Genel Başkan Yardımcısı Hasan Efe Uyar, iktidarın sadece yılın 7 ayında vatandaşa 22 milyara yaklaşan cezalar kestiğini açıkladı. Uyar, seçim öncesi bol bol refah vaat eden iktidarın seçim biter bitmez yaptığı ilk işin vatandaşları cezaya boğmak olduğuna dikkat çekti.

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) İşçi Sendikaları, STK ve Meslek Kuruluşlarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Hasan Efe Uyar, 2023 yılının ilk 7 ayına ait vatandaştan toplanan cezalarla ilgili bir çalışma yaptı.

Uyar'ın yaptığı çalışma; dolaylı vergilere rekor zam yaparak gelir elde eden iktidarın, ekonomik krizin yükünü vatandaşa yüklemek adına bir başka yöntem başvurduğunu ortaya koydu. Rakamlar, iktidarın hem vergilerle hem de cezalarla vatandaşı iki yandan da kısıp aldığını gözler önüne serdi.

Verilere göre, bu yılın ilk 7 ayında hazine gelirlerinin 21 milyar 895 milyon 723 bin TL'lik kısmı vatandaşlara kesilen cezalardan oluştu.

Bu oran, geçtiğimiz yılın ilk 7 ayına göre 3 milyar 289 milyon TL arttı. Sadece Temmuz ayında vatandaşa kesilen toplam ceza miktarı geçen yılın aynı ayına göre üç kat artış gösterdi.

Seçimin yapıldığı mayıs ayında vatandaşlara kesilen cezaların toplamı 2 milyar 785 milyon 827 bin TL iken, bu oran seçimden hemen sonra haziran ayında 2 milyar 99 milyon 835 bin TL oldu. Temmuz ayında rekor kırarak 7 milyar 147 milyon 244 bin TL'ye yükseldi.

Seçim Bitti Ceza Yağdı

Mayıs ayında yapılan seçimlerin ardından geçen iki aylık süreçteki vatandaşa kesilen cezaların toplam miktarı ise 9 milyar 247 milyon TL'yi buldu.

Geçen Yıla Göre Üç Kat Artış

Geçtiğimiz yılın temmuz ayındaki bütçe verilerine göre; vergi, idari, yarı ve diğer ceza kalemlerinden toplam kesilen ceza tutarı 2 milyar 314 milyon 731 bin TL 'idi. Bu yıl ise aynı kalemlerde kesilen toplam ceza ise 7 milyar 147 milyon 244 bin TL oldu. Rakamlara göre bir yıl öncesinin aynı ayına göre cezalarda yaklaşık üç kat artış oldu.

Vergi Cezalarında Son Bir Ayda 4 Kat Artış

Yine bütçe verilerine göre, bu yılın Haziran ayında devletin topladığı vergi cezası 1 milyar 91 milyon TL iken, Temmuz ayında bu rakam tam dört kat artarak, 4 milyar 493 milyon TL'ye yükseldi.

CHP Genel Başkan Yardımcısı Uyar, yaptığı açıklamada, seçim öncesi bol bol refah vaat eden iktidarın seçim biter bitmez yaptığı ilk işin vatandaşları cezaya boğmak olduğuna dikkat çekti.

İktidarın Gücü Yoksul Vatandaşa Yetiyor.

Seçimden hemen sonra MTV, KDV, ÖTV zamlarıyla beli bükülen vatandaşlara bir darbeye yüksek cezalardan geldiğini söyleyen Uyar, "Faizcilere ve yandaşlara gücü yetmeyen iktidarın gücü her zamanki gibi vatandaşlara yetmiş oldu. Seçim biter bitmez aradan geçen 2 ayda artan cezalar; iktidarın vatandaşları sadece hayat pahalılığı ile değil cezalar ile ezdiğinin de açık bir göstergesi. İktidarın 'Yeni Türkiye Yüzyılı' vatandaşlar için ceza yılına dönüşmüş oldu" dedi.

İCRA DOSYALARI YÜZDE 59 ARTTI

Hayat pahalılığı nedeniyle kredi kartı kullanarak hayatta kalmaya çalışan yurttaşlar borçları için icralık oluyor. İcra dosyaları son bir yılda yüzde 58,9 oranında arttı.

CHP Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç, yurttaşların kredi borçları ve icra dosyalarıyla ilgili açıklama yaptı. Yurttaşların geliriyle temel giderlerini karşılayamadığını, bu nedenle de borçlarının arttığını ifade eden Öztunç, ekonomik sorunları ve yüksek enflasyon nedeniyle yurttaşların bankalara borçlanmaya mecbur kaldığını belirterek, AKP iktidarının ekonomi politikalarını eleştirdi.

2.5 Ayda 2.24 Milyon Dosya

16 Haziran-1 Eylül tarihleri arasında günlük ortalama 26 bin yeni dosyanın icra dairelerine gelirken, 2.5 ayda toplam 2 milyon 24 bin yeni dosyanın geldiğine dikkat çeken CHP Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç, şunları söyledi: "1 Ocak-1 Eylül 2023 tarihleri arasında icra dairelerine gelen yeni dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 58,9 oranında artarak 9 milyon 307 bin oldu. UYAP üzerinden açılan ve icra dairelerinde

derdest bulunan dosya sayısı 21 milyon 708 bin. İcralık olmayan vatandaş sayısı neredeyse parmakla gösterilecek hale geldi. Yurttaşların satın alma güçleri ve yaşam standartları geriledi.”

Borç Miktarı 2.4 Trilyon TL

Yurttaşların, bankalar ve finans kuruluşlarına olan bireysel kredi ve kredi kartı borç bakiyesinin 18-25 Ağustos haftasında 40.5 milyar lira artarak 2 trilyon 374 milyar liraya kadar yükseldiğini belirten Öztunç, şöyle devam etti: “Yılbaşından bu yana tüketici kredileri yüzde 31,6 oranında artarak 1 trilyon 474 milyar liraya, kredi kartı borç bakiyesi ise yüzde 98 oranında artarak 901 milyar liraya yükseldi. Ayrıca vatandaşların TOKİ’ye 46 milyar liralık taksitli konut borcu bulunuyor.”

1 Haftada Artış!

Yurttaşın gelirinin, kredi ve kredi kartı borçlarına gittiğini söyleyen CHP’li Öztunç, yurttaşların bankalar ve finans kuruluşlarına olan bireysel kredi ve kredi kartı borç bakiyesinin bir hafta içinde arttığını kaydederek, “18 - 25 Ağustos haftasında tüketici kredilerinde 15,5 milyar, kredi kartı borç bakiyesinde ise 25 milyar liralık artış yaşandı. Vatandaşın bankalara ödediği faiz 171.2 milyar TL’ye ulaştı” dedi.

IMF TAAHHÜDÜ ‘KEMER SIKMA’NIN FATURASI MEMUR VE EMEKLİ, %25 ZAM!

Bir ay boyunca sahnelenen toplu sözleşme oyununun sonunda Hakem Heyeti iktidarın talimatıyla son kararı verdi ve 6,5 milyon memur ve emekli, yüzde 25 zamma mahkum edildi! Eylülde Ankara’ya gelecek IMF Heyeti’nin ziyareti öncesinde taahhüt edilen ‘kemer sıkma’ sözü yerine getirildi.

6,5 milyona ulaşan memur ve emeklilerine 2024-2025 yıllarında ödenecek maaş ve sosyal hakları kapsayan Toplu Sözleşme, bir ay süren göstermelik pazarlık oyununun sonunda 11 üyesinden 7’sini Cumhurbaşkanının atadığı Hakem Heyeti tarafından karara bağlandı. Kesin olan Hakem Heyeti kararına karşı itiraz, grev, tepki yolları kapalı.

2024’te 6’şar aylık dönemlerde yüzde 15+yüzde 10 olmak üzere toplam yüzde 25, 2025’te ise yüzde 6+5 olmak üzere yüzde 11 maaş artışına mahkum edilen milyonlarca kamu çalışanı ve emeklisi şu anda bile açlık ve yoksulluk sınırının altında kalan maaşlarla gelecek iki yıl daha ezilmeye devam edecek. İktidar yılbaşında enflasyon farkı ve refah payı ile kimseyi enflasyona ezdirmeyeceğini vaat ederken niye şimdi yapmadığı, niçin enflasyon altında zam dayattığı sorusuna yanıt veremiyor. Oysa Merkez Bankası daha bir ay önce 2023 sonunda yüzde 23 olarak öngördüğü enflasyon hedefini önce yüzde 58’e, son faiz kararının ardından ise yüzde 62’ye yükseltti. 2024 enflasyon hedefini yüzde 33 olarak ilan etti. Ekonomi Yönetimi, enflasyonun ‘orta vadede’ istikrara kavuşacağını, bunun da 2026’dan itibaren beklendiğini ifade ediyorlar.

İktidarın kamuoyundan gizlediği gerçek, kredi, borç ve kaynak beklenen küresel finansörlere, sıcak para ve faiz lobisine verilen taahhütler. Körfez sermayesi ve JP Morgan’dan sonra Goldman Sachs ile New York’ta yapılacak müzakerelerde küresel finansçılara verilen taahhütlerin başında, Türkiye’ye verecekleri borçların geri ödenmesinin garanti edilmesi yer alıyor. Bunun için faiz artışı, kredilerin kısıtlanması, rezerv biriktirilmesi yanında yüklü vergi artışları ve zamlarla para toplanması, çalışan, ücretli, emeklilere düşük zam verilip, kemer sıkmaları sağlanarak bütçeden bu kesimlere yapılacak ödemelerin azaltılacağı taahhüt ediliyor. **Bunlar gizli ve örtülü IMF programının zorunlu koşulları!** Küresel finansörler, TBMM denetiminden kaçırılan hazine-bütçe ve şeffaf olmayan kamu harcamaları, döviz garantili ihaleler, sansürlenmiş Sayıştay raporları vb. verilere inanmadıkları için IMF Anlaşması’nın 4. Maddesi kapsamında Türkiye ekonomisini konsültasyona tabi tutup, gerçek röntgenini çekerek rapor hazırlamasını şart koşuyor. İktidar önce IMF ile temas haberlerini ‘dezenformasyon’ olarak nitelendirdi. Sonrasında IMF’yi ‘rutin ziyaret’ söylemiyle eylülde Ankara’ya davet etmek zorunda kaldı.

Bu çerçevede IMF ziyaretinin hemen öncesinde milyonlarca memur ve emekliye gelecek iki yıl için öngörülen enflasyonun üçte biri oranında zam, hakem heyeti eliyle sözleşmeye bağlanarak IMF ve küresel finansörlere verilen ilk söz tutuldu. Gelir İdaresi Başkanlığı’nın vergi tahsilatı için denetim, icra ve hacizlere başlaması bir diğer mesaj. Hububat, fındık, mısır vb. ürünlerde enflasyonun altında tutulan taban fiyatlarla milyonlarca üreticinin yoksullaştırılmasını da **gölge IMF programının önemli bir parçası olarak görmek gerek!**

ORTA VADELİ PROGRAM İŞÇİNİN İŞ GÜVENCESİNİ ELİNDEN ALIYOR

İktidarın açıkladığı Orta Vadeli Program emekçilere dayatılan uzun vadeli bir sefalet programıdır. Orta Vadeli Program işçinin iş güvencesini elinden alıyor.

İktidar İşsizlik Ve Yoksulluğu Reva Gördü

Orta Vadeli Program'ı emekçilere dayatılan uzun vadeli bir sefalet programıdır. İktidar, bir dönem daha söz verip de yapamadıklarını, yeni bir program vasıtasıyla bir başka bahara erteleme kararı aldı. İktidarın programında, vatandaşa yine işsizlik, güvencesiz çalışma, yoksulluk ve yüksek enflasyonla yaşamak reva görüldü. Açıklanan programda, bu yıl için enflasyon ön görüşü yüzde 65 oldu. 45 aydır çift haneli enflasyon ile yaşadığımız yetmedi, en az 28 ay yani 2 yıl 4 ay daha çift haneli enflasyona mahkûm olarak yaşayacağız. Bir başka deyişle; işçiler, kamu emekçiler, emekliler en az 2 yıl 4 ay daha yoksulluk ve sefalet ücretleriyle yaşamak zorunda kalacak. Programın 22. sayfasındaki bir ifadeye dikkatinizi çekmek istiyorum. "İş kanununda sosyal taraflarla diyalog halinde yapılacak değişiklikler ve bu doğrultuda gerçekleştirilecek ikincil mevzuat çalışmaları ile işgücü piyasalarında güvenceli esneklik sağlanacaktır." Bu ifade, açık şekilde işçilerin güvenceli çalışma hakkını hedef almaktadır. Güvence kavramı ile esneklik kavramı birbirine tezat kavramlardır. Güvencenin olduğu yerde esnek çalışmadan, esneklik kavramının olduğu yerde de iş güvencesinden bahsedilemez. İktidar, açıkladığı programla işçinin iş güvencesini elinden alıyor.

OVP Kazanılmış Haklara Açık Saldırı Programıdır

İktidar sadece çalışma yaşamını değil aynı zamanda sosyal güvenlik sistemini de esnek ve güvencesiz bir yapıya dönüştüreceğini ifade ediyor. Hâlihazırda emekli olmayı bekleyen vatandaşlarımıza "kamusal emeklilik hakkınızı piyasalaştıracağım" diyor. Ali Cengiz oyunu kâdem tazminatı hakkını gasp etmek için bir hazırlığa girişmiş bulunuyor. OVP, bu haliyle; emeğe, emeğin kazanılmış haklarına, mevcut kamusal emeklilik sistemine karşı açık bir saldırı programıdır. 'Türkiye Yüzyılı' diye öve öve bitiremediğiniz dönemde, işçilere emekçilere reva göreceğiniz program bu mu? İşçilerin, emekçilerin iş güvencesine kıdem tazminatına ve emeklilik hakkına el uzatmayı aklınızdan bile geçirmeyin.

Bakan Şimşek'e 'Ücret Zammı' Tepkisi

Sayın Şimşek hedef enflasyon diyorsunuz ama kamu emekçilerine reva görülen zam hedef enflasyonunda altında. Nasıl olacak bu iş? Sen 2024 için yüzde 33 enflasyon hedefi koyuyorsun ama yüzde 26,5 zam veriyorsun. Ayrıca kimse kimseyi kandırmasın, ücretlere enflasyon hedefli zam dayatması bariz bir IMF politikasıdır. İktidarı uyarıyoruz; emekçilerin haklarını hedef alan IMF'siz IMF programından derhal vazgeçin.

İktidar 22 Yıldır İşçilerimize Karşı Savaş Yürütüyor'

22 yıllık AKP iktidarı döneminde, 31 bin 458 işçi iş cinayetlerinde yaşamını yitirdi. Bakın, bu rakam Türkiye'de birçok ilçenin nüfusundan bile fazla. Biz kiminle, nerede savaşıyoruz da bu kadar yurttaşımızı kaybediyoruz? Hangi savaşta bu kadar vatandaşımızı kaybedebiliriz ki. İş yerlerinde 22 yıldır işçilerimize, emekçilerimize karşı bir savaş yürütülüyor. Bu savaşın başında da AKP iktidarı bulunuyor.

Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) ile metal sektöründe örgütlü işçi sendikaları arasında başlayacak olan toplu sözleşme görüşmeleri son derece önemli. Buradan, iktidara uyarıyorum. Görüşmelerde olası bir uzlaşmazlık halinde işçilerin grevlerini ertelemeyi aklınızdan dahi geçirmeyin. Bu konuda siciliniz epey bir kabarık. Önümüzdeki günlerde başlayacak bu süreci de yakında takip edeceğiz. MESS grup toplu sözleşmelerinde metal işçilerinin ve sendikaların haklı taleplerinin arkasında olmaya devam edeceğiz.

Türkiye'nin dört bir yanında işçilerin insan onuruna yaraşır bir ücret ve güvenli çalışma hakkı için mücadele ediyor.

Güvenceli Çalışma Yaşamı İçin 9 Maddelik Öneri

Güvenceli bir çalışma yaşamı için yapılması gerekenlerle ilgili CHP'nin önerileri şöyle:

- Taşeron sömürüsüne derhal son verilmeli, tüm taşeron işçilere hakları olan kadro hakkı verilmelidir.
- Orta vadeli programda da değindiğiniz; tüm esnek çalışma koşullarına son verilmeli, çalışma yaşamı güvencesizlikten tamamen arındırılmalıdır.
- Sendika ve toplu sözleşme hakkının önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır.
- Grev yasaklarına derhal son verilmelidir.

-İş yerlerinde işçilerimizi, göz göre göre ölüme gönderen bu çalışma rejimine karşı; işçilerimizin bizzat söz ve karar sahibi olduğu yeni bir işçi sağlığı ve güvenliği yasası derhal çıkartılmalıdır.

-İşçilerimizi koruyan, tamamen güvenceye kavuşturan yeni bir temel iş güvencesi kanunu hayata geçirilmelidir.

-İşsizlik sigortası fonunun amaç dışı kullanılmasına son verilmeli, fon işsizlerin kullanımına daha çok hizmet edecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

-Kıdem tazminatından yararlanma şartları yeniden ele alınmalı, tazminat hakkı için süre kısıtlaması kaldırılmalı, tazminat hakkı tüm işçilerimizin rahatça erişebileceği bir hak olmalıdır.

-Emekçilerimizin sırtındaki vergi yükü hafifletilmeli, bu kapsamda vergi dilimleri ücretli çalışanlarımız lehine yeniden düzenlenmelidir.

PATRONUN KÂR HIRSI İŞÇİLERİ ÖLDÜRÜYOR

İş sağlığı önlemlerinin yetersiz kalmasının faturasını emekçiler canıyla ödüyor. İstanbul'da bir çocuk işçi, ihmaller zincirinin kurbanı oldu. Muğla'da ise işyerindeki patlamada ölen bir emekçinin zorla çalıştırıldığı tespit edildi.

İstanbul'da inşaatla vinçten kafasına malzeme düşmesi sonucu yaşamını yitiren 17 yaşındaki çocuk işçi Yiğit Zamanis'in ihmaller zincirinin kurbanı olduğunu ortaya çıkı. Zamanis'in sigortasının olmadığı öğrenilirken, çalışma arkadaşlarının "Rüzgarlı alanda vinçleri kaldırmayalım" uyarısının dikkate alınmadığı ve işçilerin kullandığı baretlerin de kalite standartlarına uygun olmadığını belirtildi.

AKP'li Güngören Belediyesi'nin Tozkoparan'da gerçekleştirdiği kentsel dönüşüm projesi kapsamında devam eden inşaatla 17 yaşındaki çocuk işçi Yiğit Zamanis, vinçten kafasına malzeme düşmesi sonucu ilk iş gününde hayatını kaybetti.

Demir Düştü

Tozkoparanlar Derneği (TOZDER) Genel Başkanı Ömer Kiriş'de konuyla ilgili yaptığı açıklamada "Yiğit'in başına havada vince takılı olan aparatların sağlam bağlanmaması sebebi ile 1.5 metre uzunluğunda bir demir dikine düşüyor. Çocuk ise orada alt katta siva yapıyor. İnşaat şirketine ait eleman değil, şirketin işi verdiği taşeron için çalışıyor" dedi. İnşaat şirketinin tutumunu eleştiren Kiriş, "Olay gerçekleşikten sonra İnsanları içeri almadılar, yukarıdan inşaatı gören kadınlar pansuman için içeri girmek istiyorlar, onları dahi içeri giremiyorlar. Olay yerine gelen medya mensuplarını da içeri almadılar" şeklinde konuştu.

Kaza Değil Cinayet

İşçilerin olay öncesinde uyarılarda bulunduğunu belirten Kiriş, "İşçilerin bir talepleri var; 'baret kalitemiz standartların altında, rüzgârlı havada çalışmayalım' şeklinde. İş güvenliği sıkıntısı var, bu bir cinayet. İş kazası değil. 17 yaşında insanın vincin altında işi ne, orada deneyimli personel ya da denetleyen yok mu?" ifadelerini kullandı. Kiriş, "Enes'in taşeron için orada olması şirketin sorumluluğunu hafifletmez. Ama işin sorumluluğunu orada bulunan görevli bir şantiye şefine yükleyecekler. Bu konu umurlarında değil" ifadelerini kullandı.

Her gün 5 kişi çalışırken ölüyor

İSİG Meclisi'nin son raporuna göre; temmuz ayında 10'u çocuk en az 182 işçi, yılın ilk 7 ayında ise 1051 işçi hayatını kaybetti. Raporda, yeterli önlem alınmaması nedeniyle günde 5 işçinin çalışırken yaşamını yitirdiğine dikkat çekildi. Sadece temmuz ayında 52 işçi bu kazalar nedeniyle can verdi.

Ezilme ve göçük
nedeniyle

35

Yüksekten düşme
nedeniyle

17

Şiddet
nedeniyle

11

Elektrik çarpması
nedeniyle

22

kalp krizi, beyin
kanaması nedeniyle

16

İntihar
nedeniyle

6

ÜNİVERSİTE MEZUNU İŞKUR KAPISINDA

İktidarın eğitim ve ekonomi politikası diplomalı işsizler ordusu yarattı. İşsizlik ödeneğine başvuran üniversite mezunu sayısı, 2023'ün ilk yarısında 6 bin 290'ı yüksek lisans ve doktora mezunlarından oluşmak üzere 187 bin 871'e çıktı.

AKP iktidarının, "Her ile bir üniversite" stratejisi, Türkiye'deki genç işsizler ordusunun katlanarak artmasına yol açtı. Genç işsizliğin ulaştığı çarpıcı boyutu, TÜİK'in makyajlı verileri dahi gizleyemedi. TÜİK'in verilerine göre, 15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı, haziran ayında yüzde 18,6 seviyesine ulaştı.

Türkiye'de iş bulabilen üniversite mezunlarının büyük bölümü ise eğitimini aldıkları alanlardan çok farklı alanlarda çalışmak zorunda kaldı. İŞKUR'un, "İşsizlik Ödeneğine Başvuru İstatistikleri" isimli çalışması da üniversite mezunları arasında giderek yaygınlaşan işsizliğin ulaştığı boyuta ayna tuttu.

Genç İşsizliği Yüzde 18,6

TÜİK'in verilerine göre, haziran ayında 15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı mayıs ayına göre 1,2 puanlık artış ile yüzde 18,6 olarak gerçekleşti. Türkiye'de 15-24 yaş grubunda işsizlik oranı erkeklerde yüzde 15,4, kadınlarda ise yüzde 24,2 olarak tahmin edildi.

Ocak-Haziran Döneminde 826,5 Bin Kişi

İŞKUR'un verilerine göre, 2023'ün Ocak-Haziran döneminde toplam 826 bin 588 yurttaş işsizlik ödeneği için başvurdu. İşsizlik ödeneğine başvuranların yalnızca 362 bin 100'ü ödenek almaya hak kazandı. Başvuranların öğrenim durumlarına göre dağılımı ise dikkat çekti. Buna göre, işsizlik ödeneğine başvuranlar içinde üniversite mezunu yurttaşların sayısı 187 bin 871 oldu. İşsizlik ödeneği için İŞKUR'a başvuran üniversite öğrencilerinin öğrenim durumlarına göre dağılımı şöyle:

Önlisans:	Lisans:	Yüksek lisans:	Doktora:
77 bin 428	91 bin 195	5 bin 613	247

Yüz Binlerce Ödenek Başvurusu

İşsizlik ödeneği için başvuran üniversite mezunlarının sayısında yıllar itibarıyla yaşanan değişim de İŞKUR'un verilerine yansdı. Tüm dünyayı etkisi altına alan ve Türkiye'nin zayıf ekonomisinin daha da bozulmasına neden olan Covid-19 salgını nedeniyle 2020 yılının ilk yarısında işsizlik ödeneğine başvuran üniversite mezunu sayısı 200 bine dayandı. 2019-2023 dönemini kapsayan yılların ilk yarılarında işsizlik ödeneğine başvuran üniversite mezunlarının sayısı şöyle:

YOLLAR YURTTAŞIN CEBİNE ÇIKIYOR!

Pahalı geçiş ücretlerine ayna tutan veriye göre KGM, yılın ilk yarısında otoyol ve köprülerden 1 milyar 422 milyon TL gelir elde etti. Toplam 1,4 milyar TL'nin yüzde 75'i, otoyollardan toplanan paradan oluştu.

Yurttaşlar, paralı yollar nedeniyle ulaşım hakkını kullanmakta güçlük yaşıyor. Bu yıl itibarıyla cep yakan yol, köprü ve tünellerin geçiş ücretleri, yurttaşın cüzdanını boşaltırken Karayolları Genel Müdürlüğü'nün (KGM) kasasını ise doldurdu. KGM'nin bu yılın ocak ile haziran dönemine dair yol, köprü ve tünel gelirlerine yönelik mali tabloları da geçiş ücretlerinin yüksekliğini gözler önüne serdi. Tablolara göre, geçiş ücreti gelirleri haziran ayı itibarıyla 1,5 milyar TL'ye dayandı.

Yüzde 75'i Otoyoldan

Yılın ilk altı ayında KGM yol, köprü ve tünellerden toplam 1 milyar 422 milyon 443 bin 368 TL para topladı. Paralı otoyol ve köprülerden altı ayda geçen araç sayısının ise 248 milyon 641 bin 259 olduğu bildirildi. Toplam 1,4 milyar TL'lik gelirin yüzde 75'i otoyol geçiş ücretlerinden toplanan paradan oluştu.

Otoyol ve köprülerden sağlanan gelir ile toplam araç sayıları ise şöyle kaydedildi:

Köprü: Araç sayısı, 78 milyon 599 bin 517 – Gelir, 358 milyon 296 bin 136 TL

Otoyol: Araç sayısı, 170 milyon 41 bin 742 – Gelir, 1 milyar 64 milyon 147 bin 233 TL

GIDA KRİZİ

Yoksulluk ile beraber gıda krizi ne yazık ki bir halk sağlığı problemi haline gelecek ve bu durumdan en fazla etkilenen grup ise çocuklar olacaktır. Ülkemizde 18 yaş altında şu anda 23 milyon gencimiz ve çocuğumuz yaşıyor. Bu gıda krizi çocuklarımızın fiziksel ve beyinsel gelişimlerini etkileyecek noktaya gelmiştir. Bülent Şık tarafından yapılan değerlendirmede, derin yoksulluğun ailelerin gıdaya erişimini zorlaştırdığı için çocukların gelişiminde büyük problemlerin yaşanmasının kaçınılmaz olacağı vurgulanmıştır. Enerjisi yüksek ama besin değeri düşük gıdalarla beslenmek, çocukların gelişimi için yeterli değildir. Çinko gibi, demir gibi, A vitamini gibi eksiklikler nedeniyle özellikle bu yaş grubunda öğrenme ve gelişim eksiklikleri ortaya çıkmaktadır ve bu bir halk sağlığı krizine dönüşecek noktaya gelmiştir. Gizli açlık olarak tabir ettiğimiz, enerjisi yüksek fakat besin değeri düşük gıdalarla beslenmek ekonomik krizin giderek ağırlaştığı bu günlerde çok büyük bir sorun alanıdır ve mutlaka takip edilip çözüm üretilmesi gereklidir.

Okulların ve üniversitelerin açıldığı bu günlerde, temel gıdalarda yüzde 50 ile yüzde 250 arasında yaşanan artışlar ile beraber artan barınma krizinin de tetiklediği bu yetersiz beslenme problemi, kronik bir soruna dönüşmek üzeredir. Bu süreçte ailesinin ya da aile yakınlarının yakında kalamayan çocuklar daha da fazla zorlanacak, barınma ile beslenme sorunun eşzamanlı krize dönüştüğü bir ortamda çocuklar ne yazık ki eğitim hayatlarını sürdüremez noktaya geleceklerdir.

KEMERDE AÇACAK DELİK KALMADI

AKP yeni "OVP" ile emekçilere "kemer sıkma" politikası uygulayacak. IMF'siz IMF programı olan politikalar yoksulluğu artıracak, işsizliği çoğaltacak. Ekonomist Müftüoğlu, "Emek ucuzlaşacak, doğa talana daha çok açılacak, kamusal kaynaklar sermayenin hizmetine daha çok sunulacak" dedi.

Türkiye ekonomisinin gelecek 3 yılı için yol haritası olan Orta Vadeli Programın (OVP) açıklanmasıyla iktidarın emek düşmanı politikaları bir kez daha gözler önüne serildi. Programın içeriği AKP iktidarının krizin faturasını yine emekçilere kestiğini gösterdi. Ortaya koyulan program halkı büyük bir krizle baş başa bırakırken sermaye kesimlerini rahatlattı.

İktidarın ekonomideki attığı ilk hamleler; vergilerin artması, ürünlere gelen zamlar olurken yeni programla birlikte uygulanacak sıkı para politikası halkın daha fazla yoksullaşacağına, işsizliğin artacağına, geleceksizliğin ve güvencesizliğin devam edeceğine ortaya koydu.

Açıklanan OVP programında öne çıkan maddelerden bazıları ise şunlar;

Dolar kuru beklentisinin 2026 yılında 47,8 TL'ye çıkacağı ön görülürken enflasyonun aynı yıl tek haneli rakamlara inmesi, yüzde 8,5 olması bekleniyor. Uzmanlar dışa bağımlı ekonomiler için bu tabloyu gerçekçi bulmazken ortaya çıkacak tabloda günlük hayattaki pahalılığın artacağı görüşünde.

Özel tüketimin baskılanması ucuz iş gücüne neden olacak. Üretilen ürünlerin dışarıya satışı hedeflenirken ülkede talep düşürülmeye çalışılacak. Bu sayede enflasyon ve dış ticaret açığının düşürülmesi hedefleniyor ancak ülkede işsizliğin boyutları artacak.

Yurttaşlara gelen 'kredi kartı limitleriniz azaltılacak' mesajları sehven denilerek yalanlansa bile artan faiz oranları yurttaşın tüketimini azaltmaya yönelik bir hamle olarak yorumlandı. Kart harcamalarının rekorlar kırdığı bir dönemde bu hamle de yurttaşların alım gücünü doğrudan etkileyecek.

Ücret zamları hedeflenen enflasyon verilerine göre yapılacak. Bu sene içerisinde bile birkaç kez enflasyon tahminini güncelleyen iktidarın ücret zamlarında yapacağı bu uygulama güvenilirliğini yitirmiş durumda.

Kıdem tazminatında gün sayısının 30'dan 15-20 bandına düşürülmesi ve ödenen tazminatın aylık olarak getirisi yeni sistemde piyasa koşullarına göre değişecek fonlara bağlanacak. Bu uygulama da kıdem tazminatının günden güne ortadan kaldırılacağı ve yerine bireysel sigorta priminin ikame edileceğini gösteriyor.

Enflasyonu düşürmek için tüketimin düşürülme hedefi ve talep azaltma uygulaması ise kemer sıkma politikalarının en gözle görünen gerçeğini ortaya koyuyor. Halk büyük bir işsizlik dalgası ile karşılaşacak.

Seçime Yönelik Ek Bütçe

Öte yandan ekonominin yanında yerel seçimleri gündeminde tutan AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan için yeni programdaki bütçe düzenlemesi de ekonomistler tarafından 2023 dönemi için oluşturulan ek bütçeye artı bir ek bütçe daha oluşturulması anlamına geliyor şeklinde yorumlandı. 2023 döneminde harcama hedefi ek bütçeyle beraber 5.6 trilyon olarak belirlenmişken yeni OVP programı ile bu rakamın 6.6 trilyona çıktığı görüldü. Aradaki farkın yerel seçimler için kullanacağı ve Saray'ın paralel bir ek bütçe yarattığı görüşü tartışma yarattı. Uzmanlar ise meclise gelecek bütçe görüşmelerinde muhalefetin bu maddeyi es geçmemesi gerektiği konusunda uyarılarda bulundu.

Ekonomist Özgür Müftüoğlu AKP iktidarının bu program ile ekonomideki çözüm arayışını değerlendirdi. Müftüoğlu, "Nereden bakarsanız bakın halk düşmanı bir ekonomi modeli hayata geçirilmeye çalışılıyor" dedi.

Neoliberal Program

Müftüoğlu ortaya çıkan programın AKP'nin karakteri olduğunu belirtti şöyle konuştu: "AKP'nin 2021'den itibaren Ortodoks politikalarından uzaklaştığı eğilimi seçimlerden sonra göreve gelen Mehmet Şimşek ile beraber tekrar bu yola girdi. Açıklanan 'OVP' programı neoliberal programların güncellenmiş hali olarak hayata geçecek. Programın genel hali bütün bir krizin faturasını emekçi halkın üzerine yıkıp sermayeyi daha çok desteklemek ve yabancı sermaye çekmek üzerine kurulu. Önümüzdeki program IMF'siz bir IMF programı. Bu da emeğin daha ucuzlaştırıldığı, doğanın talana daha çok açılacağı, kamusal kaynakların daha fazla sermayenin hizmetine sunulacağı gibi bir dizi gelişmeleri içerisinde bulunduruyor. AKP iktidarının çok ötesinde durum değil aslında bu. Her kriz anında çekinmeden başvurdukları bir yol ve bugün de bunu uygulamaya çalışıyorlar. Emekçilerin daha fazla esneklediği, güvencesizliğin egemen kılındığı bir durum yaratacaklar"

IMF, Dünya Bankası Uyardı

Müftüoğlu, program dâhilinde sunulan yeni emeklilik sistemi hakkında ise 'Batı'dan aldıkları uyarıları dinlediler' dedi. Müftüoğlu, "Yeni emeklilik sistemi bunun başka bir parçası. Bir süredir uyarılarını aldıkları AB, IMF ve Dünya Bankasının sosyal güvenlik harcamalarını kısın aktif pasif yaşlılık durumunu dengeleyin dedikleri söylemleri yeni emeklilik sistemiyle; yaşlılık sigortası ve emeklilik hakkını tasfiye edip piyasaya yöneltiyorlar" dedi. Müftüoğlu'nun bu değerlendirmesini Ekonomi Bakanı Mehmet Şimşek sosyal medya hesabından yaptığı paylaşım ile itiraf etmiş oldu. Şimşek, programın Dünya Bankası tarafından onaylandığını dile getirdi. Dünya Bankası'nın Türkiye'ye olan ilgisini artırma kararının, Orta Vadeli Program'ın bir başka onayı olduğunu söyledi. Şimşek, Dünya Bankası'nın paha biçilmez ortaklığını ve Türkiye'nin ekonomik kalkınmasına yönelik güçlü bağlılığını takdir ediyoruz" ifadelerini kullandı. Program yoksulluğa mahkûm edecek.

Müftüoğlu konuşmasının devamında şu ifadelere yer verdi: "AKP'nin bu politikalarına karşı emekçi kesimlerde büyük bir dağınıklık, sendikaların günümüzdeki etkisizliği, muhalefetin parçalı yapısı ise AKP iktidarının önünde engel olmaktan uzak bir görüntü çiziyor. Öte yandan bu zamana dek zaten ülkedeki işçilere, emekçilere vurulan darbelere bir yenisi de öngörülen enflasyona göre ücret artışı uygulaması ile hayata geçecek. Normal şartlarda tam tersi olan bu duruma insanlar nasıl güvenecek? TÜİK'in gerçekleri gizlediği, AKP'nin inandırıcılığını yitirdiği koşullarda bu uygulama da emekçilere düşman bir hale geliyor.

Son olarak ise özel tüketimin baskılanmasındaki ana hedef talebi kısıp var olan üretimi dışarıya yönlendirmek. Bu sayede insanlar satın alamayacaklar ama siz ürettiğiniz malları dışarıya satmaya çalışacaksınız. Talep düştüğü durumda enflasyonunda düşmesinde payı olacak. Ancak dışa bağımlı bir ekonomide emek maliyetini kısınlazda sonuç olarak emeğin üretimini de dışarıdan ithal ediyorsunuz. Bu programın uygulanması açlığa yoksulluğa işsizliğe yol açacak.”

GIDA FİYATLARI DÜNYADA DÜŞÜYOR, BİZDE YÜKSELİYOR

Küresel gıda fiyatları son iki yılın en düşük seviyesine indi. Dünya çapında ağustosta et, süt, ayçiçek yağı, tahıl fiyatları geriledi. Gıda fiyatlarının 36 aydır aralıksız arttığı Türkiye, OECD ülkeleri arasında uzak ara birinci sırada.

Birleşmiş Milletler (BM) Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), küresel gıda fiyatlarının düştüğünü duyurdu.

FAO Gıda Fiyat Endeksi'ne göre ağustosta bir önceki aya göre yüzde 2,1, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 12 düşüş yaşandı. Bu, endeksteki en büyük düşüşlerden biri olarak kayıtlara geçti. Ağustosta kaydedilen seviyenin aynı zamanda, Mart 2022'de kaydedilen zirvenin yüzde 24 altında olması dikkat çekti.

Yağ, Et, Süt Geriledi

FAO Bitkisel Yağ Fiyat Endeksi'ne göre dünya ayçiçek yağı fiyatları, küresel ithalat talebinin zayıflamasının da etkisiyle geçen ay boyunca yaklaşık yüzde 8 düştü. Ayçiçek yağında temmuz ayındaki yüzde 12,1'lik keskin yükseliş, ağustosta yüzde 3,1 kadar geriledi.

FAO Tahıl Fiyat Endeksi, ağustosta temmuz ayına göre yüzde 0,7 düştü. Uluslararası buğday fiyatları, birçok önde gelen ihracatçının sezonluk arzındaki artış nedeniyle ağustos ayında yüzde 3,8 düştü. Brezilya'daki rekor hasattan elde edilen bol miktarda küresel mısır arzı ve ABD'de hasadın yakında başlayacak olması gibi nedenlerle, uluslararası tahıl fiyatları yüzde 3,4 düşüş kaydetti.

FAO Süt Ürünleri Fiyat Endeksi'ne göre süt fiyatı temmuz ayına göre yüzde 4 düştü. Tereyağı ve peynir fiyatları da geriledi. FAO Et Fiyat Endeksindeki aylık düşüş ise yüzde 3 oldu.

Tek Artan Şeker Ve Pirinç

Ağustos ayında artan ise sadece pirinç ve şeker fiyatları oldu. FAO Tüm Pirinç Fiyat Endeksi temmuz ayına göre yüzde 9,8 artarak 15 yılın en yüksek seviyesine ulaştı. Şeker Fiyat Endeksi ise ağustosta aylık bazda yüzde 1,3 arttı. Bir önceki yılın ağustos ayına göre ise yüzde yüzde 34,1 yükseldi. Küresel gıda fiyatları son bir yılda ilk kez nisan ayında yeniden yükselmiş mayıs ayında tekrar düşmeye başlamıştı. Haziranda da bu düşüş sürerken son iki yılın dip noktasını görmüştü. Temmuzda aylık yüzde 1,3 yükselişin ardından ağustos itibarıyla küresel gıda fiyatları yeniden düşüşe geçti.

(%)
OECD
ülkelerindeki
temmuz ayı gıda
enflasyonu. (Tür-
kiye'deki ağustos
ayı gıda enflasyo-
nu, yüzde 72,86
olarak açıklandı)

Üç Yıldır Aralıksız Artıyor

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre gıda fiyatları Ağustos 2020'den bu yana 36 aydır aralıksız artıyor. Pazartesi açıklanan ağustos enflasyon verisine göre Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) yıllık yüzde 58,9, aylık ise yüzde 9,09 oldu. Gıda enflasyonu ise yıllık yüzde 72,86, aylık yüzde 8,48 olarak gerçekleşti. Yeni ekonomi modeli döneminde yıllık gıda enflasyonu ile genel enflasyon arasındaki fark 20 puanı buldu.

TAHIL KORİDORU ANLAŞMASI'NIN ASKIYA ALINMASIYLA 'GIDA VE BESLENME' SORUNU DAHA HAYATİ HALE GELDİ.

Rusya tarafından Tahıl Koridoru Anlaşmasının askıya alınmasıyla daha da hayati hale gelen Gıda Ve Beslenme Sorunu dünyada gündemin ilk sıralarına yükselirken, Türkiye'de 21 yılda 8 Tarım Bakanı değiştiren iktidar, bir kez daha tarım ve hayvancılıkta tüm politikaların değişeceğini vurguluyor!

Bugüne kadar AKP hükümetlerinde görev yapan tarım bakanları doğrudan gelir desteği başta olmak üzere, aynı destekler, mazot desteği, gübre desteği, tarım havzaları vb. adlar altında birbirinden çok farklı ve sanki iktidar değişmiş gibi bir önceki bakanın uygulamalarını tümünden sıfırlayan değişiklikleri devreye koydular. Eski Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişçi, Venezuela'da hububat üretimi için temaslار yürütürken diğer yandan da mazot ve gübre desteklerinin doğrudan ödenmesi yerine üreticilerin Ziraat Bankası'na açacakları hesaplara yatırılması ve sadece bakanlığın anlaşmalı olduğu akaryakıt ve gübre bayilerinden alınması zorunluluğunu getirdi. **Çiftçi Kayıt Sistemi**'ne (ÇKS) kaydı olmayan üreticileri devre dışı bırakan bu sistem değişikliği çok büyük mağduriyetlere yol açtı. Tek bayiye mahkum edilen üretici gübre alamadı, dilediği yerden mazot temin edemedi. Hazırlıkları süren **Orta Vadeli Program (OVP)** kapsamında **Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB)** ve diğer tarım ve hayvancılık sektörü bileşenleriyle bir araya gelerek toplantılar tapan Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz ve yeni Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, destekleme politikalarının bir kez daha değişeceğini, tarım ve hayvancılık desteklerinde 'sadeleştirmeye' gidileceğini açıkladılar.

✓ Tarım ve hayvancılığa sağlanan desteklerin yetersizliği, ödemelerin zamanında yapılmaması, uygulanan taban fiyat politikalarının enflasyon ve maliyet artışlarının çok altında kalması yıllardır ülke tarım ve hayvancılığının erimesine, gerilemesine neden olurken **şimdi tüm politikaların yeniden belirlenmesine dönük çalışmalar mağduriyetleri daha da büyütecek.**

Üretici, değişen politikalara uyum sağlamaya çalışırken, üretimden soğutuldu. Bunun en somut göstergesi ÇKS'de kayıtlı üretici sayısı geriliyor. Ekilebilir tarım arazilerinin üçte biri artık ekilmiyor. İktidar şimdi, çıkarttığı yasayla; üreticinin neden ürün ekemediğine, maliyetlerdeki artışın hangi boyutlara yükseldiğine çözüm üretmek yerine, arazisini ekmeyen üreticinin arazisini elinden alıp kendi belirleyeceği kişilere verecek. Üreticiyi ithalatla terbiye ederek yerli üretimde gerilemeyi kalıcılaştıran iktidar; KDV-ÖTV'yi sıfırlama çağrılarına kulak tıkıyor, BAE'ye sıfır vergi olanağı sunuyor.

İktidarın tarım ve hayvancılığa dönük samimiyetsizliğinin en somut belgesi, **2006'da çıkartılan Tarım Kanunu'dur.** Yasanın her yıl bütçeden tarıma ayrılacak destekleme tutarının o yılki GSYH'nin yüzde 1'inden az olamayacağını içeren yasa hükmü, 17 yıldır uygulanmıyor. Üreticiye verilmesi gereken destek parasıyla üreticiyi refaha kavuşturmak, tarımı ve hayvancılığı zirveye çıkartmak mümkün iken, bu paralar döviz garantili kamu-özel iş birliği projelerine akıtıldı. **Üreticiyi 21 yıldır sefaletle sürükleyen iktidar, ülkenin gelecek 25-30 yılını bir avuç alacaklı müteahhide ipotek etti!**

OKULA BAŞLAMA MALİYETİ

Okullarımız Eğitim Öğretime Hazır Mı?

2023-2024 eğitim-öğretim yılı 11 Eylül tarihinde başlayacak. Önceki eğitim-öğretim yıllarında olduğu gibi okullarımız bu eğitim-öğretim yılında da birçok eksikle açılacak. Öğrencilerimiz, öğretmenlerimiz ve velilerimiz birçok sorunla uğraşmak, boğuşmak zorunda kalacak. Her ne kadar Milli Eğitim Bakanı yeni eğitim öğretim yılına sorunsuz başlayacağımızı belirtse de gerçekte durum söylendiği gibi değil. Örneğin 6 Şubat depremini yaşayan illerimizde gerekli tedbirler tam olarak alınmamıştır. 11 Eylül tarihinde çocuklarımızı nasıl ortamların beklediğini birlikte görüp yaşayacağız.

Diğer yandan yaşanan ekonomik krizin en çok etkilediği alanlardan biri de eğitim oldu. Okula ulaşmak, okuldaki yaşamı istenilen biçimde sürdürmek, okul sonrasında bir sonraki güne hazırlanmak, bütün aileler için yüksek bir maliyete katlanmak anlamına gelmektedir. Bu maliyet artışından dolayı özel okula çocuğunu gönderen,

göndermeyi düşünen velilerimiz haklı olarak resmi okullara yönelmektedir. İster özel okullarda olsun, isterse resmi okullarda olsun enflasyon nedeniyle velilerimizi daha zor günler beklemektedir.

Okula Başlangıç Giderleri

Okula başlamada ekonomik maliyetin son 4 yılda geldiği noktayı piyasadaki 137 ürünün gerçek fiyatları üzerinden yaptığımız araştırma ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca araştırmamız, okula başlayan bir öğrencinin veliye getirdiği yükü de ortaya koymaktadır. Türkiye'de eğitim harcamaları 2021 yılında 2020 yılına göre %27,1 artarak 344 milyar 341 milyon TL olmuştur. 2021 yılında bir önceki yıla göre eğitim harcamalarının en çok yükseldiği eğitim düzeyleri; %37,7 ile yükseköğretim ve %28,3 ile ortaokul olmuştur.

Eğitim harcamasının gayrisafi yurtiçi hâsıla içindeki payı 2018 yılında %5,8, 2019 yılında %6, 2020 yılında ise %5,36 iken 2021 yılında %4,8 olarak gerçekleşmiştir. Devletin eğitim harcamalarının gayrisafi yurtiçi hâsıla içindeki payı ise 2018 yılında %4,3, 2019 yılında %4,4, 2020 yılında %4, 2021 yılında ise %3,4 olmuştur. Lale Karabıyık CHP İşveren Örgütleri ve Eğitim Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı

Eğitime yapılan kamu harcamaları için dünya genelinde kabul edilen bazı oranlar vardır. Buna göre devletin eğitim harcamalarının GSYH içindeki payının en az %4 ile 6 arasında olması kabul edilir. 2021 yılında Türkiye'nin %4 sınırının da altına düştüğünü görüyoruz. Eğitimin GSYH içindeki payının düşmesi, harcama miktarı artsa dahi aslında ülkenin toplam kaynakları içinden eğitime daha az kaynak ayrıldığı anlamına gelmektedir.

Türkiye, OECD ülkeleri arasında eğitime ayrılan özel kaynakların payının en yüksek olduğu ülkelerden biridir. OECD ülkelerinde eğitim harcamalarının ortalama yüzde 90'ı kamu, yüzde 8'i hane halkları tarafından yapılmaktadır. Türkiye'de 2021'de devletin yaptığı harcamalar oran olarak düşmüş, hane halklarının harcaması ise artmıştır. 2020 yılında %20 olan hane halkı harcamaları 2021 yılında %22'ye yükselmiştir.

2022-2023 Eğitim Öğretim Yılı Okula Başlama Maliyetleri

Eğitim Düzeyi	Okula Başlama Maliyetleri-2019 (TL)	Okula Başlama Maliyetleri-2022 (TL)	Okula Başlama Maliyetleri-2023 (TL)
Okul Öncesi	1.198,07	4.615,8	9.037,78
İlkokul	1.813,77	7.550,1	10.770,76
Ortaokul	1.991,48	8.047,4	10.963,46
Lise	2.144,83	8.296,6	12.578,65

MEB YİNE ROTAYI TERSİNE ÇEVİRDİ

İktidar eğitimi yapboz tahtasına çeviren tarzından vazgeçmiyor. Lisede sınıf tekrarı son veren karardan 11 yıl sonra döndü. Eğitimciler, "Temel sorunlar çözülmezse birçok öğrenci sınıf tekrarı yapacak" dedi.

AKP döneminde sayısız bakan ve sistem değişikliğine gidilen eğitimde öğretim yılının başlamasına 2 gün kala sistem yine değişti. Yapboz tahtasındaki son değişiklikle lisede sınıfta kalmayı geri döndüren yönetmelik oldu. Yönetmelik, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Yönetmeliğe göre, ders ortalaması 50 olan öğrencilerden en fazla 3 dersten başarısız olanlar, sorumlu olarak bir üst sınıfa geçebilecek. Ancak liselerde 4 ders ve üzeri dersten başarısız olanlar bir üst sınıf geçemeyip sınıf tekrarı yapacak.

Yönetmelik son yıllarda özellikle lise son sınıf öğrencilerinin sık başvurduğu açık liselere geçişi güçleştirecek. Yönetmelikle milli sporcular, koruma kanunu kapsamındaki öğrenciler, şehit ve gazi çocukları ve örgün öğretim hakkını kaybeden öğrenciler gibi istisnalar dışında açık liseye nakil ve geçiş olmayacak.

Bu eğitim yılında 9'uncu sınıflardan başlanacak uygulamayı değerlendiren uzmanlar, sınıf tekrarı temel sorunları çözmeyeceğine, kalıcı adımlar atılması gerektiğine dikkat çekti.

Sınıf Mevcudu Artar Yeni Sıkıntı Doğar

Milli Eğitim Bakanlığı'nın sınıf tekrarı kararının eğitimdeki sorunları çözemeyeceğine dikkat çeken Eğitim-İş Genel Başkanı Kadem Özbay, "Öğrencilerin, veliler tarafından desteklenmesi gereken bir eğitim sistemi var, ek kaynak alabilen başarılı, alamayan başarısız oluyor. Okullarımız arasında uçurum olması, her öğrencinin kamusal, parasız ve bilimsel eğitime ulaşamaması temel sorun" dedi. Özbay, şu görüşleri dile getirdi: "Yoksulluk

nedeniyle çalışmak zorunda olanlar ve sınav odaklı eğitim nedeniyle sınava hazırlanmak isteyenler açık liseye geçiyordu. Öğrencinin örgün eğitimde olması önemli. Fakat öğrencinin diğer yönlerinin yok sayıldığı bir sistem var. 2 kez sınıf tekrarı yapan öğrenci yine açık liseye gidecek.”

Eğitimdeki temel sorunların kaldırılmadığı takdirde birçok öğrencinin sınıf tekrarına düşeceğini belirten Özbay, “Bakanın bu tavrı doğrudur ancak sınıfta kalmaların artması beraberinde birçok sorunu getirecek. Kalabalık olan sınıfların mevcudu, öğrenci-öğretmen dengesizliği artacak. Çocuklar sınıfta kalınca disiplin, güvenlik anlamında yeni sorunlar doğacak. Sistemi değişenle devamsızlıktan sınıfta bırakmamakla övünen siyasi iktidar aynı. Okula devam özendirilmeli, sağlanmalı. Öğrenci başarısızlığından cezalandırılmaktansa buna sebep olan durumlar iyileştirilmeli. Sporda başarılı olan öğrenci, matematikte başarısız olduğu için sınıfta kalmamalı. Bireyin gelişmiş yönlerini güçlendirip istihdam bunun üzerinden yapılacak şekilde planlanmalı. Sınıfta kalma savunulacak bir şey değil.”

Alternatif Arayışı Başlayabilir

Okullarda başarı oranının düştüğüne dikkat çeken Rehberlik Uzmanı Salim Ünsal, “Sınıf tekrarı doğru bir karar, öğrenci başarılıysa sınıfı geçmeli, başarısızsa kalmalı. Okullar arasında eğitim standartı sağlanabilmeli. Üniversite sınavında sadece 3-5 soru yapabilen kişiyi liseden mezun ediyoruz. Burada liselerdeki ölçme değerlendirme sorgulanabilir” diye konuştu.

Ünsal açık liseye ilişkin de şu görüşü paylaştı: “Açık öğretim, örgün eğitimi aksatan uygulama oldu. Öğrenciler, 11. ve 12. sınıfta açığa geçerek sınava yönelik çalışıyorlardı. Açığa geçişi zorlaştırmak örgün eğitimin sabit olması için iyi ancak açık öğretim kapısını kapatırsanız çocuklar farklı alternatif arayışına girer. Bu da özel okula geçişte hareketlilik yaratabilir. Çocuklar pandemiden sonra yüz yüze eğitimde okulların eskisi gibi faydalı olmadığı düşüncesi geliştirdiler. Eğitim nitelikli olursa alternatif arayışı olmaz.

İpin Ucu Çoktan Kaçtı Kalıcı Çözüm Gerek

Eğitim-Sen Eğitim Uzmanı Erkan Aydoğanoğlu tahminen 1 milyon 700 bin öğrencinin açık öğretimde okuduğunu belirterek “3 milyonu aşkın çocuk örgün eğitim dışında. Bunun çözülmesi lazım. İpin ucu kaçtı, geçici değil kalıcı çözümler gerekiyor. Açık liseye geçişin önüne getirilen engeller, imam hatip veya meslek liselerine adrese dayalı otomatik kaydı yapılan öğrencilerin açık liseye gitmesinin önüne geçmek için yapılıyor olabilir. Bu da bakanlığın okullaşma politikasının sonucu” dedi. Aydoğanoğlu son olarak şunları söyledi: “Bakanlık dinci bir nesil yetiştirmek istiyor, pedagoji sıfır. Çocukların laik, bilimsel, eğitim alması için somut adımlar lazım. Eğitimin niteliği düzelmeden, makyaj tarzındaki düzelmelerle olmaz.”

12 Yılın Ne Yararı Oldu?

4+4+4 sistemi 12. yılına girerken bu yıl 1 milyon 700 bine yakın öğrencinin liseden mezun olmasını beklediklerini belirten Rehberlik Uzmanı Salim Ünsal, “Son sınıf düzeyinde sınava girenlerde 300-400 bin artış söz konusu ve bu rekabeti artıracak. Bu yıl YKS’ye 3.5 milyon öğrenci girdi, şimdi ise bu sayı 3 milyon 700 bini geçebilir” diye konuştu. Ünsal şunları söyledi: “Bu beraberinde üniversite kapısındaki yığılmayı etkileyecek. 4+4+4 sisteminin 12. yılı fakat biz hâlâ ilkokulun 5, ortaokul ve lisenin 4 yıl olduğu sistemin kazanımını görmedik. Sistemin çocukların akademik başarısına, alınan eğitim süresine göre farklı bir yansıması olmadı.”

KORUMA ALTINDAKİ ÇOCUKLARIN ÖLÜMÜ

Geçtiğimiz hafta içinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı kuruluşlarda kalan en az üç çocuğun yaşamını yitirmesi nedeniyle bu konuda var olan endişeler yeniden gündeme taşınmıştır. Sakarya'daki bir yetiştirme yurdunda kalan 15 yaşındaki İlayda T.'nin İstanbul'dan Sakarya Eğitim Araştırma Hastanesi'ne götürüldüğü sırada ambulans atlayarak yaşamını yitirdiği belirtilmiştir. Yine aynı hafta içerisinde Bursa'da bir inşaatçı 17 yaşındaki Yasemin Cemre İ.'nin cansız bedeni bulunmuş, Bakanlık tarafından çocuğun Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı bir kuruluştaki koruma altında olduğu sırada izinli olarak kurumdan ayrıldığı ve bir daha dönmediği açıklanmıştır. Son olarak ise 3,5 yaşındaki Adnan Berk K.'nin İstanbul'da Bahçelievler Çocuk Esirgeme Kurumu'nda rahatsızlanarak kaldırıldığı hastanede yaşamını yitirdiği belirtilmiştir.

Devlet koruması altında bulunan üç çocuğun ölümünün ardından Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından ayrıntılı bir açıklama yapılmamıştır fakat Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde görev yapan memurlar ile çalışanların izinlerinin iptal edildiği bilgisi kamuoyuna yansımıştır. Ancak bu konuda henüz resmi bir açıklama bulunmamaktadır. Sosyal devletin koruması ve güvencesi altında olması beklenen ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının gözetimine verilen ve toplumun tüm bileşenleri tarafından yakından takip edilen çocuklarımızın genel durumlarının ve hayatını kaybeden çocuklara ilişkin kapsamlı bir açıklamanın yapılması beklenmektedir.

Yine geçtiğimiz ay Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı koruması altındaki çocukların tarikat yurdunda kampa gönderildiği ve bu çocuklara tek bir kamu görevlisinin dahi refakat etmediği ortaya çıkmıştır. Yaşanan deprem felaketinin ardından yine depremzede çocukların Bakanlığın bilgisi ve takibi ile çeşitli cemaatlere koruma adı altında verildiği de yasaklanan haberlere rağmen bilinmektedir.

HİÇBİR AYRIM YAPMADAN HER ÇOCUK İÇİN ÜCRETSİZ OKUL YEMEĞİ PROGRAMI HAYATA GEÇİRİLMELİDİR

CHP Yoksulluk Dayanışma Ofisi'nin hazırlamış olduğu **Eylem Planında "Sağlıklı Beslenme" Okulda "Açlık" Var** raporunda çok önemli ve çarpıcı veriler ortaya konmuştur.

Hacer Foggo, Elif Göçmen, Melek Bahat, Sinem Demirel ve Aleyna Yıldırım tarafından hazırlanan rapora göre; Türkiye'de 2.090.359 insan yetersiz beslenme, 1.251,285 çocuk ise bodurluk yaşıyor.

"Türkiye Yüzyılı Raporu'na göre ağırlıklı olarak taşınmalı eğitim kapsamındaki ve pansiyonlarda kalanlarla okul öncesindeki öğrencilerin oluşturduğu 1.8 milyon öğrenci okul yemeği Programı'ndan yararlanıyor. Kalan milyonlarca öğrenciye ise sadece nasıl besleneceklerine dair bilgiler veriliyor. Örneğin "Okulumda Sağlıklı Besleniyorum Programı" sayfasından beslenme çantasının maliyeti asgari ücretle hayatını devam ettiren ve dolayısıyla açlık sınırının altında yaşayanlar için her gün çok zor."

Bahsi geçen rapora göre; *"Türkiye'de 19 milyon 100 bin öğrenci eğitim görmektedir. (MEB, 2022) Bu durumda, Türkiye'deki öğrencilerin sadece %9.4'üne ücretsiz yemek hizmeti devlet tarafından verilmektedir"* tespiti dile getirilmiş ve *"Bu sebeple, Hemen şimdi Hiçbir ayırım Yapmadan Her Çocuk İçin ÜCRETSİZ OKUL YEMEĞİ PROGRAMI hayata geçirilsin!"* talebi paylaşılmıştır.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak "Hiçbir Çocuk Yatağa Aç Girmeyecek" ilkesi ile sürdürdüğümüz çalışmalarımız kapsamında bu konuda özellikle Büyükşehir belediyelerimiz eliyle var olan projelerin geliştirilmesi önem taşımaktadır.

TÜRKİYE BOŞALİYOR

İlticada, 7 ülkenin toplamını geçtik!

Almanya'ya kaçan Türk sayısında yüzde 290'lık artış oldu. Sadece ağustosta 5 bin 544 Türk Almanya'ya iltica etti. 8 ayda iltica isteyen Türk sayısı ise 30 bini buldu. Öte yandan ilticada Suriyeliler'den sonra ikinci sırada yer aldık.

Almanya'ya Türk akını sürüyor. Kaçak yollarla bu ülkeye gelip iltica talep eden Türkler, Ağustos ayında yeni bir rekor kırdı. Alman Göç ve İltica Dairesi'nin (BAMF) resmi rakamlarına göre, sadece bu ay 5544 kaçak Türk 'iltica' talep etti. Almanya'ya gidenlerin yaş ortalaması ise 20-35 arası. Ekonomik olarak umudu kalmayan genç Türk nüfusu adeta Almanya'ya akıyor.

Yakalanmayanlar ve iltica talep etmeden ülke içinde kaybolanlar bu sayıya dahil değil. Son rakamlarla Almanya'ya iltica eden Türk sayısı da, bir kampa kaydolmayanlarla birlikte 100 bine yaklaştı. Yasal yollarla gidenler, iş bulanlar bu rakamın dışında tutuluyor.

7 Ülkenin Toplamını Geçtik

Türkler bu rakamla, Almanya'ya kaçak gelip iltica isteyen ilk 10'daki 7 ülkenin toplamını da geçti. İlticada Suriyeliler'den sonraki ikinci sıramız da pekişti.

Son iki ayda ise Türkiye kaçak rekoru kırdı. İlticacı Türkler, ilk kez geçen ay Almanya'ya kaçak yollarla gelen Afganları geçmişti.

Ağustos rakamlarına göre ülkeye 9 bin 186 Suriyeli, 5 bin 544 Türk ve 4 bin 217 Afgan geldi. Türkler ikinci sırayı, Afganlar üçüncü sırayı alırken; gelen Türk sayısı listenin 4 ve 10 sırasında yer alan Irak, Gürcistan, İran, Rusya Federasyonu, Somali, Gine ve Kolombiya'dan gelen kaçakların toplamını da geçti.

Geçen Yılı Üçe Katladık

Bu yılın ocak ile ağustos ayları arasında gelen kaçak Türkler'in toplamı 29 bin 661'e yükseldi. Geçen yılın aynı döneminde gelen Türk sayısı 10 bin 260'tı. Almanya'ya kaçak giren Türk sayısındaki artış yüzde 290'u buldu.

Hauptstaatsangehörigkeiten im August 2023

	Juni 2023	Juli 2023	August 2023
Asylerstanträge insgesamt	23.194	23.674	27.738
1. Syrien	7.081	7.566	9.186
2. Türkei	3.506	3.791	5.544
3. Afghanistan	3.713	3.750	4.217
4. Irak	745	755	940
5. Georgien	863	823	674
6. Iran	682	567	606
7. Russische Föderation	617	606	551
8. Somalia	411	443	412

Almanya'ya yılın ilk sekiz ayında iltica isteyen toplam göçmen sayısı da 204 bini aştı. Bu başvuruların 175 binine cevap verildi. Olumsuz cevap alanların sınır dışı işlemleri veya davaları sürüyor.

TÜRKİYE'DE YAN DAL UZMANLIKLARI ARTIK TERCİH EDİLMEMEKTEDİR

Uzun mecburi hizmet süreleri, yoğun nöbetler, emeğin karşılığı olmayan hakkeşler, ekonomik kaygılar ve özellikle bu bölümlerde tırmanan sağlıkta şiddet gibi sebeplerle Türkiye'de yan dal uzmanlıklarının artık tercih edilmediği vurgulanmalıdır. Özellikle kritik çocuk uzmanlıklarında kadrolar bu yıl neredeyse boş kalmış durumdadır. Şu an birçok il ve ilçede doktor eksikliği yaşanmaktadır.

Son olarak Türk Çocuk Acil Tıp ve Yoğun Bakım Derneği yapmış olduğu açıklamada; Çocuk Acil Tıp ve Çocuk Yoğun Bakım Bilim Dallarının, ülkemizde 13 yıldan uzun bir süredir yan dal uzmanlığı olarak kabul edilmiş olmasına rağmen yetişmiş uzman sayısının ülkemizin ihtiyaçlarını karşılamaktan çok uzak olduğu dile getirilmiştir. Yetersiz kadro ilanının yanı sıra, gerekli teşviklerin olmaması nedeni ile açılan kadrolara da neredeyse hiç başvuru olmadığına da dikkat çekilmiştir.

Türk Çocuk Acil Tıp ve Yoğun Bakım Derneği verilerine göre;

2021 yılında;

28 Çocuk Acil yan dal uzmanlık kadrosundan 3 (%10) kadroya,

28 Çocuk Yoğun Bakım yan dal uzmanlık kadrosundan 5 (%17) kadroya,

2022 yılında;

61 Çocuk Acil yan dal uzmanlık kadrosundan 6 (%9) kadroya,

47 çocuk yoğun bakım yan dal uzmanlık kadrosundan 6 (%13) kadroya yerleştirme yapılabilmektedir.

2023 yılında ise;

50 Çocuk Acil yan dal uzmanlık kadrosundan 6 (%12) kadroya,

60 Çocuk Yoğun Bakım yan dal uzmanlık kadrosundan 6 (%10) kadroya yerleştirme olmuştur.

Yani yaklaşık olarak her 10 kadrodan sadece birine yerleştirme yapılabilmektedir.

YAŞAM TARZLARINA MÜDAHALE, CEZA TEHDİTLERİYLE SİNDİRME ZİHNİYETİ!

Valiliği'nin 'yasak genelgesi' sosyokültürel yaşama hukuk dışı müdahaledir. Kentte yaşamı tehdit eden mafyalaşma, çeteleşme vb. asayiş sorunları artarken iktidarın ağır vergi ve zam politikasıyla sosyal yaşamdan koparılan, eve kapatılmak istenen vatandaşların park, piknik ve plajına karışılması kabul edilemez!

İstanbul Valiliği, yasaların ve anayasanın çizdiği görev ve yetki sınırlarını aşarak yayınladığı bir genelgeyle, alkol satış ve tüketim ruhsatı olan işletmeler dışında, kent genelinde park, piknik ve mesire yerleri, sahiller ve plajlarda alkol kullanımına yasak getirerek, ceza uygulanacağını duyurdu. Kabahatler Yasası'nı genelgeye dayanak gösteren valiliğin bu genelgesi yasanın yanı sıra anayasanın ilgili hükümlerine de aykırı. Yükselen toplumsal tepkiler, İstanbul Barosu'nun açtığı dava vb. gelişmeler üzerine Valilik bu kez genelgenin sadece 'hatırlatma amaçlı' olduğunu, belirtilen yerlerde çevreyi rahatsız etmeyecek şekilde alkol tüketilmesinin yasaklanmadığını açıklamak zorunda kaldı. Gelen şikayetler üzerine genelgenin yayınlandığını savundu.

İstanbul'un dört bir yanında her gün mafya hesaplaşmaları, çete savaşları yaşanırken, silahlı motosikletli suikastçılar ve haraç örgütleri elini kolunu sallayarak cinayetler işlerken, iş yerleri, kiraathaneler taranıp, otoparklar mafya tarafından parsellenirken, ilin asayiş ve güvenliğinden sorumlu en üst mülki amirin birinci hedefi ve önceliğinin parkta, piknikte, plajda bütçesinin elverdiği ölçüde sosyalleşmeye çalışan yurttaşlar olması, **iktidarın aşama aşama uyguladığı yaşam tarzlarına müdahale politikasının yeni bir adımıdır.**

✓ Kamuya ait sosyal tesislerde daha uygun koşullarla yeme-içme, tatil kampları ve misafirhanelerde daha ucuza tatil yapma olanağı büyük ölçüde bu tesislerin satışı, özelleştirilmesiyle ortadan kaldırıldı.

Gelinen noktada, iktidarın ağır vergi artışları ve zam politikalarıyla seyahat edemez, tatil yapamaz, bir yerden bir yere gidemez, ailesiyle ayda bir de olsa dışarıda basit bir restoranda yemek yiyemez hale getirilen yurttaşların şimdi park, piknik, plaj yaşantısı da para cezası, yaptırım tehdidi ile polis gözetimine ve denetimine alınmak isteniyor.

Herkes eşi, dostu, ailesi, çocuklarıyla ruhsatlı mekanlarda yemek-içmek-eğlenmek-hizmet almak ister. Ancak işletmeler ağır vergi, ÖTV, KDV artışları, yüksek kiralar, üç haneli gıda enflasyonu ve maliyet artışlarını fiyatlarına yansıtmak zorunda kalıyor ve bu yerlere gidebilmek giderek çok küçük bir ayrıcalıklı grubun, üst düzey gelir sahiplerinin imtiyazına dönüşüyor. Bu, toplumu asosyalleştirme siyasetinin yeni ve son aşamasıdır.

Ülkemizin en büyük, dünyanın ise sayılı metropolleri arasında yer alan İstanbul'da sosyal yaşama, halkın yaşam biçimine, hukuk dışı ve anayasa üstü bir yetkiye sahipmiş gibi sergilenen bu müdahaleci ve yasakçı yaklaşım, vatandaşın gündelik yaşamını tehdit adımıdır. İstanbul Valiliğinin yetkisini aşan hukuksuz genelgesi, kamuoyunu ve toplumu yasaklara alıştırmaya, sosyal yaşamdan uzaklaştırmaya, polisiye ve parasal ceza tehditleriyle sindirme zihniyetinin belgesidir.

BAĞIMSIZ YARGIYI YOK SAYAN BASKICI ZİHNİYET

Adli Yıl açılışında Cumhurbaşkanlığı tarafından Türkiye Barolar Birliği Başkanına karşı sergilenen 'yasak ve sansür' tavrı bağımsız yargıyı ve savunma hakkını yok sayan baskıcı zihniyeti gösterdi. Ekonomide 'rasyonele geçiş' vaat eden iktidarın yeni demokratik anayasa söyleminin içi boş bir aldatmacadan ibaret olduğu açığa çıktı!

Yargının üç ayağını oluşturan 'İddia-Savunma-Hüküm' demokratik hukuk devletinin, adaletin, bağımsız yargının, temel ve özgürlüklerle ilgili anayasal güvencenin temel taşlarıdır. AKP iktidarları döneminde bu üç temelden ikisi (iddia-hüküm) siyasetin gölgesinde kalırken, yargıya güven ve adalete olan inanç tüm anketlerde, kamuoyu araştırmalarında ve uluslararası endekslerde yüzde 30'larla en dip noktaya indi. İktidar, toplumun adaletsizliğe karşı yargı önünde en temel ve kutsal hakkı olan savunma hakkının zedelenmesi ve kısıtlanmasına dönük adımlara da hız vererek bireyleri ve kurumları tümüyle teslim almaya, savunmasız kılmaya yöneldi.

Bunun en son somut örneği 1 Eylül'de düzenlenen Adli Yıl Açılış Töreni'nde Yargıtay Başkanı ve Cumhurbaşkanının konuşmaları TRT ve diğer tüm kanallarda canlı olarak yayınlanırken, savunmayı temsil eden **Türkiye Barolar Birliği** (TBB) Başkanı Erinç Sağan'ın konuşmasının canlı yayında kesilmesi ve bazı sözlerinin sansürlenmesi oldu. Daha sonra Yargıtay Başkanlığı ve Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından Adli Yıl açılışıyla ilgili medyaya servis edilen metinde de TBB Başkanının tutuklu siyasiler, hukukçular ve hukuksuzluklarla ilgili sözleri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Anayasa Mahkemesi (AYM) kararlarının uygulanmamasına dönük ifadeleri sansürlenerek metinden çıkartıldı. Bu yayın yasağı ve sansür işlemlerinin

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın talimatıyla yapıldığı iddiaları medyaya yansıdı ve yalanlanmadı. Törende hukuk devletini güçlendirmekten, hukuk devleti ve yargı bağımsızlığının 'kırmızı çizgileri' olduğundan söz eden Cumhurbaşkanı, yargı alanında pek çok reforma imza attıklarını öne sürerek şimdi de bu adımları yeni ve demokratik bir anayasa ile taçlandıracaklarını, TBMM açıldığında yeni demokratik anayasa teklifini gündeme getireceklerini ifade etti.

Yeni demokratik anayasa, hukuk devleti ve yargı bağımsızlığını güçlendirme söylemlerinin içi boş ve bir aldatmacadan ibaret olduğunun kanıtı, benzer vaatlerin yıllardır Cumhurbaşkanı ve atadığı Adalet Bakanları tarafından yinelenmiş olması. Yargı reformu, İnsan Hakları Eylem Planı vb. adlar altında defalarca ilan edilen paketlerin çoğu tozlu raflarda unutuldu. Uygulamaya konulan bazı düzenlemelerde temel hak ve özgürlükleri kısıtlayıcı, ifade suçlarının kapsamını genişletici adımlar atıldı.

Türkiye Barolar Birliği (TBB) Başkanına karşı sergilenen tavır, ekonomide kaynak ve borç bulmak için 'rasyonele geçiş' vaat eden iktidarın hukuk, adalet, yargı bağımsızlığı ve demokratik haklar konusunda 'irrasyonalden' vazgeçmeyeceğini, baskıcı-sansürcü-yasakçı zihniyeti sürdüreceğini gösterdi. Türkiye'ye yatırım ve sermaye getirmeyi düşünenler açısından **hukuk devleti-bağımsız yargı-savunma hakkı güvencesi** olmadıkça **ne ekonomide ne dış politikada ne uluslararası saygınlıkta mesafe alınamaz!**

TÜRKİYE, KÜRESEL MAFYA LİDERLERİNİN İKAMETGAHINA DÖNÜŞTÜ!

Siğınmacı politikasıyla ülkeyi 'Peşaverleşme' tehdidiyle karşı karşıya bırakan iktidar, kara para ve suç gelirlerine, organize suç örgütlerine yönelik yaklaşımıyla da Türkiye'yi, 'Meksikalaşma-Kolombiyalaşma' riskiyle yüz yüze getirdi. 21 yıl sonra tehlikenin farkına varan iktidar, şimdi zehir tacirlerinin kökünü kazımayı vaat ediyor!

İstanbul Esenyurt başta olmak üzere her gün bir başka ilçede çete-mafya savaşları yaşanırken, Kağıthane'de uyuşturucu şebekesiyle girişilen çatışmada bir polis memuru, uzun namlulu silahla şehit edildi. Organize suç ve uyuşturucu, kara para, suç geliri örgütlerinin 400 bin dolara ev alarak T.C. pasaportu almalarına göz yumulmasının sonucunda **Türkiye, küresel mafya liderlerinin resmi ikametgahına dönüştü!**

21 yıldır defalarca çıkartılan Servet Afları ile Türkiye'yi yasa dışı suç gelirlerinin akladığı bir ülkeye dönüştüren iktidar, nihayet artan tehlikenin ve büyüyen tehdidin farkına vardı. Cumhurbaşkanı (CB) Erdoğan; dağdaki teröristle mücadelenin yanı sıra şehirlerdeki çetelerin, zehir tacirlerinin, mafya bozuntularının da kökünü kazıyacaklarını dile getirdi.

✓ Mafya ve uyuşturucu baronlarını ilk kez hedef alan iktidar, Sırp, Boşnak, Rus, Gürcü, Latin mafyalarına gayrimenkul alımı yoluyla ikamet ve vatandaşlık sağlarken, ülkenin önde gelen mafya liderlerini de defalarca çıkarttığı infaz yasalarıyla kendisi serbest bıraktı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Mezuniyet Töreninde ise "Türkiye'yi, mülteci akınlarıyla köşeye sıkıştırma senaryolarını boşa çıkarıyoruz." sözleriyle Türkiye'ye yönelik kaçak göç, siğınmacı, mülteci akınının bir dış strateji ve ülkeye karşı bir 'istikrarsızlaştırma' operasyonu olduğunu kabul ve itiraf etti. Oysa daha Suriye'den siğınmacı akını başlamadan mülteci kampları inşa eden, BM Elçisi olarak Angelina Jolie'yi Türkiye'ye davet edip, Beştepe Sarayı'nda ağırlayan ve şimdi fark ettiği bu oyuna gelerek 'mülteci akınlarıyla Türkiye'yi köşeye sıkıştırma' planlarına 'açık kapı' uygulamasıyla zemin hazırlayan bizzat Erdoğan'ın kendisiydi. Uygulanan siğınmacı politikasıyla 12 yılın sonunda Türkiye sınırlarını 'Peşaverleşme', şehirleri 'siğınmacı gettolarının' tehdidine teslim eden iktidar, aynı zamanda suç örgütlerinin, küresel insan, silah, uyuşturucu kaçakçılarının yerli iş birlikçileriyle ülkemizde hegemonya kurmasını da görmezlikten geldi. Türkiye'yi 'Meksikalaşma-Kolombiyalaşma' riskiyle yüz yüze getirdi.

Son dönemde Güney Amerika ülkeleri Ekvador'da, El Salvador'da seçim kampanyalarında uyuşturucu ve kara parayla mücadele vaat eden adayların art arda öldürülmesi, küresel suç organizasyonlardan siyasete göz dağıdır. Bu organizasyonlar, arkasına siyasi, polis ve yargı gücünü almadan palazlanamaz.

İktidarın 'çete ve mafya bozuntularının, zehir tacirlerinin kökünü kazıma' vaadi bile tehlikenin farkındalığını gösteriyor. Mafyadan ayda 10 bin dolar maaş alan iktidar vekilinin eski İçişleri Bakanı ve TBMM Başkanının bilgisine rağmen hâlâ açığa çıkarılamaması, soruşturma dosyasının akıbetinin bilinmemesi, **bu mücadele vaadi açısından ciddi bir siyasi zafiyettir.**

ÇETELEŞME, ŞİDDET SARMALINI BÜYÜTTÜ

Ülkede, çeteleşmeyle gelen 'şiddet' gün geçtikçe artıyor. Peş peşe yaşanan saldırı olaylarının ardından uzmanlar, büyüyen şiddet sarmalına karşı "Olağanlaşan şiddet, iktidar ilişkisinin ve ahlak anlayışının yansıması" diyor.

Siyasetteki nefret dili ve ekonomik krizle birlikte şiddet sarmalı giderek büyüyor. Bireysel silahlanma artarken, mafyalaşma ve şiddet eğiliminin tırmanmasıyla ülke adeta Teksas'a dönüyor. Bu olayların son örneklerinden biri İstanbul'da yaşandı. Kağıthane ilçesindeki uyuşturucu baskınında silahlı kişiler ve polis arasında çıkan çatışmada 2 polis memuru ağır yaralanırken, bir polis yaşamını yitirdi. Uzmanlar, tabanda büyüyen 'çeteleşme' ile gelen şiddet olaylarının iktidarın, illegal yapılarla olan ilişkisinde 'şiddeti' çözüm olarak görmesinden kaynaklandığını dile getirdi.

Otoriterleşme Kayması

Sosyolog Dr. Nil Mutluer, yaptığı açıklamada, son dönemde daha da artan şiddet olaylarına ilişkin şu ifadeleri kullandı: "Son dönemde sokakta, büfede, futbol maçında, evde veya mahallede yaşadığımız ve gittikçe olağanlaşan şiddet bugünün Türkiye'deki iktidar ilişkisi ve ahlak anlayışının yansıması. İktidar ilişkisinin gittikçe merkezi bir otoriterleşmeye kayması; cinsiyet, cinsel yönelim, etnisite, inanç ve sınıf gibi kimlik kategorilerinde 'öteki' olarak konumlandırılanların gördükleri şiddetin ve yaşadıkları adaletsizliklerin Türkiye'nin farklı dönemlerinde, farklı siyasi nedenlerle normalleştirilmesi bugün yaşanan şiddet ve adaletsizliklerin de temelini oluşturdu."

Mutluer, şiddetin karakteri ve yaygınlığının dünyada da yükselen neoliberal, muhafazakâr, milliyetçi ve ataerkil ilişki biçiminin, ahlakın özelliklerini taşıdığına dikkat çekti.

Dr. Nil Mutluer, Sosyolog Leipzig Üniversitesi, Dinler Araştırmaları Enstitüsü, Kıdemli Araştırmacı ve EUME Bağımsız Araştırmacısı

İktidar Mafya İlişkisi

Mutluer, şöyle devam etti: "Bir yandan güce yakın olanların, güçsüze anında 'haddini bildirme' yetkisine sahip hissetmesi, hatta bunu çeteleşme ile yapması sistematikleşiyor. Diğer yandan kolluk kuvvetinin ve hukuk sisteminin merkezi otoriterleşmeyle bağımsızlığını kaybetmesi ve ağırlaşması gündelik şiddetin normalleşmesini sistematik hale getiriyor."

Yurttaşları şiddetten koruyan, şiddetle mücadeleyi benimseyen siyasal bir aklın olmadığına dikkat çeken Mutluer, "Aksine, son dönemde ötekileştirilen kişilerin, iktidar ve ona yakın siyasiler tarafından bizzat dışlanması ve tehdit edilmesi gündelik hayattaki şiddeti de besliyor. Türkiye'nin yakın tarihine baktığımızda, köy koruculuğu sistemiyle bir kısım yurttaş'a 'öteki'ne karşı silah kullanabilme yetkisi verildi. Kadınlar, LGBTİQ+'lar, Kürtler, Aleviler gibi yurttaşlara yönelik şiddetle etkin mücadelenin sağlanmaması ve aksine hukuki kazanımlardaki geri adımlar da bunlara örnek" diye konuştu. Mutluer son olarak şunları söyledi: "Devletin illegal -mafya gibi- yapılarla olan ilişkisinin bilinmesine rağmen devam edebilme gücü, gündelik hayatta adaletsizlik, ekonomik kriz ve ikinci sınıf hisseden yurttaşın şiddeti çözüm olarak görmesini de etkiliyor."

48 Saatte Yedi Silahlı Saldırı

Son 48 saatte 6 kentte silahlı saldırı yaşandı. Bu olaylar şöyle:

- İstanbul Bağcılar'da halı saha maçından sonra çıkan tartışmada 1 kişinin silahla ateş etmesi sonucu, 2 kişi yaralandı. Ayrıca Beyoğlu ilçesinde de 19 yaşındaki A.Ş., reşit olmayan 3 kişi tarafından darbedildi. Başından yaralanan A.Ş. hayatını kaybetti.
- Erzurum'un Palandöken ilçesinde Ümit D., Bünyamin Karatay'ı uzun namlulu silahla vurdu. Karatay, olay yerinde yaşamını yitirdi.
- Antalya Muratpaşa'da Fatih U. Ve Burak A. arasında çıkan silahlı çatışmada mermilerden biri esnaf Erhan Subaşı'na isabet etti. Subaşı'nın hayati tehlikesi sürerken Fatih U. yakalandı.
- Sivas'ta husumetli iki grup arasında çıkan kavgada 1 kişi tüfekle, 2 kişi ise sopa ve kürekle yaralandı. Hastanede tedaviye alınan yaralılardan 1'inin durumunun ağır olduğu belirlendi.
- Batman'ın Diyarbakır Caddesi'nde iki grup arasında çıkan silahlı çatışmada 3 kişi yaralandı.
- Çorum'da bir kuaför dükkanına düzenlenen silahlı saldırı hasara sebep oldu. Olayla ilgili soruşturma başlatıldı.

GÜVENLİK VE YARGIDA ÇİFTE STANDART!

'Yapay zeka' ve 'Deepfake' teknolojisiyle Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın sesini taklit edip, iş insanlarından para talep eden bir kişi MİT operasyonu ile yakalandı. Ancak iktidarın aynı teknolojiyle muhalefet liderlerinin ses ve görüntülerini taklit ederek hazırladığı sahte videoları meydanlarda izletmesine YSK ve yargının suskunluğu demokrasi adına bir tehlike ve çifte standart!

Geçen hafta dünyada da yaygınlaşan yapay zeka-deepfake teknolojisinin kullanımında, ülkemizde yaşanan bir olay oldukça çarpıcıydı. Cumhurbaşkanı (CB) Erdoğan'ın sesini ve konuşma tarzını yapay zeka ile taklit ederek, iş dünyasının önde gelen isimlerinden yurt dışı operasyonlar ve yurt içi acil durumlar için yüklü tutarlarda para rica eden bir kişi MİT operasyonu ile yakalandı.

✓ Bir kamu kurumunda başkanlık görevinde bulunmuş bir kişinin oğlu olduğu açıklanan zanlının deepfake teknolojisiyle Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın sesiyle iş insanlarıyla görüşmesi, bu teknolojinin varabileceği aşamayı sergilemesi adına ürkütücü.

✓ Asıl kritik ve vahim olan ise önde gelen iş insanlarının iktidardan kendilerine böyle bir talep gelebileceğini kabullenmeleri, böyle bir kanaat taşımaları ve bunu doğal karşılamaları.

Herhangi bir batılı ülkede, demokratik hukuk devletinde yaşanması söz konusu olamayacağı gibi, kimsenin aklına bile gelmeyecek, cesaret dahi edemeyeceği devlet başkanı sesiyle dolandırıcılık girişiminin Türkiye'de yaşanması, yolsuzluk, usulsüzlük, ihale vurgunları, kamu kaynaklarının paylaşımı vb. alanlarda oluşan algısal kabulün sonucu. İktidardan böyle bir talep gelmesini yadırgamak kimsenin aklına gelmiyor. Kamu ihalelerini kimin alacağına, kamu bankalarından kime kredi verileceğine, hangi medya kuruluşlarına ne kadar reklam verileceğine, kimin vergi ve kredi borcunun silineceğine, hangi maden sahasının, hazine arazisinin, sahilin, ormanın kime satılacağına vs. tek kişinin karar verdiği bir ortamda, iktidardan iş insanlarına bu tür talepler gelmesinin de doğal karşılanacağını düşünen bu kişi yapay zekaya da her şeye karar verenin sesini taklit ettiriyor.

Telefonda kendilerini polis, MİT mensubu, savcı vb. olarak tanıtıp, 'hesabınızı terör örgütü ele geçirdi' diye tehdit edip, haklarında 'terör bağlantısı-iltisak ve irtibatı' gerekçesiyle dolandıran, bankadaki parasına, mallarına el koyan şebekeler son yıllarda yaygınlaştı. Yapay zekayla kendisini Cumhurbaşkanı Erdoğan olarak tanıtıp iş insanlarından para talep edilmesi bu tür dolandırıcılıkların zirve noktası.

Bizzat iktidarın kendisi, deepfake ile hazırladığı sahte videolarda, muhalefet liderlerinin ses ve görüntülerini taklit ettirip, terör örgütüyle birlikte göstererek meydanlarda, izletti. Şimdi yapay zeka ile iktidar adına iş dünyasını dolandırmaya karşı sergilenen duyarlılık, MİT ve yargının hemen devreye girip failin yakalanmasına karşın, **muhalefetin iktidar eliyle maruz kaldığı benzer deepfake sahtekarlığına karşı suskunluk, çifte standardın boyutlarının nereye varabileceğini gösteriyor!**

İŞKENCEDE REKOR ARTIŞ

TİHV, işkence gerçeğini bir kez daha gözler önüne serdi. 2021 yılında 530 olan işkence ve kötü muamele şikâyeti başvuru sayısı, 2022 yılında bin 201'e yükseldi.

Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), "2022 Yılı Tedavi Merkezleri" isimli raporunu açıkladı. Rapor, Türkiye'deki işkence gerçeğine bir kez daha ışık tuttu. Vakfın raporuna göre 2022 yılı, 2001-2022 döneminde en çok sayıda şikâyet başvurusu alınan ikinci yıl oldu. 2022 yılında kendisi ya da bir yakınının işkence ve kötü muameleye maruz kaldığı iddiasıyla bin 201 kişi TİHV'e başvurdu. Rapora yönelik değerlendirmelerde bulunan TİHV Başkanı Metin Bakkalcı, yüksek başvuru sayısının insan hakları konusundaki kötü gidişatın bir göstergesi olduğunu belirtti.

Rapora göre, vakfa başvuran bin 2021 kişiden bin 117'si kendisi, 84'ü ise bir yakını işkence ve kötü muamele gördüğü için TİHV temsilciliklerine ulaştı. Başvuranların bin 79'unun Türkiye içinde, 38'inin ise Türkiye dışında işkence ve kötü muamele gördüğü belirlendi.

Üç Yaşından 76 Yaşına

Gördüğü işkence ve kötü muamele nedeniyle başvuranların en küçüğünün 3 yaşında, en büyüğünün ise 76 yaşında olduğu bildirildi. Başvuranların yüzde 56,9'unun erkek, yüzde 39,1'inin kadın, yüzde 4'ünün ise LGBTİ+ olduğu ifade edildi.

Vakfa başvuranların yüzde 70,2'si fiziksel müdahaleye, yüzde 83,4'ü tehdit ve hakarete, yüzde 45,2'si de pozisyonel işkenceye uğradığını kayd edildi. Başvuranların yüzde 43,5'i cinsel işkence gördüğünü anlatırken üç kişi de tecavüze uğradığını dile getirdi.

Onur Ayı Detayı

TİHV'in raporunda öne çıkan diğer bazı başlıklar ise şöyle sıralandı:

Gözaltı sürecinde işkence gördüğünü belirten her iki kişiden birinin götürüldüğü emniyet müdürlüklerinde işkenceye ve kötü muameleye maruz kaldığı öne sürüldü. Vakfa başvuranlardan 131'i İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde, 103'ü Van Emniyet Müdürlüğü'nde işkence ve kötü muamele gördüğünü aktardı. Onur Ayı etkinliklerine yönelik engellemeler ve kolluk müdahaleleri nedeniyle İstanbul, Ankara ve İzmir'deki tedavi merkezlerine yapılan başvurular haziran ayında ciddi şekilde yoğunlaştı.

'VIP' İSRAFTA ISRAR

AKP'li Balıkesir Büyükşehir Belediyesi, organizasyonlar için 41,8 milyon TL'yi gözden çıkardı. Belediye, Tasarruf Genelgesi ile yasaklanmasına rağmen organizasyon ihalesinin şartnamesine "VIP Hediye Seti" de ekletti.

Gelir adaletsizliğinin giderek derinleştiği ülkede israfın önüne bir türlü geçilemiyor. İktidarın birbiri ardına uygulamaya koyduğu Tasarruf Tedbirleri Genelgeleri de harcamalara engel olmuyor. Geçen yıl borçları nedeniyle çok sayıda mülkünü satmak zorunda kalan AKP'li Balıkesir Büyükşehir Belediyesi, bu yılki organizasyonları için 41,8 milyon TL'yi gözden çıkardı.

AKP'li Yücel Yılmaz yönetimindeki belediye, 1 Haziran'da, "Organizasyon Hizmetleri Alımı" ihalesi düzenledi. Belediyeye bağlı Gençlik ve Spor Hizmetleri Daire Başkanlığı koordinesinde düzenlenen ihale kapsamında 31 Aralık'a kadar kentte gerçekleştirilecek etkinliklerde kullanılmak üzere ses, ışık, video-produksiyon ve baskı hizmetleri alınacağı bildirildi. İhale kapsamında 3 Temmuz'da belediye iştiraki Balıkesir Tarım Ürünleri A.Ş. ile 41 milyon 801 bin TL'lik sözleşme imzalandı. İhale dokümanları, belediyenin organizasyon ihalesi adı altında çok sayıda hediyelik eşya sipariş ettiğini de ortaya koydu.

Hediye Seti

İhale dokümanlarına göre, organizasyonlar için sahne materyalleri ve reklam malzemelerinin yanı sıra belediye, VIP Hediye Seti de satın alacak. Siyah renkli cilt bezi ile kaplanacak VIP Hediye Seti kutusunda powerbank, flash disk, termo deri ile kapaklı ajanda ve metal tükenmez kalem bulunacak.

Sabun Ve Şampuan

Belediye, özel günlerde dağıtılması amacıyla ihale kapsamında sabun ve şampuan da temin edecek. İhale kapsamında ayrıca yüklenicinin belediyeye 10 bin not defteri, bin mouse pad, bin kablosuz mouse, 500 kablolu kulak üstü kulaklık, 8 bin madalya ve 500 çiçek buketi tedarik etmesi de şart koşulacak.

AKMAYAN MUSLUK 'TEMSİL' İÇİN AÇILDI

Depremler bile durduramamış!

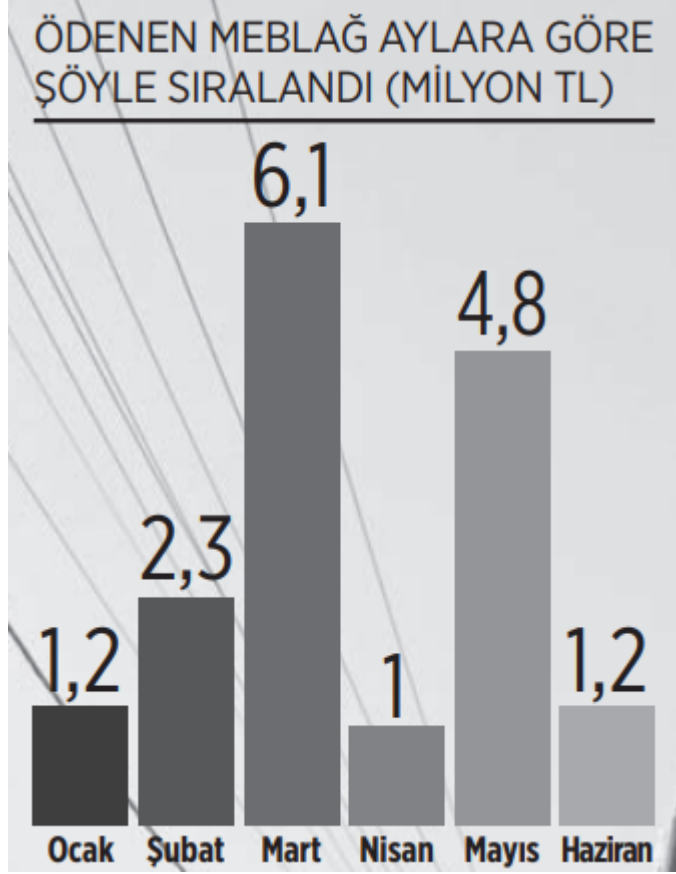
AKP'li Maraş Belediyesi'nin depremin ardından bile temsil harcamasını kısmadığı açığa çıktı. Belediye, yılın ilk yarısında bu kapsamda 16,8 milyon TL harcadı. Kentte su sorunu ise hâlâ çözüme kavuşturulamadı.

Maraş'ta 6 Şubat depremlerinin üzerinden geçen yedi aya karşın sorunlar halen çözülmüş değil. İçme suyu probleminin devam ettiği kentte, çok sayıda afetzedede sağlıksız koşullarda yaşamını sürdürmeye çalışıyor. Ancak buna rağmen AKP'li Hayrettin Güngör idaresindeki belediyenin, 6 Şubat depremlerinden sonra dahi 'temsil' harcamasını kısmadığı ortaya çıktı.

AKP'li Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi'nin bu yılın ocak ile haziran dönemine yönelik mali verilerine göre, 'temsil ve tanıtma harcaması' 16 milyon 835 bin TL olarak kaydedildi.

AKP'li Güngör, depremlerden sonra dahi 'temsil' harcamasını kısmadı.

Yılın ilk yarısında belediyenin kasasından çıkan tutar, geçen yılın aynı dönemine oranla yüzde 17 arttı. İdare, 2023'ün tamamı için öngörülen temsil ve tanıtma harcamasının yüzde 62'sini yılın ilk yarısında tüketti. Ödemelerin aylara göre dağılımı ise afetin, belediyenin temsil harcamasını etkilemediğini ortaya koydu. Bu kapsamda ocakta 1 milyon 224 bin TL, şubatta 2 milyon 340 bin TL ödeyen belediye, martta ise harcamasını 6 milyon 164 bin TL'ye kadar çıkardı.

AZA TAMAH ETMEDİ

Bu yılki 36,1 milyar TL'lik bütçesiyle çok sayıda kamu kurumunu geride bırakan ancak yurttaşla, "Aza tamah" öğütleyen Diyanet'in bütçesi 2024'te 91,8 milyar TL'ye yükselecek. 2026'da ise 131,1 milyar TL'ye fırlayacak.

Ülke ekonomisinin 2024-2026 dönemine yönelik hedef ve politikalarının yer aldığı Orta Vadeli Program (OVP), Diyanet İşleri Başkanlığı'nın bütçeden aldığı payın çarpıcı şekilde artacağını ortaya koydu. Bu yıl 36 milyar 186 milyon 871 bin TL'lik bütçesi ile aralarında 'yatırımcı bakanlıklar'ın da olduğu çok sayıda kamu kurumunu geride bırakan başkanlığa, önümüzdeki yıl, 2023 bütçesinden yüzde 154 oranında daha fazla para teklif edilecek. Diyanet'in bütçesi, 2026'da 131,1 milyar TL'ye kadar yükselecek.

Diyanet'e Para Akıtılacak

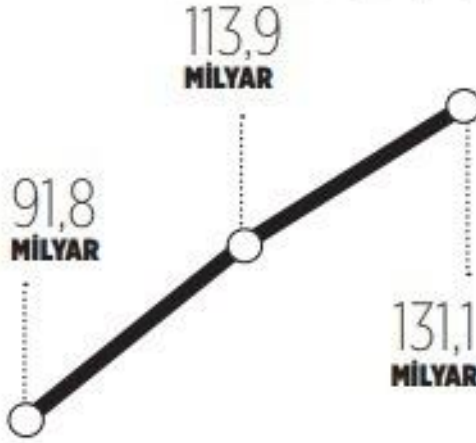
2024-2026 dönemine yönelik plana göre, Diyanet'e 2024'te 91 milyar 824 milyon 805 bin TL bütçe önerilecek. Başkanlık, önümüzdeki yılın bütçesinin 77,5 milyar TL'sini 'personel gideri' olarak kullanacak. Plana göre başkanlık, 2024'te 2,5 milyar TL'lik 'mal ve hizmet alımı' gerçekleştirecek.

Başkanlığa 2025'te ise 113 milyar 915 milyon 601 bin TL'lik bütçe teklif edilecek. Diyanet'in bu dönemdeki personel masrafı, 96,2 milyar TL olacak. Başkanlığın 'mal ve hizmet alım' ödeneği ise 2025'te 3 milyar TL'ye artırılabilecek.

Rekor Yılı 2026 Olacak

Diyanet, 2026'da ise bütçesi ile yeni bir rekora imza atacak. Buna göre, başkanlığa 2026 için teklif edilmesi planlanan para, 131 milyar 134 milyon 978 bin TL. 2026'daki 'personel gideri' 110,9 milyar TL'yi, 'mal ve hizmet alım gideri' ise 3,4 milyar TL'yi bulacak.

DİYANET'İN 3 YILLIK BÜTÇESİ (TL)

Diyanet, bütçesi itibarıyla çok sayıda genel bütçe kapsamındaki idareyi sollayacak. Başkanlık 2024'te toplam 41 genel bütçeli idaresinden 25'inden, 2025 ile 2026 yılında ise 26'sından daha fazla bütçe alacak. Diyanet, bu yılın ocak ile haziran döneminde toplam 19 milyar 693 milyon TL harcamıştı. Geçen yılın aynı döneminde ise başkanlığın kasasından 9,8 milyar TL çıkmıştı.

DMO ALIMLARINDA BÜYÜK KAÇAK

DMO'nun keyfiliğe varan alımları tartışma konusu. Geçen yıl 184,2 milyar TL'lik mal alımının yüzde 26'sı, DMO tarafından yapıldı. 49,3 milyar TL'lik bir büyüklüğe denk gelen alım, kamu ihale rejiminin dışında kaldı.

Ülkenin sınırlı kaynaklarının şeffaf bir şekilde ve verimli kullanılması, bunu yaparken de kamuoyu denetimi yoluyla hesap verebilirliğinin kurumsallaştırılması amacıyla AB normları da dikkate alınarak hazırlandığı iddia edilen bir Kamu İhale Kanunu'muz var. Ancak 2002 yılında yürürlüğe giren bu kanun, 200'den daha fazla kez değiştirilerek, tüm bu iddiaların aksine kamu kaynaklarının şeffaf olmayan bir şekilde ve verimsiz kullanılması, hesap verebilirliğin önlenmesini sağlayan en önemli araç oldu.

Sadece Kamu İhale Kanunu değil genel olarak kamu alımlarını düzenleyen mevzuat da bu süreçte "adrese teslim" düzenlemelere konu oldu.

AKP iktidarları döneminde yaşanan büyük israf, peşkeş ve yağma her ekonomik kriz döneminde daha görünür oluyor. Asla hayata geçirilmeyecek "Tasarruf genelgesi" de bu dönemlerin en vazgeçilmez "göz boyama amaçlı sözde önlem" olarak gündeme geliyor. Genelgeler yayımlanıyor, ardından artık bir avuç kalan gerçek gazeteciler de ihlal haberleri yazmaya başlıyor.

DMO Alımlarını Yeni Gördüler

Ülkede ekonomik kriz büyürken 17 Temmuz'da yine yeni bir tasarruf genelgesi yayımlandı, bununla birlikte yeni Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in kamu alımlarının mercer altına alınmasını istediği haberleri de duyuldu. Bu kez AKP'nin açtığı yoldan kamu alımları içindeki payı sürekli artan Devlet Malzeme Ofisi'nin alımları da gündeme geldi.

Kamu İhale Kanunu, zaten "Alfabedeki harfleri tüketen" istisnaları içeren meşhur 3'üncü maddesinin "e" bendiyle Devlet Malzeme Ofisi'nden bazı kamu kurumlarının yapacağı alımları yasa da belirlenen usullerin dışında tutuyordu.

Kanundaki iki ayrı madde ile de DMO'nun belli bir tutarın altında kalan alımları Kamu İhale Kanunu'na tabi olmadan almasının yolunu açıyordu. Böylelikle DMO'nun hem piyasadan alımları, hem de kamu kurumlarının DMO'dan alımları ihale sisteminin kısıtlılıkları dışında bırakılmış bu da yolsuzluk, usulsüzlük iddialarını beraberinde getirmişti.

Erdoğan'ın Eli Değdi

2019 yılında ise Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Resmi Gazete'de yayımlanan kararı ile DMO'nun ana statüsü değiştirildi ve ihale rejimi dışındaki alımlarının alanı daha da genişledi.

DMO'nun keyfiliğe vardığı değerlendirilen alımları iki ayrı yöntemle yapıyor. Bunlardan biri DMO'nun aldığı malların kuruma teslimi, diğeri de kuruma getirilmeden katalogda yayımlanması...

Dev Katalog Sektörü

Katalogla satış sistemi suistimale daha açık bir yöntem. Çünkü katalogda yer alacak şirketlerin seçiminde herhangi bir ihale yapılmıyor, belli kuralları yerine getirmeleri çoğu zaman yeterli kabul ediliyor. Rekabete dayalı bir sistem olmadığı için karar vericinin istediği şirket katalogda yer alıyor. Kamu kurumları da buradan gereksinimlerini karşılıyor. Ne firma seçimi dolayısıyla ne de ürün seçiminde rekabet olduğundan ihale rejiminin olmazsa olmaz kuralı ilk adımda ayaklar altında.

Bu yöntem bir başka soruna daha yol açıyor, katalog firma olmanın avantajını kullanarak doğrudan kamu idarelerinin yöneticileri ile temasa geçilmesi... Burada da iki taraflı bir gayrimişru alım satım ilişkisi kurulması riski doğuyor. Katalogda yayımlanan şirketlerin sayısı bu "sektör"ün büyüklüğünü göstermesi açısından önemli.

Kamu idareleri de DMO üzerinden mal alımı yapmayı tercih ediyor. Bu yolla hem kurumsal olarak denetimin dışında kalıyorlar, genelgeleri çiğnememiş oluyorlar, hem de üründe ortaya çıkacak sorunlarla ilgili sorumlulukları bulunmuyor

Payı Sürekli Artıyor

Geçmişte kamu alımları içinde DMO üzerinden yapılan mal alımları çok büyük tutarlara ulaşmadığından bu alım satım sistemi çoğu zaman gözardı edilebiliyordu. Ancak hem 2019'daki düzenlemeler hem de pandemi döneminde sağlık alanında ortaya çıkan yoğun alımlar, DMO'nun bu tartışmalı alımlarının faturasının büyümesine neden oldu.

Pandemi geride kaldı ancak DMO hala milyarlarca liralık alım yapıyor ve sağlık malzemesi, ilaç, aşı alımları da tüm alımlar arasında ilk sırada bulunuyor.

49 Milyarlık Alım

Bu rekabete kapalı, keyfi, denetlenemeyen mal alım sisteminin mali büyüklüğü de sistemin disipline edilmesinin zorunluluğunu gösteriyor.

2019 yılında 50,1 milyar TL'lik kamu mal alımının yüzde 6,8 oranındaki 3.5 milyar TL'si DMO tarafından gerçekleştirildi. 2018 yılında da oran yüzde 6,7 idi. Pandeminin etkisiyle 2020 yılında 58,5 milyar TL tutarındaki alımların yüzde 15,2'si yani 8,9 milyar TL'lik bölümü, 2021 yılında 86,8 milyar TL'lik alım tutarının yüzde 41,5'i olan 36,1 milyar TL'lik bölümünü DMO yaptı.

2022 yılında pandeminin etkisi kalmadı, oran bir miktar düştü ancak geçmişteki yüzde 10'un altındaki düzeye kadar gerilemedi. 2022'de 184,2 milyar TL'lik mal alımının yüzde 26'sı DMO tarafından yapıldı. Rakam olarak ise 49,3 milyar TL'lik bir büyüklüğe denk gelen alım zaten tartışmalı olan kamu ihale rejiminin dışında kaldı.

Rekor Sağlıkta

2022 yılı satışlarının ilk sırasında önceki yıllar gibi 33,7 milyar TL ile hastane donanımı ve tıbbi cihaz, 5,5 milyar TL ile araçlar, 4,2 milyar TL ile akaryakıt, 3,2 milyar TL ile de bilişim ürünleri yer aldı.

AKP'ye yakın işadamları arasında dev hastane yatırımları bir yana, tıbbi cihaz ve ilaç şirketi sahiplerinin yaygınlığı bilinen bir gerçek iken "mercek altına alma"nın lafta kalacağını söylemek kehanet olmayacaktır.

Kataloglarda Yer Alanlar

31 Aralık itibarıyla kataloglarda yer alan şirketler ve ürün sayıları şöyle:

- Genel Katalogda **547 firma 19.446 ürün,**
- KOBİ Kataloğunda **42 firma 3.063 ürün,**
- Cazibe Merkezleri Kataloğunda **13 firma 1.948 ürün,**
- Tekno Katalogda **108 firma 486 ürün,**
- Sağlık Markette **800 firma 155.569 ürün.**

OLÇOKLARA PARA AKITILİYOR

Ekimde düzenlenecek Cumhurbaşkanlığı Bisiklet Turu'nun organizasyonu için AKP'ye yakınlığıyla bilinen Cevat Olçok'a 198 milyon TL ödenecek. Geçen yıl da Tur'un 47 milyon TL'lik organizasyon işi yine aynı firmaya verilmişti.

Bu yıl 58'incisi 8-15 Ekim tarihleri arasında düzenlenecek olan Cumhurbaşkanlığı Türkiye Bisiklet Turu'nun organizasyon ihalesi, yine yandaşlara gitti.

İktidara yakınlığıyla bilinen Cevat Olçok'un sahibi olduğu Ceo Event Medya Şirketi, Kamuyu Aydınlatma Platformu'na (KAP) yaptığı açıklamada, Tur'a dair yeni bir sözleşme imzaladığını duyurdu.

Söz konusu açıklamada, "Türkiye Bisiklet Federasyonu ile 8-15 Ekim tarihleri arasında düzenlenecek olan 2023 yılı 58. Cumhurbaşkanlığı Türkiye Bisiklet Turu'nun organizasyonu için 198 milyon 500 bin TL+KDV tutarında hizmet sözleşmesi imzalanmıştır" denildi.

Yedi Senedir Aynı

Olçok'un şirketi, 2016 yılından beri Cumhurbaşkanlığı Bisiklet Turu'nun organizasyon işini başka şirkete kaptırmıyor. Firmaya geçen yılki Cumhurbaşkanlığı Bisiklet Turu için 47 milyon TL, 2021 yılında düzenlenen Bisiklet Turu için ise 24 milyon TL'lik ödeme yapılmıştı. Bisiklet Turu'nun ihalesini uzun süredir başkasına kaptırmayan Cevat Olçok, aynı zamanda da "AKP'nin reklamcısı" olarak bilinen ve 15 Temmuz Darbe Girişimi'nde hayatını kaybeden Erol Olçok'un kardeşi.

İhalelere 'Abone'

Olçoklar, AKP'nin ismini, logosunu, sloganlarını bulmuş ve partinin kurumsal kimlik çalışmalarında etkili olmuştu. AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın damadı Selçuk Bayraktar'ın kurduğu T3 Vakfı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın organize ettiği TEKNOFEST'in organizasyon işi, Cevat Olçok'a verilmişti.

ÖİB'YE 'CENNET KOYU' BAŞVURUSU

Mahkeme kararlarını uygulayın, Cengiz Holding'e satılan arazinin Hazine'ye devrini yapın

Devir gerçekleşmezse 'görevi kötüye kullanma' ve 'zimmet'ten suç duyurusu yapılacak

Cumhuriyet Halk Partisi, Bodrum Gölköy mevkiinde bulunan ve kamuoyunda 'Cennet Koyu' olarak bilinen alanda özelleştirme yoluyla Cengiz İnşaat'a satılan taşınmaza ilişkin yerel mahkeme ve Danıştay nezdinde verilen iptal kararlarına dikkat çekerek, arazinin vakit geçirilmeksizin Hazine'ye devrinin yapılması için Özelleştirme İdaresi Başkanlığına başvuruda bulundu.

CHP Hukuk ve Seçim İşlerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Zeynel Emre'nin imzasıyla yapılan başvuruya ilişkin dilekçede, arazinin özelleştirme süreci ve sonrasındaki itirazlardan kaynaklı verilen mahkeme kararları anımsatılarak, gelinen aşamada arazinin Hazine'ye devrinin yasal zorunluluk olduğu kaydedildi.

Muğla 2. İdare Mahkemesi'nin 2014 yılında, Danıştay 6. Daire'nin 2015 yılında Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun da 2016 yılında aldığı kararlarla Bodrum'un Gölköy mevkiindeki 'Cennet Koyu' kapsamındaki 423 parseldeki taşınmazın özelleştirme yoluyla Cengiz Holding bünyesindeki Bodrumbir Turizm Yatırım A.Ş.'ye satışının, 'yolsuz tescil', yani hukuken geçerliliği olmayan bir yolla yapıldığı belirtilen ve mülkiyetin ihaleyi alan şirkete geçmediğine hükmedildiği vurgulanan dilekçede şöyle denildi:

Suç işlemektesiniz

"Ne var ki bugüne kadar Maliye Hazinesine de Özelleştirme Yüksek İdare Kurulu tarafından taşınmazın Maliye Hazinesi üzerine dönüş işlemlerinin yapılmadığını öğrenmiş bulunmaktayız.

Taşınmazın Maliye Hazinesi üzerine dönüş işleminin bugüne kadar yapılmamış olması Görevi Kötüye Kullanma ve Zimmet suçlarının işlendiğini, dolayısıyla ilgililer hakkında işlem yapılması gerektiğini açığa çıkarmıştır. Başvurumuz üzerine de ivedilikle söz konusu taşınmaz yönünden Maliye Hazinesine dönüş işleminin yapılmaması olasılığında değinilen suçlar yönünden ilgililer hakkında suç duyurusunda da bulunacağımız bilinmelidir."

AKP ELEKTRİK SEKTÖRÜNÜ SERMAYEYE TERK ETTİ

AKP'nin 2013 yılında yasalaştırdığı 6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu elektrik sektörünün yapısını bozdu. Değişiklikler kapsamında elektrik dağıtımının tamamı, üretiminin ise büyük bölümü özel sektöre devredildi.

AKP, birbiri ardına yaptığı değişiklikler ile elektrik sektörünün üretim-iletim–dağıtım faaliyetlerini içeren yapısını bozdu. Elektrik dağıtımında özelleştirme, bir türlü giderilemeyen altyapı sorunları ile yüksek faturaları da beraberinde getirdi. Elektrik üretimde özelleştirme yalnızca yurttaşın değil kamunun yükünü de katlayarak artırdı.

2002 yılında elektrik üretiminin yüzde 60'ını tek başına karşılayan Elektrik Üretim Anonim Şirketi'nin (EÜAŞ) üretimdeki payı yıllar itibarıyla giderek eridi. 2008'de yüzde 48'e kadar düşen EÜAŞ'ın elektrik üretimindeki payı 2013 yılında kayıtlara, yüzde 33 olarak geçti.

Özel Sektör Ağırlığı

2013 yılında yenilenerek yürürlüğe giren 6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ise kamu elektrik üretimi ile bağıni neredeyse tamamen kopardı. Elektrikte üretim, tamamıyla özel sektör yatırımlarına bağlandı. Politika değişikliği ile hem yurttaşın elektrik için ödediği tutar arttı hem de kamunun yükü katlandı.

Üretimde Büyük Kayıp

EÜAŞ'ın sektör raporları da kamunun elektrik üretimindeki payının büyük bir hızla azaldığını gözler önüne serdi. 2008'de yüzde 48, 2013'te yüzde 33 olan EÜAŞ'ın elektrik üretimindeki payı, 2020-2022 döneminde ise şöyle sıralandı:

2020: 18,2

2021: 16,1

2022: 14,4

Türkiye'de EÜAŞ tarafından üretilen elektriğin kaynaklarına göre dağılımı da dikkati çekti. Türkiye'de 2022 yılında toplam 46,9 milyon megawatt olan elektrik üretiminin kaynaklarına göre dağılımı şöyle kaydedildi:

Hidrolik: 26,5 megawatt

Doğalgaz: 13,1 milyon megawatt

Linyit: 7,1 milyon megawatt

Rüzgâr: 34 bin megawatt

AKP'Lİ YOZGAT BELEDİYESİ, SU FİYATINA 3,5 KAT ZAM YAPTI

Yozgat Belediyesi'nin Meclis Toplantısı'nda suyun metreküp fiyatına yüzde yüzde 233,33 zam yapılması kararı alındı.

AK Partili Yozgat Belediyesi, Eylül Ayı Olağan Belediye Meclis Toplantısı'nda Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü tarafından belirlenen ücret tarifesinde değişiklik yapılmasını oyladı.

Komisyon tarafından hazırlanan rapor, meclis üyeleri tarafından oylamaya sunuldu ve zam önerisi oy çokluğu ile kabul edildi.

Bu kararın alınmasıyla birlikte Yozgat'ta su fiyatlarına yüzde 233,33'lük bir zam yapıldı.

0-10 m³ arası su tüketiminde, suyun m³ fiyatı 1,80 TL'den 6 TL'ye, 11-20 m³ arası su tüketiminde, suyun m³ fiyatı 2,70 TL'den 9 TL'ye, 21 m³ ve üzeri su tüketiminde, suyun m³ fiyatı 3,60 TL'den 12 TL'ye yükseltildi

AKP'Lİ ARNAVUTKÖY BELEDİYESİ SAĞLIK MERKEZİ ARSASINA İŞ HANI DİKTİ!

Arnavutköy'de sağlık tesis alanı olarak belirtilen alana iş merkezi yapılması için izin verildiği ortaya çıktı. İnşaatı devam eden binaya AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın posterleri de asıldı.

AKP'li Arnavutköy Belediyesi'nin hazırladığı imar durum raporunda, sağlık tesis alanı olarak belirtilen alana iş merkezi yapıldığı ortaya çıktı. İnşaatı devam eden binaya AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın posterleri asıldı.

Posterde “Biz Arnavutköylüleri reise dolar düşün diye değil, vatan düşmesin diye oy verdik” ifadelerinin yer aldığı görüldü.

"İşletme Ruhsatı Verildi Mi?"

Söz konusu durum Belediye Meclisi'nde gündeme geldi. Meclis'in Eylül ayı olağan 2. oturumunda söz alan **CHP** Belediye Meclis Üyesi **Serhat Küçük** konuyla ilgili yazılı bir önerge sundu.

Küçük, Arnavutköy Anadolu Mahallesi'nde bir alanın uygulama imar planında “**Sağlık Tesisi Alanı**” olarak ayrıldığını, ancak söz konusu arsaya bir iş merkezi yapıldığını ifade etti.

İnşa edilen yapının ruhsatı olup olmadığını soran Küçük, söz konusu alana işletme ruhsatı verilip verilmediği, verilmediyse bu binayı yapanlarla ilgili bir işlem yapılıp yapılmadığını sordu. Küçük, konuya ilişkin yazılı bilgi talebinde bulundu.

"Belediye Ruhsatı Var" Savunması

Projeyi hayata geçiren Cumhuriyet'in ulaştığı **H-Mak Group İnşaat Şirketi** yetkilisi ise inşaatın devam ettiğini ve alanın belediye ruhsatının olduğunu savundu.

Ayrıca bu iş merkezine sağlık kurumlarının da açılabileceğini, ancak henüz bununla ilgili bir teklifin olmadığı açıkladı.

KİLOSU 1 LİRAYA DÜŞEN KAVUN, HAYVAN YEMİ OLSUN DİYE HASAT EDİLMİYOR

Niğde'nin Bor ilçesi Çukurkuyu beldesindeki kavun üreticileri, tarladaki kavunların kilosunun 1 liraya kadar düşmesine tepki gösterdi. Üreticilerden Gazi Özer, "Toplarsak işçi parasını karşılamaz. Fiyat çok düştü. Onu da tüccara verdiğimizize değmez. Hayvanlarımız yesin diye hasat etmiyoruz, tarlada bırakıyoruz. Yem olarak hayvanlarımıza yediriyoruz" dedi.

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Niğde Milletvekili ve Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu Üyesi Ömer Fethi Gürer, kavun üreticilerini ziyaret ederek sorun ve taleplerini dinledi. Turfanda kavunların geçen yıla göre karlı fiyatlara satılsa da arkası gelmediğini ve sonraki dönemlerde yetişenlerin para etmediğini söyleyen üreticilerden Gazi Özer; "Kavunu hasat edemedik, tarlada kaldı. Kilosu 1 liraya kadar düştü. Toplarsak işçi parasını karşılamaz. Fiyat çok düştü. Onu da tüccara verdiğimizize değmez. Hayvanlarımız yesin diye hasat etmiyoruz, tarlada bırakıyoruz. Yem olarak hayvanlarımıza yediriyoruz" dedi.

"Kavuna Bebeğe Bakar Gibi Bakıyoruz"

Kavunun bakımı zor bir ürün olduğuna değinen Gazi Özer, "Tohumu, sulaması, gübrelemesi, naylon ve damlama sistemi derken kavuna adeta bebeğe bakar gibi bakıyoruz. Çıkan ilk turfanda ürünler para ediyor ama sonrasında maliyetini bile karşılamıyor. Bu benim üçüncü sezon kavun ekşim. İlk iki sezonda başa baş çıktık. Ama bu sezon ilk turfanda kazançlı olsa da sonra yetişen üründen üretici zarar etti, tarladaki kavunu toplamadık, seneye bir daha ekeceğiz. Sonuç aynı olursa ürün desenini değiştireceğiz" diye konuştu.

"Geçen Yıl 400 Lira Olan İlaç, Bu Yıl 1200 Liraya Çıktı"

Kavunun kilogram maliyetinin 2 liranın üzerinde olduğuna dikkat çeken Gazi Özer, geçen sene 400 liraya aldıkları ilacın bu yıl 1200 liraya çıktığını belirterek şunları söyledi:

"Dolara zam geldi diye, enflasyon yükseldi diye ilaca, gübreye, tohuma zam yapıyorlar ama üreticiler olarak biz ne enflasyon diyebiliriz ne dolar zammından bahsedebiliriz. Burada 1 liraya alınan kavunun kilosu büyükşehirlerde 15 lirayı buluyor. Buradan 1 liraya alan tüccar hadi 2-3 katına satsın ya da 5 liraya satsın. Bu fiyata bile kar edebilir. Ancak 10-15 katına satıyorlar.

Çiftçiyle ticaret yapanlar 10 kat zengin oluyor ama çiftçi hep yerinde sayıyor. Aracılar zengin oluyor, çiftçinin sırtından zengin oluyorlar. Ama çiftçiler kredilerini bile ödeyemiyor. Sabaha kadar sulaması, gübrelemesi ile uğraşılıyor. Yeri geliyor günlük 1-2 saatlik uykuyla kalıyoruz. Sonra tüccar gelip 3 kuruşa kavun almaya çalışıyor. Tüccarın verdiği para işçilik parasını bile karşılamıyor."

Mazot Zammı Nakliye Sorununu Beraberinde Getiriyor

CHP Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ise Niğde bölgesinde ilk turfanda kavunun üreticiyi memnun edecek fiyatla satıldığını ancak daha sonra akaryakıtta gelen zamların, ürünün nakliyesinde sorun yaşattığı için kavunun büyük ölçüde tarlada aldığını belirtti.

Çiftçilerin bu nedenle, bu yıl mağduriyet yaşadığına işaret eden CHP'li Gürer, "Ürün yalnızca yetiştirilmekle olmuyor, bunun farklı bölgelere ulaştırılması gerekiyor. Ancak mazot zammı nakliyeyle etkileince ürünün satışında problem yaşanıyor" diye konuştu.

"Üreticinin Sesine Kulak Vermeli"

Tarım ve Orman Bakanının, Niğde'deki kavun üreticisinin sesine kulak vermesini isteyen CHP Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, "Kavun tarlada kaldı, 1 liraya satmak istemeyen üretici kavunu hasat etmiyor ve tarlaya hayvan sürecek. Tüketici pahalıya ürün alıyor, üretici ürününden kar elde edemiyor. Araçlar karlarından taviz vermiyor. Tarım ve Orman Bakanlığı da bu konuda planlama yapmadığı için olan çiftçiye oluyor" dedi.

Gürer, "Üretici ürettiği ürünü satmakta zorlanıyor, çünkü tüccara mahkûm. Kamu bu anlamda üreticinin yanında olmalı. Kavunun tarlada kilosu 1 lira, kamyon üzerinde, pazarcı tezgahında 10 lira, markette ise kilosu 15 lira. Bu durumda ürün üreticiden çıkınca fiyat üzerine fiyat eklenmesi ile tüketici pahalı ürün ile karşılaşır. Akaryakıt zamları önemli etkisinin yanında el değiştirdikçe aracı da kazancından taviz vermiyor. Üreten kazanmıyor. Çukurkuyu'da gezdiğim tarlalarda tonlarca kavun tarlada kalmış, hayvanlara yem oluyor.

Büyük kentlerde kavun alamayan insanlarımız var. İktidar vurdumduymaz, süreci izliyor. Üretim planlaması yok, tarlada kalan ürünü doğrudan tüketiciye ulaştırmaya yönelik düzenlemesi yok. Üreten ve tüketenin ürünlerde yaşadığı soruna seyirci kalan bir iktidarla gıdada yaşanan sorunlar azalmıyor, artıyor" diye konuştu.

ABD'Lİ ULUSLARARASI MISIR TEKELLERİNİN DİKTE ETTİĞİ FİYAT, ÜRETİCİYE DAYATILDI!

Toprak Mahsulleri Ofisi, geçen yıl kilosu 5,70 TL olan mısır taban fiyatını 30 kuruş artışla 6 liraya çıkarttı. ABD'li uluslararası mısır tekellerinin dikte ettiği fiyatı, üreticiye dayattı. Resmi enflasyonun yüzde 50'ye ulaştığı, sadece mazotun 3 ayda yüzde 105 zamlanacağı, tüm tarımsal girdilerde enflasyonun üç haneli arttığı bir ekonomik ortamda mısır taban fiyatındaki artış sadece yüzde 5,2 oldu!

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO), geçen yıl kilosu 5,70 TL-tonu 5700 TL'den aldığı mısırdaki taban fiyatı bu yıl, kiloda 30 kuruş, tonda 300 TL artırdı. Yüzde 5,2 artışla 6 bin TL olan mısırdaki üreticinin beklentisi ton başına en az 8-8500 TL taban fiyat açıklanmasıydı. İktidar, mısır fiyatının üreticiyi mağdur ettiğini biliyor. Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) şubelerine bağlı mısır üreticileri, protestolarla iktidara sesini duyurmaya çalışıyor.

İki hafta önce Türkiye'nin dünyadaki bir numaralı üreticisi olduğu fındık taban fiyatı da düşük açıklandı. Gerek mısırdaki gerekse fındıkta ve diğer ürünlerde ilan edilen taban fiyatlar, izlenen fiyat ve destekleme politikaları tamamıyla bu alandaki uluslararası gıda tekellerinin azami kâr elde edecekleri şekilde belirlediği fiyatlara endeksli olarak açıklanıyor. Fındıkta en büyük üretici olan Türkiye piyasasını kontrolünde tutan ve dünya fındık piyasalarını da regüle eden İtalyan küresel fındık tekeli Ferrero ve birkaç tüccarın belirlediği fiyat politikası, TMO eliyle üreticiye dayatılırken, 22 Ağustos'ta açıklanan mısır taban fiyatında da aynı yöntem izlendi. İktidara bağlı TMO'nun kurumsal sloganı 'Ofis Çiftçinin Kara Gün Dostudur' olmasına karşın, izlenen fiyat, destekleme primi vb. politikalar üreticiye değil küresel gıda ve tarım tekellerine dost.

Türkiye'de yıllık ortalama 8,5 milyon ton mısır üretiliyor ve binlerce aile geçimini bundan sağlıyor. Mısır, ağırlıklı daha ucuz, düşük maliyetli ancak sağlıksız olan, obeziteye yol açan nişasta bazlı şeker (NBS) üretiminde, besicilikte endüstriyel yem ve sıvı mısır yağı üretiminde kullanılıyor. ABD dünya mısır üretiminde en büyük paya sahip. ABD'deki tarım ve gıda tekelleri piyasayı ve fiyatları tekelinde tutuyor. AKP iktidarı döneminde NBS'nin gıda sektöründe kullanımı ABD'li Cargill'in girişimleri ve teşvik belgesine bağlanan yatırımlarla artırdı. Cargill'e piyasada hakimiyetin yolu açıldı. Daha sağlıklı olan yerli şeker pancarı ise kotaya bağlandı, pancar ekim alanları kısıtlandı. Pancara dayalı üretim yapan şeker fabrikaları özelleştirildi. Türkiye'de üretilen mısırın en büyük alıcısı TMO ve ABD'li Cargill. Petrolde '7 kız kardeş' olarak adlandırılan petrol-enerji tekelleri gibi dünya mısır piyasası da Archer, Bunch, Cargill ve L. Dreyfus'tan oluşan, kısaca 'ABCD' diye adlandırılan dört ABD'li şirketin kontrolünde. Bu tekellerin belirlediği dünya mısır fiyatı halen ton başına 200-220 dolar. TMO'nun geçen yılki 5700 TL'lik taban fiyatı 320 dolar iken bu yıl 6 bin TL taban fiyatın karşılığı 220 dolar.

İktidar, 21 yıldır üreticiyi üretimden uzaklaştıran, küresel gıda ve tarım tekellerine hizmet eden politikalarla ivedilikle vazgeçmeli, Türkiye'yi kendine yeterli hale getirecek ulusal tarım ve hayvancılık politikalarına

dönmelidir. TMO'nun görevi, küresel gıda ve tarım tekellerinin dikte ettiği politikaları, fiyatları üreticiye dayatmak, ürününü ucuza kapatmak, bu kuruluşlara ucuza satmak değildir.

SANKİ İKTİDAR EL DEĞİŞTİRMİŞ, AKP YENİ İKTİDARA GELMİŞ GİBİ...

3 Haziran'da göreve başlayan yeni kabinenin bakanları, iktidarı başka bir partiden devralmış gibi geçmişteki icraatların yanlışlığını ve yetersizliğini dile getiriyor. Kaçak göçmen operasyonları için İstanbul'un 'pilot bölge' ilan edildiğini duyuran İçişleri Bakanı'nın yıllarca İstanbul valisi olarak görev yaptığı anımsandığında, hem kendisinin hem de görevi devraldığı eski bakanın ağır görev ihmali açığa çıkıyor!

Seçim sonrası 3 Haziran'da göreve başlayan kabineye yeni atanan bakanların açıklamaları, kendilerinden önceki bakanların yıllardır çok ağır görev ihmali içinde olduklarını, pek çok olaya göz yumulduğunu ortaya koyuyor. Önceki hükümetlerde de Çevre ve Şehircilik Bakanı olarak görev yapan, şimdi bu göreve tekrar atanan Mehmet Özhaseki başta İstanbul olmak üzere ülke genelindeki deprem tehlikesiyle ilgili her gün yeni açıklama yaparken önceki Bakan Mehmet Kurum'un ağır ihmallerini gözler önüne seriyor. Kesinlikle İmar Affı'nın söz konusu olmayacağını, imar aflarının ülkeye ve vatandaşa kötülük olduğunu ifade eden Bakan Özhaseki, önceki Bakan Mehmet Kurum ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 'İmar Barışı' adı altında kaçak yapılardan 25 milyar TL topladıklarını görmezlikten geliyor. **Kaldı ki kendi bakanlığı döneminde de imar afları çıkarıldı!**

Geçtiğimiz hafta İstanbul'da polisle çatışan ve bir polisi şehit eden uyuşturucu çetelerinin bu cesareti nereden aldıkları ortaya çıkan ağır ihmallerle netlik kazanıyor. Teröristlerin ayakkabı numarasına kadar bildiklerini söyleyen eski İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun tüm kadroları tasfiye ediliyor. Sanki iktidar el değiştirmiş, Cumhurbaşkanı Erdoğan ve AKP yeni iktidara gelmiş gibi, önceki bakanların icraatları, atamaları, kararları ters yüz ediliyor. Yıllardır katlanarak artan kaçak göçmen ve sığınmacı sorununun görmezlikten geldiği, insan kaçakçılarını göz yumulduğu, elde edilen kara paraların organize suç örgütlerince paylaşıldığına ilişkin uyarılara rağmen önceki dönemde ciddi önlem alınmadığı, yeni Bakan Yerlikaya'nın açıklamaları ve atılmaya başlanan adımlarla açığa çıkıyor. İçişleri Bakanı Yerlikaya, kaçak göçle mücadele açısından İstanbul'un 'pilot bölge' ilan edildiğini, 1 Ekim'den itibaren Geri Gönderme Merkezi kurulmasının tamamlanmasıyla işlemlerin daha da hızlanacağını ifade etti. Açıklamalara bakılırsa son bir ayda İstanbul'da 21 bin kaçak göçmen yakalanarak sınır dışı edildi. Son üç ayda 66 bin düzensiz göçmen yakalandı. Muhtemelen bu strateji değişikliğinde İngiltere ile imzalanan Organize İnsan Kaçakçılığı Şebekelerini çökertme anlaşması etkili oldu. Kapsamı kamuoyuna tam olarak açıklanmayan anlaşma İngiliz polisinin de operasyonlarda ve sınır güvenliğinde yer almasını, emniyet teşkilatına silah, istihbarat, malzeme, eğitim yardımını ve ayrıca finansal destek verilmesini içeriyor. Ancak yeni bakan aynı zamanda 2018'den bu yana İstanbul Valisi idi. Milyonlarca kaçak göçmen, asli görev ve sorumluluk alanındaydı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 21 yıldır yaşanan olumsuzluklarda hiçbir sorumluluk üstlenmemesi, sürekli dış güçler, muhalefet vb. suçlular bulması gibi, bakanları da aynı yolda. Önceki bakanların ihmal ve sorumsuzluklarını ortaya döküp, daha önce başka bir iktidar iş başındaymışçasına, kendilerinin de yıllardır bu iktidarın bir parçası, yetkilisi olduklarını unutturma çabasındalar!

TTB'YE "İYİ HAL BELGESİ" BAŞVURU SAYISI

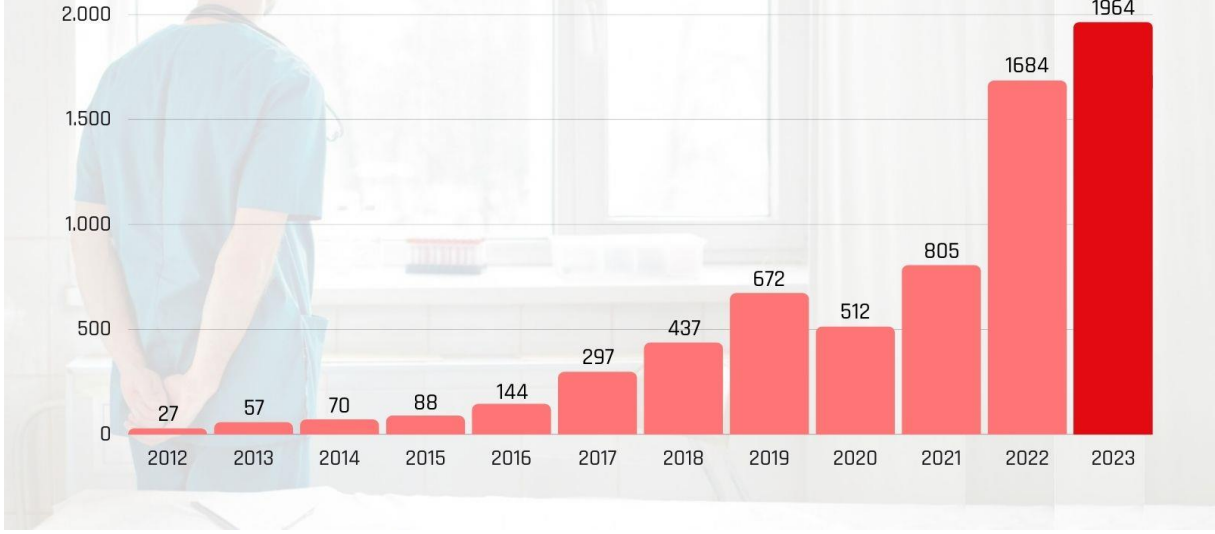
TTB'nin açıkladığı verilere göre, sağlıkçıların yurtdışına gidebilmek için aldığı 'iyi hal belgesi'ne başvurular, Ağustos ayında ilk defa 300 bariyerini aşmıştır.

Ağustos ayı başvuru sayısı 315 olmuştur.

2023'ün ilk 8 ayında bu sayı 1964'e ulaşmıştır.

TTB'den alınan "İyi Hal Belgesi" sayılarının son 11 yılın ilk 8 ayındaki dağılımı

FATURA SAĞLIKÇIYA KESİLİYOR

Hatay'da depremde sağlıkçılar olağanüstü şartların sürmesine karşın esnek çalışmanın kaldırılmasına tepki gösterdi.

Hatay'daki depremde hekimler ve sağlık çalışanları, çalışma koşullarına ilişkin il sağlık müdürlüğüne yazı gönderdi. Yazıda özetle şu talepler yer aldı: "Geçici barınma yerlerinin, belirlenen ortak sağlık hizmeti noktalarının olduğu yerleşim alanlarında olmaması, görevden sonra dinlenme şartlarını uygun hale getirecektir. Görevlendirilen personelin kurulan sağlık hizmeti noktalarına göre dağıtılması önemlidir."

Hekimler Birliği de afet bölgesindeki hekimlerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi yönünde çağrı yaptı. Hekimler "Bölgede depremin izleri canlılığını koruyor. Bölge normalleşinceye kadar esnek mesainin devam etmeli" dedi. Hekim Birliği, Hatay'ın sağlık koşulları bakımından "Özel Afet Bölgesi" ilan edilmesini de isteyerek, taleplerini şöyle sıraladı:

- Esnek çalışma sistemi devam etmeli.
- Çalışma saatleri ve nöbetler demokratik biçimde planlanmalı.
- DHY olarak Hatay'a gelen hekimlerin zorunlu hizmet süreleri 300 güne düşürülmeli.
- Hatay normale dönünceye kadar çalışılan her yıl için en az 3 ay yıpranma payı verilmeli.
- Ek ödemeler tavandan yapılmalı.

Koşullar Çok Zor

Hekim Birliği'nin verilerine göre Hatay'da depremden sonra durum şöyle özetlendi:

- Hatay'da depremde 63 hekim, 600'e yakın sağlık çalışanı öldü ve 5 hekime ulaşılamadı.
- Deprem sonrası 50 hekim yurt dışına gitmek için başvurdu, 90 hekim il dışına kaydını aldı. Yaklaşık 100 hekim tayin istedi.
- Haziran 2023'te iller arası kura ile Hatay'a 75 hekim kadrosu açıldı, yalnızca 6 kişi başvurdu.
- Sağlık çalışanları için de durum iç açıcı değil; 222 ebe ve hemşire kadrosu için 63 başvuru yapıldı.
- Sağlık teknikeri için 40 kişilik kadro açılmasına rağmen bir kişi bile başvuruda bulunmadı.
- Defne Devlet Hastanesi'ndeki 24 Uzman Hekim ve 3 Pratisyen Hekim kadrosuna da hiç başvuru yapılmadı.

HAYAL SATMAKTAN BIKMADILAR

AKP iktidarı tarafından hazırlanan OVP'de tek haneli enflasyon için 2026 yılına işaret edildi, yılsonu enflasyon tahmini yüzde 65 olarak açıklandı. Erdoğan'ın açıkladığı OVP işsizlik, hayat pahalılığı, esnek çalışma gibi çalışana ve yoksula hayatı daha da zindan edecek bir yol öneriyor. Prof. Kozanoğlu'na göre, "satın alma gücünün artması, yaşam standartlarının yükselmesi umudunun dahi verilmediği bir yol haritası sunuluyor." Prof. Çelik, enflasyon öngürüsü ile maaşların eridiğine dikkat çekerken, ekonomist Civelek "Günü kurtarmak için bol miktarda yalan var" dedi.

Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığınca hazırlanan 2024-2026 dönemine ilişkin enflasyon, istihdam, büyüme gibi temel makro ekonomik hedeflerin yer aldığı Orta Vadeli Program (OVP) kamuoyuna açıklandı. Tek haneli enflasyon için 2026 yılına işaret edildi, yıl sonu enflasyon tahmini yüzde 65 olarak açıklandı. OVP'ye göre yıllık ortalama dolar/TL kuru tahmini bir yılda yüzde 54 artışla 2024 için 36 lirayı geçti. OVP'de esnek çalışmanın önünü daha da açacak hedeflere yer verildi.

Türkiye ekonomisinin gelecek 3 yılı için yol haritası olan Orta Vadeli Program (OVP) açıklandı. Program; "para politikası", "maliye politikası" ve "yapısal reformlar" olmak üzere 3 ana başlıkta ele alındı. Sunumu için iş dünyası, bankacılık sektörü temsilcileri ile birlikte ekonomistlerin de olduğu 400 kişi davet edilen program Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz tarafından kamuoyu ile paylaşıldı.

2024-2026 dönemine ilişkin enflasyon, istihdam, büyüme gibi temel makro ekonomik hedeflerin yer aldığı OVP'de, Türkiye için büyüme tahmini 2023 için yüzde 4.4 olarak açıklandı. 2024 için yüzde 4 olan büyüme tahmini, 2025 için yüzde 4.5, 2026 için yüzde 5 olarak öngörüldü. OVP'de 2024 için enflasyon tahmini yüzde 33, 2025 için yüzde 15.2; 2026'da yüzde 8.5 oldu. 2023 enflasyon tahmini yüzde 65.

Dolar Tahmini Fırladı

OVP'de öngörülen Dolar/TL tahmini en çok dikkat çeken konulardan biri oldu. Programa göre kişi başına gelirin 2024'te 12,875, 2025'te 13,717, 2026'da 14,855 dolar olarak gerçekleşmesi bekleniyor. OVP programına yönelik projeksiyonlara göre 2023 Dolar/TL tahmini 23,9; 2024 tahmini 36,8; 2025 tahmini 43,9; 2026 için 47,8 oldu. 2023'te bugüne kadar ortalama kurun 21,59 olduğu hesaplandığında yılın kalan bölümünde 23,88'i tutturmak için gereken yıl sonu dolar/TL kurunun 30,40 seviyesinde olması öngörüldü.

Vergi Geliri Katlandı

Vergi gelirleri 2023 için 4 trilyon 270 milyar TL, 2024 için 7 trilyon 407 milyar TL, 2025 için 9 trilyon 523 milyar TL, 2026 için 11 trilyon 349 milyar TL olarak tahmin edildi. Bütçe açığı ise 2023 için 1,6 trilyon TL, 2024 için 2,65 trilyon TL, 2025 için 1,82 trilyon TL, 2026 için 1,82 trilyon TL olarak tahmin edildi. İşsizlik tahmini 2023 için yüzde 10,1, 2024 için yüzde 10,3, 2025 için yüzde 9,9, 2026 için yüzde 9,3 oldu.

OVP'de esnek çalışmanın önünü daha da açacak hedeflere yer verildi. OVP'de "İş Kanunu'nda sosyal taraflarla diyalog halinde yapılacak değişiklikler ve bu doğrultuda gerçekleştirilecek ikincil mevzuat çalışmaları ile iş gücü piyasalarında güvenceli esneklik sağlanacaktır" denildi.

Yapısal Reformlar

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, OVP'nin dört temel amacını "Afet yaralarının sarılması, makro istikrarın sağlanması ve enflasyonun tek haneye inmesi, büyüme ve istihdamın devamı, sosyal adalet. OVP'de üç temel politika aracı olacak. Bunlar deprem harcamaları hariç mali disiplinin sağlanması, para politikası ve yapısal dönüşümlerdir" olarak açıkladı. yapısal reformlarda orta vadede somut etkiler beklediklerini, kısa vadede beklentileri iyileştirmeyi hedeflediklerini beirten Yılmaz, "Para politikasını dönemin ihtiyaçlarına göre güncellenmiş haliyle devam edeceğiz. Merkez bankamız da araç bağımsızlığı kapsamında gerekeni yapacaktır" diye konuştu.

KKM Görevini Yaptı

Daha sonra konuşan AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Ekonomik büyümeden kesinlikle taviz vermeyeceğiz. Sıkı para politikasının da desteğiyle enflasyonu yeniden tek haneye düşürecek, cari işlemler dengesini iyileştireceğiz. Bu yıl sonu için enflasyon tahminimiz yüzde 65. Ancak bu bir geçiş dönemidir. 2026'da enflasyonda yüzde 8,5'lik bir oranla tek haneli enflasyonu hedefliyoruz" diye konuştu. Çok tartışılan kur korumalı mevduat (KKM) sistemi hakkında da açıklamalarda bulunan Erdoğan, "KKM görevini yerine getirmiş, kur istikrarını sağlamada önemli görev üstlenmiştir. KKM'nin, TL mevduatlarına dönüşmesinin yolunu açacağız" dedi.

Turizm ve taşımacılık gibi döviz getiren sektörlerin destekleneceğini belirten Erdoğan, AB ile yapılan ticarete 'yeni bir boyut eklemek' için Gümrük Birliği anlaşmasının da güncellenmesini hedeflediklerini söyledi. Erdoğan, şirket kurma ve tasfiye süreçlerinin iyileştirileceğini, bürokrasinin azaltılması, işlemlerin hızlandırılması ve işlem maliyetlerinin düşürülmesi için de adım atılacağını ifade etti. "Ekonomiyle ilgili planlarımızda 6 Şubat'ta meydana gelen depremi asla göz ardı etmiyoruz" diyen Erdoğan, deprem bölgesi için 3 trilyon liralık kaynak ayırdıklarını belirtti.

"Ekonomimizi yıllıklandırılmış olarak ilk kez 1 trilyon doları aşan bir ekonomik büyüklüğe ulaştırmayı başardık. İhracatta yıllık ilk 8 ayında 165 milyar doları, yıllık bazda da 253.5 milyar doları yakaladık" diyerek ekonomi konusunda pembe tablo çizen Erdoğan, "Merkez Bankası rezervlerimiz 117,3 milyar dolar seviyesindeki güçlü seyrini sürdürüyor. 7 temel alanda öncelikli reform alanlarını belirledik" dedi.

Rakamlardaki çelişki

OVP'de kur ve enflasyon hedeflerindeki çelişki dikkat çekti. OVP'ye göre gelecek yıl ortalama dolar kurunun 36,78 TL'ye çıkması beklenirken, enflasyonun yüzde 65'ten 33'e gerilemesi öngörülüyor.

ENFLASYON (2023-2026)

BÜYÜME (2023-2026)

İŞSİZLİK (2023-2026)

BÜTÇE AÇIĞI (2023-2026) (TRİLYON TL)

DOLAR/TL TAHMİNİ (2023-2026) (TL)

OVP'nin Şifreleri

Orta Vadeli Program (OVP) geçmiş yılların iddialı hedeflerinden geri adım atıyor. Ancak ülke ekonomisinin sıkıştığı bu noktada öngörülen hedeflere ulaşılması da çok zor görünüyor. Şöyle ki, 2024-2026 arasındaki üç yılda toplam 96.4 milyar dolar cari açık bekleniyor. Bu dönemde Merkez Bankası (TCMB) rezervlerini de takviye etmek gerektiği için en az 150 milyar dolar dış kaynak girişine gereksinim var. Bu da ancak sıkı para politikaları, yüksek faiz, sıcak para girişine elverişli bir ortam sunmakla olanaklı. Bu kez de büyümenin 2024'te %4, 2025'te %4.5, 2026'da %5 yani geçmiş hedeflerden düşük gerçekleşmesiyle olanaklı. İşsizliğin 2024'te %10.3'e çıkacağı tahmin ediliyor. Bu işsizlikte sınırlı bir artışa işaret etse de, bir ekonomi yönetiminin 150 bin kişiyi yani daha fazla yurttaşını yedek işgücü ordusuna katacak bir projeksiyon yapması da manidar. Kaldı ki işsizliğin bu oranda durması da kolay değil. Enflasyonun 2023'te %65 olması bekleniyor. Bu oran TCMM enflasyon tahmini %58'in 7 puan üzerinde ve trendlerin bu düzeyde kalmasının da zor olduğu izlenimi veriyor. Gelgelelim 2024 yılı %33 enflasyon hedefi revize edilmemiş. Buna karşın yılın tümünü yansıtan GSYH deflatörü %55.3. Bu 2024 yılının ilk yarısında %70 üzeri bir tüketici enflasyonu, yılın devamında keskin bir düşüş beklendiğini düşündürüyor.

2023 yılı ortalama dolar kuru tahmini 23.9 TL. 2024'te ise ortalama dolar kuru %54 artışla 36.8 TL'ye çıkıyor. Bu %33 enflasyon ile karşılaştırılırsa TL'nin ciddi bir reel değer kaybına işaret ediyor. Buna karşın dolar kuru 2025'te %20 artışla 43.9 TL ve 2026'da %8.8 artışla 47.8 TL bekleniyor. Bu 2024'te doların sıcak paraya cazip gelecek şekilde yükseldiği, sonra da istedikleri zaman çıkışlarına izin verecek şekilde istikrar kazandığı bir senaryoya denk geliyor. Buna karşın bütçe açığının 2023'te GSYH'nin %6.4'ü düzeyine yükselmesi, 2024'te ise aynı düzeyde kalması planlanıyor. Bu 1.652 milyar TL ve 2.469 milyar TL gibi çok yüksek düzeylere denk geliyor. 2024'te faiz hariç 1.131 milyar TL'lik bir açık söz konusu. Hem cari açık, hem de bütçe açığı, "ikili açık" sorunu yaşayan böyle bir ekonominin dış kaynak çekme şansının da sınırlı olduğu söylenebilir. Kamunun yatırımcı özelliğini terkettiği, 2024-2026 arasında yatırımların yerinde saydığı bir projeksiyon yapılması ayrıca dikkat çekiyor. Üstelik bütçe açıklarının zirve yaptığı bir planda böyle bir durumun görülmesi geçmişin yanlış politikalarının kamunun dengelerini çökerttiğini kanıtıyor.

Ortalama yurttaş açısından, OVP'nin hedefleri tutsa bile; işsizliğin arttığı, enflasyonun sürdüğü, 3 yıllık azımsanmayacak bir sürede satın alma gücünün artması, yaşam standartlarının yükselmesi umudunun dahi verilmediği hiç de iç açıcı olmayan bir yol haritası sunuluyor.

Emekçilerin Maaşı Tamamen Eriyor

Merkez Bankası 2023'te enflasyon tahminini yüzde 58 olarak açıklamıştı. Hükümet ise açıkladığı Orta Vadeli Programda (OVP) ise enflasyon öngörüsünü yüzde 65 olarak açıkladı. Yani ikinci 6 aylık enflasyon yüzde 38 civarında olacak. Resmî tahmin tutarsa gerçekleşecek rakam bu. Bu enflasyon tahmini, 2023 yılının ikinci altı ayı için yapılan asgari ücret zammının tamamen eridiğinin itirafı anlamına geliyor. Aynı zamanda temmuz ayında zam alabilen emeklilerin de aldıkları maaşın eridiğinin itirafı. Bu hedef tutmayacak, enflasyon daha yüksek olacak ancak tahminin tuttuğu hali bile asgari ücret, emekli ve toplu sözleşme görüşmeleri kapsamında memurlara yapılan zam bunların tümünün eriyeceğinin itiraf edilmesi anlamına geliyor.

2024 yılı OVP tahmininde enflasyon yüzde 33 olarak öngörülmüş. O tahminde gerçekçi olmaktan oldukça uzak. Hükümet 2024 yılı için memurlara yüzde 26,5 zam verdi. Böyle olunca kendi resmî tahminiyle uyumsuz bir tablo ortaya çıkıyor. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, OVP'yi açıklamadan önce sendikaların tümüyle görüştü ve öneriler aldı. Ancak açıklanan programa bakıldığı zaman sendikaların çalışma hayatına ilişkin hiçbir talebinin programda yer almadığını söylemek mümkün. Açıklanan OVP'deki resmî tahminlerle bile emekçilerin her kesimin maaşlarının tamamen eridiğini ve 2024 maaş zamlarının da şimdiden geride kaldığı söylenebilir.

Günü Kurtarmak İçin

Bu açıklanan Orta Vadeli Program gerçekçi olsun diye yapılmadı. Beklentilerde bir düzelme yaratabilmek için açıklandı. Rakamlar ilk yıl için biraz gerçekçi görünebilir ama sonrası afakidir. Küresel ortam toz duman içinde, kimse önünü göremiyor ama bir orta vadeli plan açıklıyoruz. Bu planın tek misyonu insanları dövizden Türk Lirası'na geçişe ikna etmektir. Şu anda sistem çok sorunlu. Uzatmaları oynayabilmek için fatura geniş kesimlere yayılıyor. Ancak Türkiye'de şu anda geniş kesimlerin faturayı ödeyebilecek gücü kalmadı. Oyunun değişmesi lazım. Günü kurtarmak için bol miktarda yalan var.

SAĞLIK UYGULAMA TEBLİĞİ'NDE DEĞİŞİKLİK

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) Sağlık Uygulama Tebliği'nde değişiklik yapılmasına dair tebliğ Resmî Gazete'de yayımlandı.

Sağlık Uygulama Tebliği (SUT)'nde yapılan değişiklikle, kamu-özel-vakıf tüm sağlık kuruluşlarının beklediği artış gerçekleşti.

Bu durumda, muayene, ameliyat, tetkik ve girişimsel işlemler için %50-150 arasında artış belirlendi. Özellikle tıbbi malzeme gerektiren işlemlerin durma noktasına geldiği böyle bir dönemde, SUT artışı, kamu Üniversiteleri ve devlet hastaneleri için oldukça önemli idi. Kamudan, tıbbi cihaz endüstrisine konulan uzun ödeme vadeleri ve borçların ödenmemesi, kur dalgalanmaları ve SUT fiyatlarının uzun süredir güncellenmemesi, özel malzeme gerektiren, ortopedi, beyin cerrahisi ve kalp cerrahisi gibi vakaların durma noktasına gelmesine neden olmuştu. SUT fiyatlarındaki bu son artış, (özellikle tıbbi malzemelere yapılan %75-150'lik farklı oranda artış), bu soruna bir derece çözüm getirecekse de, ana sorun olan, muayeneye ulaşamama, insan kaynağı ve sistem sıkıntısı, sorunların tam olarak çözülemeyeceğinin göstergesidir. Bu ana sorun, vatandaş, hizmet alabilmek için özel sağlık kuruluşlarına yönelmekte, bu da halkın cebinden, %50-150 daha fazla para çıkacağını göstermektedir.

Esas çözüm, sağlık sisteminin, gerçek anlamda kamucu, ücretsiz, doğru planlı, koruyucu hekimliği ön planda tutan ve böylelikle maliyetleri düşüren ve 2-3. basamağa yığılımı önleyen bir sistemde kurgulanmasıdır. SUT'nin bilinen ve düzenli aralıklarla, gerçek enflasyon oranlarıyla güncellenmesi, özel sağlık kuruluşlarında ödenen %200'lük farkların doğru denetlenmesi elzemdir. Sağlık harcamasının 2021 yılı GSYİH içindeki payı olan %4,6'nın, 2023 yılı için önerilen %6,56'lık oranın, OECD ortalaması olan yaklaşık %10 ile karşılaştırıldığında yetersizliği ve daha da önemlisi, tedavi edici hizmetlere, bütçenin %70'i ayrılırken, koruyucu hizmetlere sadece %30'unun ayrılması sisteme çözüm üretmeye son derece uzaktır.

SAĞLIKTA ŞİDDET SONA ERDİRİLSİN!

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin iktidarı ile birlikte adım adım çöken sağlık sisteminin en önemli sorunlarının başında gelen "sağlıkta şiddet", ağırlaşarak devam etmektedir. Bugün Gaziantep'te bir sağlık çalışanımız bıçaklı saldırıya maruz kalmış; öncesinde Zonguldak Devrek Devlet Hastanesi Başhekimisi Dr. Avni Çelik bir hasta yakının saldırısına uğramış ve ölüm ile tehdit edilmiştir. Sadece son birkaç ayda; Şanlıurfa'da, Nevşehir'de, Samsun'da, Ankara'da hekimlerimiz, diş hekimlerimiz, hemşirelerimiz, veteriner hekimlerimiz ve sağlık çalışanlarımız hasta yakınları tarafından şiddete uğramış, tüm çabalarına rağmen seslerini iktidara duyuramamışlardır.

Sağlıkta Dönüşüm Programı'yla bozulan ve adım adım çöküşe götürülen sağlık sistemi nedeniyle bugün artık hekimlerimiz ve tüm sağlık emekçilerimiz sistematik bir biçimde şiddete maruz kalmaktadırlar. Her geçen gün emeği değersizleştirilen, ekonomik, sosyal ve özlük hakları yok edilen ve mesleği itibarsızlaştırılan hekimlerimiz ve tüm sağlık çalışanlarına yönelik bu şiddet, ne yazık ki yaygınlaşmıştır.

Tıkanan sistem, sağlık çalışanlarını ve hastaları karşı karşıya getirmiş, vatandaşları hekimlere ve sağlık çalışanlarına karşı düşmanlaştırmış, üstelik şiddet cezasız bırakılmıştır. Uygulanan yanlış sağlık politikaları ve çözümü sadece tesis güvenliğinde arayan zihniyet, şiddet vakalarının tırmanmasına ve ortamın çalışılmaz hale gelmesine zemin hazırlamıştır.

Türk Tabipleri Birliği'nin verilerine göre; hekimlerin %84'ü meslek hayatlarında en az bir defa fiziksel veya sözel şiddete uğradıklarını bildirmişler ve bunların sadece yarısının, yetkili mercilere bildirimle sonuçlandığını vurgulamışlardır. Sadece, sağlıkta şiddetin göstergelerinden Beyaz Kod verilerine bakıldığında bile, Türkiye'de günde ortalama 80'den fazla sağlıkta şiddet vakasının yaşandığı görülmektedir.

Unutulmamalıdır ki, şiddet öngörülebilir ve önlenilebilir bir sorundur. Bu konuda hekimlerin ve sağlık çalışanlarının talebi açıktır. Derhal ve amasız, "sağlıkta şiddet" sona erdirilmeli, bu konuda atılması gereken yasal ve siyasi adımlar ivedilikle hayata geçirilmelidir.

Eş zamanlı olarak, sağlık çalışanlarına yönelik aşağılayıcı, itibarsızlaştırıcı, hekim ve hastayı karşı karşıya getiren söylemler son bulmalıdır.

Cumhuriyet Halk Partisi TBMM Sağlık Grubu olarak geçmişte olduğu gibi bugün de sağlık çalışanlarının yanında, şiddetin karşısında durmaya devam edeceğimizi bir kez daha kamuoyuna duyuruyor, yetkilileri derhal yasal ve sistemsel çözümler üretmeye çağırıyor ve bu sürecin takipçisi olacağımızı bildiriyoruz.

ROMANLAR

Türkiye, Avrupa'daki en yüksek Roman nüfusa sahip ülkelerin başında gelmektedir fakat dört ana etnik gruptan olan Rom, Dom, Lom ve Abdallara ev sahipliği yapan yegane ülke olan Türkiye'de yaşayan Roman grupların tam sayısı, ne yazık ki halen araştırma konusudur. Roman sivil toplum örgütlerinin ve araştırmacıların tahminlerine göre ülke genelinde 4-5 milyon civarında Roman vatandaş yaşamaktadır. Trakya Bölgesi'nde ise toplam nüfusun

%6-7'sini Romanların oluşturduğu belirtilmektedir. Uzun yıllardır yaşanan mağduriyetler, Roman toplumunun kamusal ve toplumsal yaşama eşit yurttaşlar olarak katılımını önemli ölçüde engellerken, başta sağlık, istihdam, barınma ve eğitim olmak üzere, toplumsal yaşamın her alanında dışlanma ve ayrımcılık ile karşı karşıya kalmalarına yol açmıştır.

Pandeminin Romanlar üzerinde yarattığı çok yönlü hasarın etkileri, Romani Godi Derneği'nin hazırladığı "Covid-19 Pandemisinden Çıkış Süresinde Türkiye'de Romanlar" raporunda ayrıntılı bir biçimde ele alınmıştır.

Ayrımcı ve önyargılı tutumların pandemi döneminde de sürdüğü ve müzisyenlik, seyyar satıcılık, kağıt toplayıcılığı, hurdacılık gibi gününbirlik kazanç getiren işlerde çalışan Romanların, salgında çalışamaz hale geldikleri ve gelir kaybına uğradıkları dile getirilmiştir. Romanlar için bu dönemde yoksulluk artarak devam etmiş ve sağlık hizmetlerine yeterince erişememelerini yanı sıra eş zamanlı olarak da bu dönemde daha çok desteğe ihtiyaç duymalarına rağmen sosyal yardımlardan çok daha az yararlanabildikleri vurgulanmıştır. Roman çocuklar, yoksulluk nedeniyle eğitim haklarından yararlanamamış, açlık sınırının altında yaşamaya çalışan aileler çocuklarının okul ihtiyaçlarını gideremedikleri için ne yazık ki Roman çocukların en az yarısı, özellikle pandemi döneminde uzaktan eğitime katılabilecek teknolojik cihaza ya da internete erişim sağlayamamıştır. Roman çocuklarda okul terki artmıştır.

Raporda, Türkiye'de birçok Romanın, gettolarda ve ayrılmış mahallelerde, yetersiz ve aşırı kalabalık meskenlerde, altyapı ve temiz suya erişimin olmadığı sağlıksız koşullarda yaşadığına dikkat çekerken, Romanların yoğunlukla yaşadığı semtlerde "kentsel dönüşüm" kararları ve yerinden edinme politikaları ile ortaya çıkan zorla tahliyelerin, barınma hakkını ihlal ettiği ve mülkiyet hakkını güvencesiz kıldığı belirtilmiştir.

Pandemi öncesinin yetersiz sosyal politikalarının bir devamı olan bu olumsuz tablo, sorunların derinleşmesine neden olmuştur. Bu kapsamda Cumhuriyet Halk Partisi olarak ivedilikle Romanların, sorunlarına ve maruz kaldıkları eşitsizliklere karşı sosyal politikalar üretmeli ve çocuk yoksulluğu ve derin yoksullukla mücadele için önlemler alınmasını sağlamalıyız. Bu konuda yine yerel yönetimler eliyle yeni projelerin hayata geçirilmesi adına Roman topluluklarla ve sivil toplum kuruluşlarıyla çalışmalarımızı hızlandırmalıyız.

Bu konuda Yenimahalle ilçe örgütümüz ile birlikte pilot bir çalışmanın başlatılması hedefiyle muhtarlarımızı ziyaret ederek, Yenimahalle Belediyemiz ile birlikte geniş kapsamlı bir toplantının düzenlenmesi konusunda fikir birliğine varılmış durumdadır. Ankara Yenimahalle ilçemizde başlatacağımız bu projelerin diğer bölgelere de örnek olacağından kuşku yoktur.

KADIN HAKLARI VE CİNSİYET EŞİTLİĞİ

Bugün dünyada cinsiyet eşitliği ile ilgili gelişimler

- Toplumsal cinsiyet duyarlılığının anayurdu: Avrupa'da kota hala önemli.
- Latin Amerika zaferi: Demokratik reformlara cinsiyet kotaları eşlik ediyor.
- Sahra-Altı Afrika ülkelerinde cinsiyet eşitliği, kadın hakları siyasetinin güçlenmesi ve seçimlerde başarılı cinsiyet kotaları uygulanması: Afrika'da kadın devrimi oluyor.
- Orta Doğu'da siyasal temsilde bir adım ileri iki adım geri ...
- 21. yüzyılda "öteki kadınlar"ın yükselişi: Batı'da beyaz kadınların yanı sıra güneyli, yoksul, siyah kadınlar öne geçiyor.
- Avrupa'da mevcut durum: Artık Avrupa'yı femokrat kadınlar yönetiyor.
- Avrupa'da feminist dış politikanın gelişimi, feminizmin savaş ve silahlanma ile imtihanı...
- Kadın hakları ile Avrupa milliyetçiliğinin kesişimi: Aşırı sağın yükselen kadın liderleri...
- Yoksul ama eşit olmak mümkün: Küçük, yoksul ama siyasi iradeye sahip ülkeler cinslerin eşit temsiline başarıyor.
- Kriz ve demokrasinin yeniden inşa dönemlerindeki ülkelerde kadınların eşit siyasal katılımında başarılı örnekler var.
- Son 25 yılda eşit temsilde başarılı olmuş ilk 20 ülkenin 16'sında seçimlerde güçlü cinsiyet kotası uygulaması var.
- 1 Ocak 2023 itibarıyla dünyada hala 64 ülkede kadın temsili yüzde 30'un altında. Türkiye de bu ülkelerden biri.

Cinsiyet kotaları belirleyici

- Otoriter rejimlerin gerileyişi ve "demokratikleşme dönemi"nin göstergesi anayasal ve yasal kotalar:
- Amerika kıtası ülkelerinde kota ile başarı oranı yüzde 38.2.
- Amerika kıtası ülkelerinde kotasız ülkelerde ülkelerinde başarı oranı yüzde 14.5.
- Kota etkisi yüzde 23.7.
- Avrupa ülkelerinde kota ile başarı oranı yüzde 34.8.
- Avrupa ülkelerinde kotasız başarı oranı yüzde 22.7.
- Kota etkisi yüzde 12.1.

Türkiye’de durum nedir?

- IPU (Inter Parliamentary Union) verilerine göre, 2023 yılı itibariyle, siyasal kararlara katılımda cinsiyet eşitliği açısından 186 ülke parlamentosu içinde Türkiye 132.sırada.
- TBMM’de 2018 seçimleri sonucu kadın temsilci oranı yüzde 17.4 idi. 2023 genel seçimleri sonucuna göre bu oran yüzde 20 oldu.
- 2019 yerel seçimleri sonrasında kadın belediye başkanı oranı yüzde 3, belediye meclislerinde kadın temsilci oranı yüzde 11 oldu.

Sonuç: Demokratik ülkeler liginden düşmekte olan bir ülke olduğumuzu görüyoruz.

Cinsler arası eşitliğin tarihsel ve siyasal aşamaları nelerdir?

- Eşit vatandaşlık hukuku –cinslerin eşit yurttaşlık hakkı
- Kadınların eşit ve özgür olarak kamusal görünürlüğü ve kamusal varlıklarının meşruluğu
- Siyasal süreçlerde kadınların görünürlüğü- biyolojik temsil
- Siyasal-toplumsal kararlara cinslerin eşit nicel katılımı (cinsiyet kotalarının işlevi)
- Kadın hakları siyaseti savunucularının siyasal karar süreçlerinde temsili/katılımı
- Hedef: “Cinsiyetlendirilmiş demokratik devlet”
- Strateji: Toplumsal cinsiyet eşitliğini «ana-akımlaştırma»

Türkiye’de durum: Demokrasiyi savunan ana-akım siyasal partiler cinsiyet eşitliğini savunmuyor!

- Siyasi partilerde kadın erkek eşitliğini sağlamaya yönelik kurumsal yapı ve sürekli politikalar yok.
- Siyasi partilerin kadın kolları güçsüz, etkisiz ve yetkisiz yan kuruluşlar- Kadın kolları ile parti yönetimleri arasında geçişlilik yok denecek kadar az.
- Kadın kollarının partinin “ana kademe” karar organlarında karar yetkileri yoktur.
- Siyasi partilerin tüzüklerinde yer alan cinsiyet kota düzenlemeleri ya yok ya da yetersiz çünkü seçim aday listelerinde kadınların alt sıralara yazılmasını engellemiyor.
- **Kadın kolları** parti politikalarının kararlarını belirlemede **etkisiz**; sadece parti kararlarını uygulamakla yükümlü.
- Kadın kolları siyasete katılmak isteyen kadınları partinin vesayeti altında tutmaya yarıyor.

Türkiye’de neden siyasal partiler erkek egemen?

- Kadın politikacılar güçsüz, süresiz ve siyasal deneyimleri az.
- Eril siyasetin etkisinde ve vesayetinde kadın politikacıların olmasına karşı çıkma iradesi güçsüz.
- Kadınların eksik katılımın tersine dönen sonuçları: Başkanın kadınları modeli: Örgüt ile ilişkisi zayıf, siyasal deneyimi az, güçsüz kadın politikacılar
- Parti kadın örgütleri vesayet örgütleri

Kadın dostu siyasal parti olma koşulları nedir?

Güçlendirici kadın kolları modeli

- Kadın erkek eşitliğini sağlama hedefi bir partinin temel ilkeleri arasında yer almalı.
- Partinin kurumsal yapısı içinde toplumsal cinsiyet eşitliği birimi oluşturulmalı.

Siyasal partilerin cinsiyet eşitliği sağlayıcı hukuki düzenlemeleri nelerdir?

- Cinsiyet eşitliğine parti mevzuatı içinde hukuki statü kazandırılması,
- Kadın kollarının güçlendirici örgüt modelleri uygulanmalı
- Cinsler arası eşitliğin bütün parti politikalarına içerilmesi (ana-akımlaştırma için eylem planı yapılması),
- Kadın erkek eşitliğini sağlamak için olumlu ayrımcılık yapmak, özel önlemler ve kotaların uygulamak,
- Parti faaliyetleri hakkında toplumsal cinsiyet temelli veri toplamak,
- Temel yasaların cinsiyet eşitliği ilkesine göre gözden geçirilmesini parti politikası olarak savunmak (siyasal partiler, seçim, belediyeler, devlet personel yasaları, vb.)

Parti cinsiyet eşitliği biriminin özellikleri ve görevleri ne olmalı?

- Bu birimin kadın kolları olabilir ya da toplumsal cinsiyet eşitliği birimi olabilir.
- Birim kendi görev alanında politika oluşturmaya yetkili olmalı. Toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının geliştirilip uygulanmasından sorumlu olmalı. Birim tarafından geliştirilen ve partinin resmi organlarında kabul edilen kadın politikasını, partinin her birimi ve kademesi uygulamakla yükümlü olmalı (uygulama, denetim ve raporlama yetkisi ve görevi)
- Bu birimler sadece merkezde değil partinin her düzey örgüt yapısının temel bir parçası haline gelmeli.
- Parti içinde kadınların eşit yer almasını sağlayacak politikalar uygulanmalı; Cinsiyet kotası, eşit söz hakkı kotası gibi...
- Parti kadın örgütleri faaliyetlerine parti mali kaynaklarından pay ayrılmalı. Partiye verilen hazine yardımlarının belli bir oranı kadınları siyasete hazırlama ve aday yapma çalışmaları için ayrılmalı. Bu bütçe ayrıca planlanmalı, izlenmeli, raporlanmalı.
- Bu politikalar partinin en üst düzeyde öncelikli politikaları arasında yer almalı; parti yöneticilerince içselleştirilmeli ve her düzey yönetici ve politikacı tarafından açıkça savunulmalı (cinsiyet eşitliği erkeklerin de sorumluluğudur).
- Birimin politikadan sorumlu hale getirilmesi, apolitik konumdan kurtarılması gerekli. Bunu için her düzeyde kadın adaylar belirlenirken Birimin karar süreçlerine katılımı ve aday önerileri dikkate alınmalı.
- Apolitik kadın kolları modeline karşı: Partinin cinsiyet eşitliği ve kadın haklarını koruma politikalarının ve/veya kadın temsilcilerinin başarısızlığı/ başarısı Birim'in siyasi başarısı/başarısızlığı olmalı. Yetki-uygulama- sorumluluk ilişkisi
- Kadın/eşitlik biriminin partinin tüm program, politika ve karar süreçlerine katılımı ile eşitlik politikalarının tüm parti faaliyetlere entegre edilmesi sağlanmalı.
- Parti kadın hakları için çalışan STK'lar ile iş birliği yapmaya önem vermeli.
- Parti ideolojisinde ve gündelik pratiğinde "kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler.... Demekten vazgeçilmeli.
- Bütün erkek politikacılarında cinsiyet eşitliği ilkesini içselleştirmesi gereği açıkça savunulmalı.
- Birim yöneticileri, her düzeyde, üyelerin ve kadın örgütleri temsilcilerinin de katılımı ile seçimle işbaşına gelmeli, yani seçimle oluşan hukuki ve siyasal bir meşruiyeti olması; görevden alınabilme koşulları da hukuki itiraz yolları açık olmak şartıyla, tanımlanmış olmalı.
- Birim, parti içinde ya da başka partilerde yer alan kadın politikacılarla ve kadın hakları için mücadele eden sivil örgütlerle düzenli olarak bir araya gelerek deneyim ve bilgi alışverişi yapma ve iş birliği için ortak gündem ve hedef oluşturmaları için işleyen bir mekanizmaya sahip olmalı.
- Kadın kolları parti içindeki bütün birimlere kadınları eşit katılımını ve temsilini sağlayan bir "olumlu ayrımcılık-cinsiyet kotası" uygulamasının öznesi ve takipçisi olmalı.

- Birim, partinin kadın haklarını koruma ve cinsiyet eşitliğini gerçekleştirme politikalarının savunucusu erkek politikacıların görünür hale gelmesini desteklemeli.
- Partide cinsiyet kotası, kadın aday havuzu ve fermuar sistemi tekniklerinin uygulanmasına öncülük etmeli.
- Yerel siyasette kadınların katılımına ağırlık verilmesini sağlamalı. Avrupa Yerel Yaşamda Kadın-Erkek Eşitliği Şartı'nın partinin belediyelerinde etkin uygulanmasını teşvik etmeli.
- Dünyada mevcut yerel yönetimlerin karar organlarına seçilmiş 6.02 milyon yöneticinin 2.18 milyonu yani %36'sı kadın.
- Türkiye'de ulusal parlamentoda kadın oranı %20, ama Belediye Başkanları içinde kadın oranı %3, belediye meclisleri üyelerinin ise ancak %11'i kadın.
- Kota tekniğinin içini boşaltılması riskine karşı önlem alınmasını sağlamalı.
- Kadın seçmenlere siyasal vaatler değil, müzakereye dayalı "ortak siyasal gündem oluşturma" stratejisi pratiği geliştirilmeli.
- Partinin "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı" hazırlanmalı ve uygulanması denetlenmeli.
- Bu değişimi gerçekleştirecek deneyimli, bilgili kadroların oluşturulması çok önemli. "Değişim bir kişinin değil, bilgili ve kararlı bir kadronun işidir".
- Siyasal partilerde cinsiyet kotasının başarısı kadınların örgütlü gücüne bağlı olduğu unutulmamalı.

Bugün mevcut durum nedir?

- Ana-akım siyasal partilerin cinsiyet körü kurumsal yapı ve politikalarının değişmemesi.
- Kadın haklarında ciddi geri gidişin engellenememesi,
- Laikliğin geri gidişi ve kadın haklarında geri gidiş birebir ilgili hale gelmesi
- Kadınların dindarlaştırılması; kadınların aile ve ev işleri dışına çıkmalarına karşı yeni siyasi hareketin güçlenmesinin engellenememesi,
- Kadınlara yönelik erkek şiddetinin cezasız kalması için ciddi bir politik mücadele veriliyor.
- Öncelikli hak ihlal konuları: Erken yaşta evlendirme, boşanmanın güçleştirilmesi, nafaka hakkının kısıtlanması, eğitimde mekânsal ayırım ve kızların dini eğitime zorlanması....

İHVAN-MÜSLÜMAN KARDEŞLERLE YAKINLAŞMA

Festival-konser yasakları, sokaklarda giyime ve yaşama doğrudan müdahaleler yaygınlaşırken, dış politikada da iktidar yeni bir U dönüşüyle İhvan-Müslüman Kardeşlerle yakınlaşıyor. Mısır Devlet Başkanı Sisi'nin ziyareti belirsizliğe bürünürken, Körfez'den beklenen milyar dolarlar ağırdan alınıyor!

Son iki ayda 14 festival ve konser valilikler ve kaymakamlıklar eliyle yasaklanırken, süreç giderek sanatçıların il ya da ilçeye girişlerinin engellenmesine kadar varmaya başladı. Sosyal medyaya da yansıyan bazı görüntülerde ise metroda, otobüste, parklarda gençlere, kadınlara, giyim tarzlarına doğrudan müdahaleler ve tehditler yaygınlaşıyor. Ankara'da ikisi polis memuru, biri bekçi üç emniyet görevlisinin sokaktaki kadınlara tacizi, dayağı ve sonunda havaya ateş açarak çevredekileri de tehdit etmesi, vatandaşın kime güveneceği sorusunun sorulmasına yol açtı. İnanç eksenli yaşamsal kısıtlamaların iyice görünür hale gelmesine karşılık iktidarın sergilediği tutum, dikkat çekici!

✓ Dünya Şampiyonu olan **Kadın Voleybol Milli Takımı**'nın ABD'den tarifeli uçakla ve ekonomi sınıfında dönmesi, daha önce benzer başarılarla erkek sporculara sergilenen övgü ve kutlama yaklaşımına karşılık, Kadın Voleybol Takımı'nın bugüne kadar Cumhurbaşkanlığına davet edilmemesi çok çarpıcı bir tavır göstergesi.

Benzer tutum değişikliği son dönemde dış politikada da kendisini gösteriyor. Yıllarca Müslüman Kardeşler-İhvan eksenli dış politika ile Türkiye'yi yalnızlaştıran, pek çok bölge ülkesiyle ilişkilerin kesilmesine, gerilimler yaşanmasına zemin hazırlayan iktidarın bu yaklaşımı çok ciddi siyasi, ekonomik kayıplara neden oldu. Seçim sonrası normalleşme girişimlerine hız verileceği algısı yaratılırken, AB üyeliğinin yeniden gündeme taşınması, ABD ile ilişkilerin ilettilmesine dönük açıklamalar yapıldı. Mısır ile normalleşme sonrası büyükelçiler atanırken, Devlet Başkanı Abdulfettah el Sisi'nin Türkiye'yi önce temmuz ayında ziyaret edeceği açıklandı. Sonrasında ertelenen bu ziyaretin ağustosta olacağı gündeme getirildi. Bunun yanında BAE, Suudi Arabistan ile 'parasal

destek' temelli normalleşme girişimlerine hız verildi. Ancak içeride inanç, ahlak, aile vb. gerekçelerle artan kısıtlamalar ve yasaklamalar yanında, dışarıda da iktidarın İhvan'dan uzaklaşma adımlarının göstermelik olduğunu, İhvancı çizgiye yeniden dönüleceğini düşündüren gelişmeler dikkat çekiyor. İhvan öncülüğünde kurulan Müslüman Alimler Birliği (MAB) yöneticileri ve üyelerinin Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından Beştepe Sarayı'nda ağırlanması bunun en somut adımı. Mısırlı İhvan lideri Yusuf el Karadavi'nin 2004'te kurduğu MAB üyeleri buldukları ülkelerde İhvan'ın lideri ya da lider kadrolarında.

İhvanla yeniden yakınlaşma ve Saray'da üst düzey ağırlama dış politikada yeni bir U dönüşünün, İhvan'ı terör örgütü sayan ülkelerle olası yeni gerilimlerin işareti. Mısır Devlet Başkanı Sisi'nin ertelenen ziyaretinin belirsizliğe bürünmesi, **Körfez'den geleceği açıklanan 50 milyar doların hâlâ ortada olmaması** ve para akışının nazlanması muhtemelen İhvan ile tekrar yakınlaşmanın yarattığı rahatsızlıkların sonucu!